

ZÁSLUHY

**ČESKÉHO, MORAVSKÉHO A SLEZSKÉHO
DUCHOVENSTVA**

**O ZAKLÁDÁNÍ KNIHOVEN,
O ROZŠIŘOVÁNÍ KNIH A ČASOPISŮ
PO DĚDINÁCH A MĚSTECH.**

SESTAVIL

TOMÁŠ ŠKRDLE.

ŠEŠIT PRVNÍ

V PRAZE 1888.

TISK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY (J. ZEMAN A SP.).

NÁKLADEN VLASTNÍM.

Úvod.

Podávaje spis tento na veřejnosť, mám přání, aby činnost duchovenstva zde uvedená sloužila mladším bratřím našeho stavu za příklad, jehož by následovali; vedla mne k tomu dále i ta myšlénka, aby veliký obraz činnosti duchovenstva českého, moravského i slezského svědčil o jeho lásce k církvi a vlasti a byl mu obranou proti jeho nepřátelům. Až seznají čtenáři vše, co v několika sešitech bude uveřejněno, přesvědčí se, že není u nás stavu, jenž by více byl ze svého obětoval na vzdělání lidu nežli kněžstvo katolické.

Již r. 1882. požádal jsem v „Čechu“ a „Pastýři Duchovním“ duchovenstvo české, moravské a slezské, aby mi z oboru tohoto o sobě a zemřelých spolu-bratřích obšírné zprávy podalo. Někteří prosbě této vyhověli; jiní z pokory toho neučinili. I obrátil jsem se ku všem českým vikářům žádaje jich, aby zásluhy kněžstva celého vikariatu vylicili. Většina pp. vikářů s nevšední ochotou žádaný materiál sebrala a odeslala. Příštího roku zaslal jsem mnoho podobných dopisů pp. děkanům moravským a slezským, z těch však téměř nikdo neodpověděl. Mimo to jsem psal dopisy jednotlivým osobám, vybízeje a prose jich o látku k této práci. Četné časopisy a knihy poskytly podniku tomuto mnoho materiálu, zvláště Světozor z r. 1870. a 1871. bohatostí v té příčině vyniká. Prameny, pokud tiskem vyšly, všude jsou vyznačeny. Sestavený materiál prohlédli alumnové některých seminářů českých a moravských; i slušno vyznati, že na mnohých místech jej doplnili, někde opravili a novými

zprávami obohatili. Chtěje vše to částečně letos, částečně r. 1889. ve zvláštní knize vydati, prosil jsem v 1. čísle IV. ročníku „Vlasti“, v „Čechu“, v „Hlasu“ a „Op. Týdenníku“ opět duchovenstvo české, moravské a slezské o nové zprávy a doplňky údajů starších, rozeslav ještě soukromým osobám mnoho korr. lístků — a výsledek práce této jest utěšený.

Při osobnostech vystríhal jsem se všemožně vlastního úsudku, abych snad jednoho příliš nevelebil, jinému zásluh neubíral. Pochybeno-li však přece někde, nestalo se tak vinou mojí, nýbrž zpravodaje neb časopisů, z nichž čerpáno; proto žádám, abych na tyto i jiné nedostatky přátelským listem byl upozorněn; vynechán-li kdo, budiž referát o něm redakci „Vlasti“ laskavě odeslán. Doplňky neb opravy vytisknou se na konci knihy nebo v letech pozdějších; hodlámť po celý život materiál tento doplňovati a novými zprávami rozmnožovati.

Leckde u zemřelých osob schází den a rok narození a úmrtí, neb některá část těchto dat, i prosím duchovní správce, aby mi z matrik svých podobné nedostatky laskavě doplnili.

Celá práce jest rozdělena ve čtyři díly: I. zásluhy duchovenstva českého; II. moravského a slezského; III. činnost bohoslovců; IV. působení Dědictví a jiných podobných katolických spolků.

Ku konci celého spisu budou podány praktické návody, čeho při zakládání a vedení knihoven šetřiti třeba, aby lid se zálibou a užitkem knihy četl. Prosím správce knihoven farních, obecních a ze dřívější doby i školních, aby mi své zkušenosti sdělili, by návod ten dle mnohých praktiků sdělaný ku zdárnému vývoji katolických knihoven přispíval.

V Žižkově, dne 1. září 1888.

I. Duchovenstvo české.

Ackermann Josef, býv. kapitolní děkan v Litoměřicích († 3. pros. r. 1875.), daroval české knihovně, r. 1865. při gymnasiu litoměřickém zřízené, 149 knih. Ackermann náležel mezi první zakl. Matice České. (Sv. r. 1870., č. 30.)*)

✓ *Arnold Jan*, farář na odpočinku v Praze (nar. 24. ledna r. 1785. v Mnichově Hradišti), založil s Havránkem Františkem, tehdy kaplanem u sv. Petra, Škodou Janem, kaplanem u M. B. před Týnem, a farářem Krolmusem a jinými vlastenci r. 1845. Měšťanskou besedu s čítárnou knih a časopisů v Praze, o jejíž důležitosti, ceně a užitku pro vývoj národního života českého netřeba šířiti slov.

Baar Josef, farář v Putími u Písku (nar. 31. října r. 1835. v Klenči). Na svolání v tehdejší časopise Otavanu od duchovní správy v Písku vydané, aby při městské farní dívčí škole knihovna byla založena, sešel se veliký počet knih pro školní mládež.

Novou bibliotheku spravoval tehdejší kooperator a katecheta, nynější děkan v Písku Pech František (nar. v Malé Blánici 27. října r. 1829.) až do roku 1861.; od r. 1861. převzal ji Baar, kterýž do ní spisy Schmiedovy a Niericovy zakoupil a za člena Dědictví Maličkých a Zlaté Knihy zapsati dal. Od roku 1866. kněz Hess Hynek (nar. 21. dubna r. 1836. ve Strašíně) a po něm od r. 1868—1870. kněz Sukdol

*) Světozor r. 1870., č. 30.

Václav knihovnu tu spravovali a mnohými spisy obohacovali, až novější školní zařízení ji ředitelům školním odevzdalo. Do ní darovali mnoho spisů pro mládež duchovní tehdy na odpočinku v Písku žijící: Weimann V., Lenk a Bezděka Fr. R.

Již r. 1865. daroval Baar značnější část knih zábavných a poučných do vojenské nemocnice, aby churaví vojínové v nich čítati si mohli. R. 1866. musilo vojsko do boje, a tu na knihovnu zapomenuto — knihy uloženy do beden. Roku 1881. věnoval opět jmenovaný kněz asi 50 spisů téže nemocnici, při čemž se také o dřívějších zmínil. Následek byl, že knihy se našly, a knihovna znovu založena.

Dále věnoval Baar kasárnám mužstva zemské obrany jako základ ku knihovně asi 30 spisů a do městské nemocnice v Písku jakožto začátek ku knihovně 40 knih s přáním, aby se bibliotheky ty dále šířily.

Snahou katechety v trestnici krajského soudu v Písku, Pixy Antonína (nar. 1. února r. 1846. v Písku), zařízena asi r. 1875. knihovna, na kterou vrchní presidium částku peněz povolilo. Knihovnu tu rozličnými dary rozmnožili zvláště Pixa jakož i Baar, jenž i tam mnoho knih ze Zábavné bibliotheky Mathonovy a Dědictví sv. Janského daroval.

Spolek průmyslový, jakož i spolek dělníků řemeslnických zařídili sobě po r. 1870. bibliotheky, k nimž Baar mnohými knihami přispěl.

Vedle toho zařídil Baar knihovnu pro chudou školní mládež, která nyní na 1500 čísel vykazuje, a ze které se ročně na 1000 knih dítkám méně zámožných a chudých rodičů půjčuje.

Konečně přijat byl ve valné hromadě sboru dobrovolných hasičů v Písku Baarův návrh, aby i v tomto spolku sborová knihovna byla založena, k čemuž Baar první knihy poskytl. Také vlastní knihy půjčuje Baar lidu a mnoho jich čtenářům rozdal; rovněž posílá

knihy do své rodné víscky sestrám a bratrovi, aby je lidu půjčovali.

Chtějice tu pohromadě vyličiti blahodárné působení duchovenstva píseckého, nemůžeme mlčením pominouti, že městská knihovna, kterou založil bývalý gymn. ředitel a c. k. šk. rada Zeithammer Leopold, a již spravoval profesor P. Zikmund, vzrostla vedením kaplanů městských u knihovnu velmi slušnou, z níž se čtení za nepatrný peníz, ba namnoze i zdarma půjčuje.

Bachmann Alois, os. děkan a farář v Přepyších u Opočna (nar. v Bohdanči 7. listopadu r. 1764.; † 9. září r. 1839.), založil školní knihovnu v Přepyších, ve které jsou knihy z 1. a 2. desetiletí, z nichž mnohé jsou nyní už vzácností. Knihovnu spravovalo až do poslední doby místní kněžstvo, kteréž také většinou knihy samo opatrovalo a opatřuje.

Bárta František, farář v Podvorově u Žihle (nar. 27. listopadu r. 1852. v Lužnici u Třeboně), založil ve svém rodišti knihovnu a proměnil ji později s tamějším učitelem ve Čtenářskou besedu. Jednohlasným usnesením členstva byl Bárta vybidnut, aby převzal protektorát spolku.

Bartoš František, bisk. vikář a děkan v Jilemnici (nar. 31. července r. 1825. v Chomuticích), založil při obecné škole v Jilemnici r. 1862. knihovnu pro dospělé i pro mládež. Veškeré knihy této bibliotšky, v počtu asi 200 svazků, pocházejí z ruky jeho.

Při samostatné chlapecké měšť. škole v Jilemnici zřízena byla r. 1874. knihovna pro žáky; i tato nešla jeho bedlivému oku a známou laskavou štědrostí svou rozmnožil ji 39 svazky.

Když novým školním zákonem svěřen byl dozor nad školami okresním školním inspektorům, a na Bartoše v okresu jilemnickém tento úřad vznesen, bylo a jest dosud hlavní péčí jeho, rozmnožovati

učitelskou okresní knihovnu. Přes 260 čísel v ceně 40 zl. r. č. darováno jest od něho.

Tato Bartošova činnost neobmezila se však pouze na školy jilemnické a okresní učitelskou knihovnu, nýbrž zasáhla i do vùkolních farních škol.

V Horních Štěpánicích bývala školní bibliotheka, avšak veškeré knihy do r. 1874. zmizely. Dovědév se o tom inspektor Bartoš, daroval ihned na skříň pro novou bibliotheku 14 zl. a prodlením času zaslal do ní 160 sešitů.

Při škole vichovské založil jilemnický děkan Biena Leopold († 18. srpna r. 1863.) školní knihovnu, poskytnuv jí 103 svazečky a položiv r. 1847. jistou část peněz, aby bibliotheka školní údem Dědictví sv. Janského se stala. Později přidal k tomu 10 zl., čímž opět knihovna údem Dědictví Maličkých státi se mohla.

Za jeho úřadování již i tehdejší kaplan a katecheta Bartoš od r. 1854. dle možnosti tuto knihovnu rozličnými spisy obdarovával, v čemž až do dnešního dne pokračuje a více nežli 200 svazků, namnoze velmi drahých, jí poskytl. Také knihovnu při škole ponikelské obdaroval Bartoš spisy r. 1879. v ceně 10 zl. a r. 1881. v ceně 12 zl.

Tyto všecky zprávy zaslali nám učitelé z krajiny jilemnické, a jeden z nich podotekl, že Bartoš podílí každého roku pilné dítky, zvláště které se sv. náboženství dobře učí, vzácně vázanými knížkami, a to obyčejně až 20 dítek. — Tento řídící učitel sdělil s námi také, že mu Bartoš půjčuje rozličné časopisy, kteréž zmíněný řídící učitel spolehlivým a řádným občanům ku čtení dává nebo někdy zimního času i v soukromém domě nebo ve škole veřejně předčítá.

Jiný učitel pravil ve své zprávě, že v letech prvního probuzení národního byl Bartoš jediným, který půjčováním knih chut ku čtení a lásku k vlasti rozněcoval.

Bartoš Václav, kooperator (nar. 2. září r. 1861. v Malšovicích) a Podhájský Josef, arcikněz, konsistorní rada, bisk. vikář a osob. děkan (nar. 27. srpna r. 1817. v Čáslavi.) — oba v Opatovicích nad Labem, založili 2. února r. 1887. farní knihovnu pro lid, k čemuž věnovali všechny své zábavné, poučné i náboženské knihy.

Do konce r. 1887. čítala knihovna na 400 svazků vesměs vázaných.

Lid čte velmi pilně, zvláště v zimním období, kdež se hlásí až na 60—90 čtenářů týdně.

Podhájský jest také podporovatelem školní knihovny v Čáslavi.

Bartuněk František († r. 1879.), farář v Dobříši, založil tamtéž farní knihovnu.

Bejvl Šimon, farář ve Vinoři (nar. 22. května r. 1844. v Onom Světě.). Jeho knihovna obsahuje všechny zábavné spisy ducha katolického; mládež i dospělí jí raději užívají nežli knihovny školní, poněvadž farář zadarmo půjčuje.

Horlivým působením Bejvlovým docíleno, že několik výtisků Zlatých Klasů a Zlatých Lístků v osadě se odebírá. Zásluhou jeho také jest, že v osadě jeho jest rozšířeno a odebírá se mnoho výtisků Hlasů katolického tiskového spolku, z nichž některé platí farář sám a daruje osadníkům, dále 50 výtisků Ludmily.

Ve Vinoři byla farní knihovna pro poučení a zábavu, založená za starších dob — od koho, nelze s jistotou udati; nejspíš † Hlaváčkem Jos., býv. farářem vinořským, posléze proboštem staro-boleslavským (nar. 6. června r. 1797. v Kladně), musila však býti odevzdána škole.

Beneš Michael, církevní kněz na Smíchově (nar. 15. dubna r. 1849. v Potštýně), založil knihovnu při konferenci sv. Filipa a Jakuba na Smíchově (odbor spolku sv. Vincence z Paula). Dočítámeť se ve vý-

roční zprávě spolku sv. Vincence z Paula pro dobrovolné ošetřování chudých v král. Českém za rok 1882., str. 17. toto: Spolková knihovna, jež čítá 90 svazků obsahu náboženského, jest darem M. Beneše.

Beránek František, farář v Pohoří, získal jako kaplan v Chorušicích na 20 údů pro Dědictví sv. Janské a tolikéž pro Dědictví Maličkých; byl po několik let dohlížitelem na školní knihovny ve vikariátě a knihovníkem vikariátním.

Berkovec Jan, inf. děkan kolegiátní kapitoly na Vyšehradě (nar. 30. prosince r. 1807. v Louňově; † 6. června r. 1888.), když ještě jako kanovník vyšehradský zároveň farářoval, založil při škole vyšehradské knihovnu o 300 svazcích, kterou každoročně peněžitými dárky podporoval a knihami rozmnožoval.

Bernát Josef, farář v Terezíně (nar. 15. září r. 1835. v Modřici), založil jako kaplan v Liberci dne 9. března 1862. pro Čechy v tomto německém městě i jeho okolí zcela opuštěné českou obecní knihovnu a sám k jejímu začátku množství knih, nejvíce obsahu zábavného, a mimo to část peněz daroval. Jeho příklad v obojím směru došel ihned vřelého následování u četných dělníků a řemeslníků tamějších. — V měsíci dubnu téhož roku učinil Bernát veřejně v Národních Listech zmínku o potřebě české knihovny v Liberci, a v krátkce potom došla poštou od dvou duchovních hojná zásylka českých knih „pro liberecké Čechy;“ z Prahy totiž od slavného paedagoga Škody Jana Karla a z Příchovic od tehdejšího kaplana Jiroše Antonína.

Tato knihovna, v kaplance Bernátově uhostěná a jím spravovaná, vzmohla se během r. 1862. a 1863. rozmanitými dary českých spolků na několik set svazků. Když český spolek Beseda v Liberci dosáhl úředního povolení, odevzdal Bernát celou knihovnu tomuto

spolku, zůstav ovšem i na dále jejím správcem neboli knihovníkem. —

Stav se vicerektorem bisk. semináře v Litoměřicích, půjčoval Bernát alumnům ze své bohaté bibliotšky české knihy i české časopisy.

Bernát jest druhým zakl. členem Družstva Vlasti.

Blažko. Roku 1848. byla Blažkem, tehdy farářem v Kostelci a Veselým J., horlivým učitelem, založena při škole vejvanovské u Chrudimi Matice Česká. Šest obcí účastňovalo se příspěvky peněžitými i jinými dary v zaražení knihovny, a té doby bylo asi nejhorlivějších čtenářů. Roku 1861. uspořádána studujícími v Uněticích merenda ve prospěch pokleslé knihovny. (Sv. r. 1870., č. 26.)

Blažko František, farář Noutonicích (nar. 17. září r. 1842. ve Volyni), založil r. 1880. jako farář ve Velkých Popovicích knihovnu pro svoji osadu. Přišel 1882. do Noutonic, staral se o četbu pro lid jednak půjčováním knih svých, jednak působením ve Čtenářském spolku nově založeném, který však dlouho netrval. R. 1884. založil tu bibliotšku pro lid, které vyšehradský kanovník Dr. Karlach Mikoláš věnoval 50 svazků, a jež bývalý farář noutonický, nyní rovněž kanovník na Vyšehradě, Micka Fr. (nar. 8. listopadu r. 1825. v Tejnici), dal svázati.

Knihovna čítá přes 150 svazků nejvybranější četby. Blažko jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Th. Dr. *Borový Klement*, m. kanovník u sv. Víta v Praze (nar. 12. ledna r. 1838. v Riegersburgu v Rakousích), daroval r. 1878. alumnům kníž. arcib. semináře v Praze ze čtvrtého ročníku značnou část knih k rozdělení, podporoval knihovnu tohoto ústavu Časopisem pro katolické duchovenstvo a byl vedle kanovníka Srdinka Fr. vůbec největším dobrodincem této bibliotšky. (Sv. r. 1871., č. 8.)

Bouček Antonín, farář v Malé Chýši u Milevska († 5. ledna r. 1864.), vzdělal r. 1854. při místní škole knihovnu a přispíval sám nemálo půjčováním knih vlastních ku vzdělání svých osadníků.

Böhm Alois, farář v Cerhovicích (nar. 22. října r. 1811. v Plzni), vzdělal při farní škole mlečické r. 1855. knihovnu, darovav 40 knih, samých to spisů pro mládež; později dal ji zapsati do Dědictví Maličkých. (Sv. r. 1870., č. 14.)

Bradáč Čeněk, m. kanovník u sv. Víta v Praze (nar. 1814.; † 1874.), stal se velmi zasloužilým o Dědictví sv. Janské. Za jeho ředitelství mnoho a mnoho knih rozdal ústav tento venkovským knihovnám, jak o tom ve Světozoru z r. 1870. a 1871. četných dokladů nalezáme.

Ze soukromé jeho činnosti známo jest nám toliko to, že Bradáč daroval bibliotece v obci Bystré, okresu semilského, knihy a peněžitý příspěvek v úhrnné sumě 20 zl.

Brandejský Václav, farář v Citolibech (nar. 2. října r. 1824. ve Všetatech), položil r. 1865. základ ku školní knihovně ve Smolnici blíže Panenského Týnce z příspěvků na Smolnici, ve Hříškově, v Nové Vsi a Bedřichovicích porůznu sebraných.

Breischl Josef, děkan kollegiatní kapitoly ve Staré Boleslavi (nar. 27. května r. 1814. na Kladně), a Zvik Josef, bývalý vikář a farář ve Břiství, položili v Kolíně základ ku školní knihovně. Breischl jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Brož V., em. kníž. arcib. vikář a farář ve Svatém Poli (nar. 8. srpna r. 1814. v Klatovech). — Když kaplanoval v Třebechovicích, měl značnou knihovnu a půjčování knih stálo ho mnoho času. Rok před svým odchodem, t. r. 1852., vyžádal si Brož od tamější městské rady skříň, která v úřadovně prázdná stála, a zařídil školní knihovnu. Do této biblioteky daroval

asi 200 svazků poučných a zábavných knih; při tom většinou z čistého výnosu divadelních představení stala se škola údem Dědictví sv. Janského a České Matice, a byla pak hlavně od tamních kaplanů rozmnožována.

Brožovský Petr, farář v Chržíně u Velvar (nar. 27. června r. 1789. ve Slaném; † 21. května r. 1853). — Když byl ve Zlonicích fundačním kaplanem, založil tam společně s Lindou Václ., později vikářem a děkanem v Cerhovicích (nar. 1797., † 1862.), školní knihovnu a při ní knihu pamětní, ve kteréž na počátku uvádí důvody, proč tento podnik v život uvedl. Podáváme doslovně krásné myšlenky tyto na důkaz, jak již na počátku tohoto století řádný a horlivý kněz o důležitosti knihoven smýšlel.

Pro Memoria. Jistá věc jest, že dobře zřízené cvičení a zkušenost činí vždy člověka v rozumu moudřejším a v srdci šlechetnějším; nebo bez těch věcí zůstává zhola tělesným a hrubým. Jako jednotlivým cvičením rozum, tak vznešenými příklady a zkušeností srdce se vzdělává. Zdaliž pak ale každý také vše sám zkusiti, neb se sám o všem přesvědčiti může? Ani věku tak dlouhého nemá ani příležitosti, všech věcí zpytovat, o všech dobrých i zlých příhodách lidských sám osobně se přesvědčiti. Protož k lepšímu vzdělání člověka přispěti musí i zkušenost jiných. Ta jest dle smýšlení starých mudrců „nejlepší učitelkyně lidstva.“ Kdež ale nabýváme té známosti o všelikých proměnách tohoto světa, o rozličných příhodách lidských, o jejich nálezcích a zpytování? Kdež nalazáme předků vznešené příklady, ctnosti i nepravosti? Kde se dovíme, co jiní na moři nebo v cizině zkusili, jak se ve všelikých případnostech zachovávali? Zdali vše to v knihách zaznamenané nenalazáme? Proto také ten člověk, který dobrých a užitečných knih čítá, vzdělání rozumu i srdce nabývá. — K tomu ještě pozoroval jsem, já nižepsaný, mezi zdejším lidem, že mnozí nemalé chuti a náklonnosti ku čtení do sebe měli, k čemu největší pohnutkou byly knihy při veřejném zkoušení pilné mládeži od laskavého přítele dítek, vys. důst pána, pana Františka Faehnricha, t. č. zde děkana (nar. 11. října 1762. ve Slaném; † 23. února r. 1832.), od času k času udělované. Těch i dorostlejší čtouce zahoreli žádostí více podobných knih do rukou dostat, jich ale pro velikou cenu a ne-

důstatek peněz sobě zaopatřiti za těžko přicházelo. Tato šlechetná žádost lidu i dítek pohnula mne při zdejších školách knihovnu založiti a zříditi, tím daremné povídání pohádek při večerních schůzkách odstraniti, dětem cvičení i čtení poskytnouti i upevniti, místo toulání čas lépe krátiti a užívatí.

Ovšem dříve s výše jmenovaným (p. t.) děkanem a s jinými rozumnými se poradiv, ku svému předsevzetí srdnatou myslí jsem kráčel, ač mnohé překážky a otázky se mi namítaly: jako, odkud peníze k nakoupení knih vzíti? jak koupené zachovati a ztrátu zameziti? jak budoucně novými knihami rozmnožiti a p. Začátek tedy učinil jsem, sebrav všecky své české knihy a této knihovně je darovav, což i (p. t.) p. děkan, tomuto užitečnému ústavu velice nakloněn jsa, milerád učinil, jehožto příkladu i mnoho sousedů a dítek s povolením svých rodičů s radostí následovalo. Mimo to ohlásiv mezi dítkami sbírku, která 32 zl. vynesla, z této knihy i jiné potřeby jsem zaopatřil. Tak první základ k této knihovně položen. Při tom opomenouti nemohu, že ku vzdělání a rozmnožení této knihovny mnoho přispěl pan Antonín Faehnrich, t. č. posluchač mudrcví na vysokých školách pražských, horlivý vlastenec a mládenec pln dobré naděje, který ne jenom ze svého skrovného jmění nakoupením knih, nýbrž i svou prací mnoho přispěl; jemu rovně i p. Václav Linda, t. č. také posluchač mudrcví na vys. školách pražských, můj základ mnohými knihami zvelebil. Tak oba tito horlitelové všeho dobrého již v mladém věku dokázali, jak velmi všeobecné dobré jim na srdci leží, jak věrní synové vlasti jsou.

Ku snažšímu nalezení v pořádek všecky knihy jsem uvedl a do šesti tříd neb klasů rozvrhl. Každá třída latinskou písmenou, každá kniha té třídy zvláštním číslem neb numerem poznamenána jest. (Nyní vypisuje se rozdělení knihovny.)

Aby ale tento ústav vždy se zveleboval, ustanoveno jest, že každý, jenž knihy čísti chce, měsíčně 6 kr. předplatiti musí, jednu jediné knihu vzíti smí a po navrácení té jinou dle vůle sobě vyvoliti může.

Mimo to po dvou letech vždy se činí sbírka mezi školní mládeží. Cizosadnické děti ale, jež se zde z pouhé lásky ve škole cvičí, každoročně ke knihovně něco odvedou. Pak jedenkaždý žák ze školy vystupující za užívané ve škole dobrodiní při obdržení školního vysvědčení dle mohovitosti svých rodičů této knihovně peněžitou památku položí. —

By tato velkou starostí a nákladem založená knihovna netoliko trvanlivosti dosáhla, ale vždy více a více vzrůstala, nejvíce bedlivého dohlížení a pořádku zapotřebí jest. Z té příčiny: První ochránce a dozorce jest vždy duchovní pastýř osady zdejší. Dejž Bože, by osada tato po všechny časy takovými pastýři řízena byla, jakož jest pastýř nynější (p. t.) p. František Faehrich — který nejen spasitelným poučováním a příkladným životem o časnou a věčnou blaženost sobě svěřených ovčiček neunaveně pečuje, ale i dokonalejším řízením škol, nákladu nešetře, záhy símě pobožnosti a ctnosti do srdcí mládeže bez ustání rozsívá: protož také zdejší školy pod slavnou správou jeho již velikého stupně dokonalosti dosáhly a v celém okolí té nejlepší pověsti došly. — Druhý dohlížitel a správce téhož ústavu jest fundační kaplan zdejší, jehožto zvláštní povinností jest, o zachování a rozmnožení této knihovny pečovati, častěji přehlížeti, knihy v dobrém stavu držeti, příjmy a vydání znamenati, ku konci roku srovnání učiniti o přijatých knihách a do archivu téhož vikariatu dle pořádku sepsání odeslati. Netřeba jest dokázati, jakých zásluh sobě o církev svatou a naši milou vlast dobývá horlivý katecheta, jenž z lásky k dítkám a z náklonnosti ku zvelební škol tuto knihovnu bedlivě opatruje a řídí, protože tím tak velice svých spolubližných vzdělává; naproti tomu velice by se prohřešil proti Bohu i lidem ten, jenž by svou nevšímavostí a nedbalostí práci nížepsaného v nic uvedl a tak potomstvu tak hojný pramen poučení a vzdělání zastavil. Ó, ten vlašný ať pováží práci, starost a náklad, jímž základ položen, pak lehko mu bude dále stavěti. — Konečně povinnost dohlázele budiž toho učitele, v jehož škole knihovna se chová, často napomínati, aby půjčené knihy, kdy a komu, jakož i odevzdané nazpět do knihy zvláště k tomu zřízené znamenal, peníze od předplatitelů sbíral a katechetovi měsíčně odváděl: čemu každý učitel se milerád podrobí, jak brzy horlivost na svém představeném sezná.

Tím vše v krátkosti podotknuto, co k lepšímu zachování a zvelebení této knihovny slouží; každý ze své vlastní zkušenosti sezná, že založení toto není věc marná, ale zajisté hojného užitku do budoucnosti podá. Protož ještě jednou nížepsaný své nástupníky žádá, by této knihovny nezanedbávali, ale více a více ji zvelebovali a tak skrze ni na vzdělání rozumu a srdce lidu oučinkovali, čímž spolu na jevo dají, jak svého předka milují a jeho práce si váží.

Psáno ve Zlonicích dne 15. prosince 1817.

Petr Brožovský, t. č. fundační kaplan ve Zlonicích.

O osudech knihovny sdělujeme, že se vedly účty její až do r. 1851. a vykazují roční příjem průměrně 20 zl. Od r. 1852. se v pamětní knize účty neshledávají, přece však vidno, že i kaplan Vašátko (1852. až 1869.) o rozšíření knihovny se staral. V pozdější době, kdy zavládl v kraji podřipském neblahý duch liberální, kdy krajina tato roznášeči pamfletů pustošena, svobodomyslnými novinami slánskými a roudnickými systematicky byla otravována, a lid kněžstvu odcizován, ubylo mnoho čtenářů, a knihovna nyní živoří. R. 1874. byla část knih odevzdána škole.

Týž Brožovský obdaroval také knihovnu v Chržíně mnohými knihami zábavnými a poučnými.

Brůha Václav, farář v Malé Chýši u Milevska (nar. 30. srpna r. 1834. v Sedlici u Vltavotýna), založil jako kaplan r. 1865. farní knihovnu v Malé Chýši.

Sbirkou, kterou po osadě od domu k domu konal, sešlo se na hotovosti 130 zl.; z toho zaplatil jednou na vždy vklady do Dědictví sv. Janského, Cyrillo-Methodějského a do Zlaté Knihy, a za ostatní koupil spisy obsahu částečně poučného, částečně zábavného.

Všech knih, dílem zakoupených z příspěvků, dílem věnovaných od dobrodinců, jako od biskupa budějovického Jirsíka Jana Valeriana, od vikáře Kuldy Meth., od Majera Antonína, doktora a profesora v Praze, dra. Jeřábka Jana, zemského poslance, profesora Škody Karla, hospodářského ředitele Čápa Jana a j., čítala knihovna hned v prvním roce svého založení 420 exemplářů ve skříni darované místním velkostatkářem Lamprechtem Fr., a jest ve farní budově uložena a místním duchovenstvem řízena a spravována.

Některým rokem dosahuje běžné číslo půjčených knih až 2000, ano i více.

Bruckner Václav, farář ve Výprachticích u Lanškrouna (nar. 24. června r. 1819. v Nižkově), založil tu

r. 1859. se svým kooperatorem Dostálkem Janem školní knihovnu; oba tito pánové darovali jí 32 knih českých, poučných a zábavných. Mnoho také učinili pro knihovnu tamní tři rodáci, farář Skalický Josef, dav ji zapsati do Dědictví sv. Janského jako úda druhé třídy pro dva exempláry, dále Skalický Jan, tehdejší kooperator vysoko-oujezdecký, věnovav knihovně r. 1860. vklad 5 zl. do Dědictví Maličkových, taktéž i zvěčnělý farář heřmanický Beran Josef, obstarav dobrotivě vazbu 25 knížek. (Sv. r. 1870., č. 48.)

Buchar Josef. farář v Krůtech u Církvice (nar. 6. března r. 1841. v Košově), založil r. 1880. v Krůtech farní knihovnu a do ní se Šrámkem Vojtěchem, farářem ve Volešci (nar. 29. dubna r. 1839. v Plzni), mnoho knih daroval.

Bulíček Theobald. farář v Třebosicích u Pardubic († 8. října r. 1866.), daroval místní školní knihovně, r. 1860. založené, převeliký počet knih. (Sv. r. 1870., č. 36.)

Bureš František, em. farář a spiritual při klášteře v Hoře Kutné (nar. 25. března r. 1822. ve Slověnicích blíže Třeboně), založil v Sudoměřicích nedaleko Bechyně školní knihovnu z milodarů k tomuto cíli na osadě s pílí a pracně sbíraných, avšak přece štědře poskytnutých, k čemuž i ze své bibliotheky některými exempláry přispěl. Lid i školní mládež velmi pilně z ní čítali.

Byv odtud přesazen za kooperatora do Stráže blíže Jindřichova Hradce, tamní školní knihovnu poněkud sešlou spořádal, upravil a rozmnožil ze příspěvků od některých osadníků poskytnutých a způsobil svou neunavnou snahou, že tamní škola přistoupila za člena Zlaté Knihy, jakož i k jeho radě a přimluvě některé školní dítky do téhož Dědictví se daly zapsati.

V tomto směru působil Bureš jako farář na osadě vostračinské blíže Horšova Týna, kdež podobně jako

ve Stráži ze své knihovny dospělým osadníkům i mládeži školní mnohé knihy a spisy ku čtení nabízel a půjčoval a i jinak o rozmnožení tamní knihovny byl pečliv.

Jako farář v Bubovicích pokračoval Bureš ve své blahodárné činnosti a při každé příležitosti napomínal lid ku čtení vzdělavatelných knih.

Po jeho návodu někteří osadníci, i žáci a žákyně, dobré časopisy Ludmilu, Anežku a Václava odebírali, škola hušická k Dědictví Maličkových za úda přistoupila, a některé dívky na jeho slovo do Zlaté Knihy se zapsati daly a Anděla Strážného odebíraly a rády čítaly.

Tímto způsobem přičiňuje se tento duchovní správce po celý čas svého kněžského života horlivě o vzdělání lidu i mládeže.

Ctibor Karel, děkan v Kamenici n. Lipou, jeho kaplan Vožický J. a Zoubek Sev., učitel, měli v úmyslu založiti školní knihovnu. I učinili 14. srpna r. 1864. písemné vyzvání k veškerým příznivcům vlasteneckého tohoto podniku, žádající každého, by buď „darováním mravoučných knih nebo dárkem peněžitým“ u věci té jim byl nápomocen; s účinkem žádoucím se neminuli, neboť v nedlouhé době vzrostly dárky dobrodinců na 100 zl. 62 kr., po čemž snadno knihovnu založiti mohli. (Sv. r. 1870., č. 22.)

Čejka Josef. Knihovna farní školy veltruské založena byla r. 1863. bývalým farářem Čejkou Josefem a tamním vzorným učitelem Bendou Štěpánem. (Sv. r. 1870., č. 37.)

Čejka Václav Bohumil, farář ve Strašicích u Zbirova (nar. 17. srpna 1841. na Kladně), již jako studující založil spolu s několika soudruhy knihovnu pro dělníky a Čtenářskou besedu; k tomu cíli daroval značnou část knih. Později jako kaplan v Nových Benátkách půjčoval školní mládeži i dospělým knihy

poučné i zábavné; taktéž činil v Mýtě: tam daroval do školní knihovny celkem 137 knížek, což učinil i pro bibliotheku těškovskou. Nyní jest farářem ve Strašicích; dal tamní školní knihovně opět 77 knih a vyprosil mimo to z Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje mnohé spisy a daroval je téže knihovně. Kromě toho půjčuje Čejka ze své bibliotheky ochotně zdarma knihy obecnstvu a rozdává každoročně spisy objednané z benediktinské knihtiskárny v Brně. Čejka jest členem Matice české, Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje, sv. Jana Nep. a sv. Prokopa.

Čermák Jan. Obecní knihovnu ve Vyskři u Turnova založili r. 1862. tamní studující Šorejs Václav a Jan s bývalým místním farářem Čermákem Janem, později bisk. vik. a děkanem v Turnově (nar. 7. prosince r. 1807. v Mladé Boleslavi.)

Z dárců dlužno jmenovati děkana Šorejse Frant. z Rožďalovic (nar. 5. května r. 1807. ve Vyskři); zaplatil lístek na odbírání knih ze sv. Janského Dědictví na vždy; tamní farář Zdobinský Fr. daroval 9 ročníků Blahověsta, 8 svazků Českých dějin od Palackého, 8 knížek Zlatých Klasů, 6 knížek Dědictví Maličkových a jiné spisy naučné a zábavné pro mládež.

Roku 1869. odeslal knihovně diplom Dědictví Maličkových Šolc Jan, děkan z Turnova. (Sv. r. 1870., r. 27.)

Černohouz František, děkan v Dobrovici (nar. 15. ledna r. 1810. v Turnově), založil v letech 1847. a 48. knihovnu ve Všejanech, kdež byl dříve osobním děkanem.

Černohouz František, farář v Kněžmostě (nar. 22. února r. 1830. v Turnově), pečoval r. 1862., když byl ve Bělé u Bezděze kaplanem, o knihovnu tamní Řemeslnické besedy, darovav jí pro počátek značně knih,

k čemuž i mladší bratr jeho Černohouz Jan hned na počátku mnohými knihami přispěl.

Vedle toho založil Černohouz František školní knihovnu ve Březince, přifažené k Bělé, a daroval knihy jí, jakož i bibliotece v Sudoměři a na Klášteře u Mnichova Hradiště, v kterémžto posledním místě také své zábavné spisy lidu půjčoval. (Sv. r. 1870., č. 16, 28. a s. zp.)*)

Černohouz Jan Nep., děkan v Budči-Kovárech (nar. 31. ledna r. 1836. v Turnově), přišel na první štaci svou za kaplana do Kouřimi, kdež rozmnožil knihovnu ve fil. škole v Třebovli, začez byl r. 1864. jmenován čestným občanem Třebovle a připojených obcí. Stav se kaplanem v Zásmukách, založil skoro úplně ze svého biblioteku ve filialní škole ve Chvátlinách a obdaroval učitelskou knihovnu v Praze.

R. 1867. převzal ve správu knihovnu v Liboci, uvedl ji v pořádek, sepsal nový seznam knih a biblioteku tu velmi rozšířil, dílem vlastními knihami, dílem sbírkami, kteréž ročně 20—50 zl. vynášely. Téhož roku ujal se knihovny v Řepích a zavedl s učitelem sbírku, která vynesla 40 zl. 90 kr. Stav se r. 1872. děkanem v Kovárech, otevřel lidu svoji knihovnu a obdaroval Občanskou biblioteku v Zákolanech. Černohouz na všech místech svého působení půjčoval lidu knihy. V Zásmukách, Liboci a Kovárech rozšiřoval Dědictví sv. Ludmily v Písku tou měrou, že byl jmenován r. 1865. opatrovníkem a r. 1871. zakládajícím údem téhož Dědictví. Na těchže místech staral se o Dědictví Maličkých a rozšiřoval Matici lidu a Libuši, dokud se nedotýkaly našeho náboženství.

Červinka Josef, † děkan na Mšeně. Na osadě mšenské jsou školní knihovny v Lobči, ve Vrátné, v Kundrá-

*) s. zp. = soukromé zprávy.

dově a ve Mšeně, které byly z valné části z bibliotheky děkana Červinky zásobovány.

Červinka Václav, katecheta v Žižkově (nar. 4. května r. 1856. v Poříčanech), zřídil si knihovnu na 400 svazků čítající. z níž v neděli po službách Božích dětem knihy půjčuje. Až 200 dětí přichází si v neděli pro knihy. V jiných dnech i dospělí si k němu pro knihy docházejí.

Červinka jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Červinka Vincenc, † farář a osobní děkan na odpočinku v Přešticích, jako kaplan a farář ve Dlažkovících půjčováním a rozdáváním českých knih a katolických kalendářů lásku k Bohu a vlasti mezi svými osadníky rozněcoval. (Čech 18⁶/₁₂82.)

Čiška Václav, farář na odpočinku v Praze (nar. 13. listopadu r. 1816. v Plzni), pořídil si hned v prvních letech svého kaplanování knihovničku pro lid, která vzrostla na více než 200 svazků; z té půjčoval knihy na osadách, kdež působil: v Hořelici, Rapticích, Kbele a posléze v Hostivici. Zde stala se bibliotheka jeho základem farní knihovny pro lid, která čítá nyní přes půl čtvrtá sta děl. Čiška jest členem Matice České, Dědictví sv. Prokopa, sv. Jana Nep. a Družstva Vlasti.

Čuban Jan, bisk. vikář a farář ve Mcelích (nar. 26. června r. 1823. v Obrubci), položil v tomto místě první základ ku knihovně pro duchovenstvo, kterou stále vlastním nákladem rozmnožuje, tak že vzrostla již na 1000 svazků rozličného obsahu.

Taktéž nejvíce na své vlastní útraty zjednal vikář Čuban přes 100 knih poučných a zábavných pro dítky a lid dospělejší.

Příčiněním předešlého faráře Rennera Josefa v Mnichově Hradišti r. 1791. naroz. a r. 1860. ve Mcelích zemřelého, jakož i nynějšího duchovního správce Čubana jest v této farní osadě: 16 údů Dědictví sv.

Ludmily v Písku; 9 údů Dědictví sv. Janského; 2 údové Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje; a dále odběratelů: Ludmily a Anežky 16; Anděla Strážného 14; Školy B. Srdce P. 5; mimo to čte lid některé časopisy z fary zdarma.

Damašek Josef, bisk. vikář a farář v Lysé n. Labem (nar. 25. února r. 1804. v Tatobitech; † 12. června r. 1871.), založil v tomto městě školní knihovnu; podobně učinil i v Řepíně, kdež dříve kaplanoval a kdež v letech 1848.—1852. půjčoval lidu knihy dobrého obsahu.

Stav se vikářem třídnictví nymburského, pečoval horlivě o zvelební vikariatní knihovny. Vedle toho dal Damašek zapsati do Dědictví Maličkových školy na osadě v Lysé, ve Stratově a ve Vrutici.

Jeho odkazem jest také rozmnožena v Lysé tamní knihovna pro duchovenstvo.

Daneš Frant., č. kanovník a děkan na Peruci (nar. 13. července r. 1807. v Písku). V Peruci záhy bylo pozorovati blahodárné účinky, že v čelo obce postaven vzdělaný a lidumilný duchovní pastýř. Aby se osadníkům kolatury perucké dostávalo užitečné zábavy a poučení, Daneš s hrabětem Lvem Thunem založil farní knihovnu. Mimo to poskytl Daneš knihy měšťanské knihovně v Lounech. (Sv. r. 1870., č. 44. a r. 1882., čís. 31.)

Daneš jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Detlek Josef, kaplan v Libni (nar. 17. února r. 1862. v Křeči u Pacova), má knihovnu přes 500 svazků čítající a půjčoval již na Smíchově jako katecheta knihy školním dětem a také v Libni prostým i vzdělaným, malým i dospělým bohatou svoji knihovnu ku čtení otevřel. Osadníci libenští v hojné míře bibliotšky jeho i časopisů, které Dedek odebírá, používají.

Dlask Antonín L., č. kanovník, kníž. arcib. vikář a děkan v Kouřimi (nar. 7. února r. 1818. v Kutné Hoře).

Bylo to r. 1842., když šlechtní lidumilové zakládali v Hoře Kutné knihovnu pro lid: M. Dr. Štětka J., Herzan Jos., arciděkan, Veselský Petr, ředitel kůru, Rybička Matěj a Marek Frant., kaplani tamější a jiní; základem knihovny byly arcib. knihy z Matice České a z Dědictví sv. Jana Nep.

Přemnozí darovali české knihy, jichž tehda ještě nazbyt nebylo, šlechtnému účelu.

I neomysta Dlask věnoval rozličné knihy bibliothece kutnohorské. A protože knihovna tato lidu se líbila a utěšeně zkvétala, zaslal jí Dlask i v pozdějších letech mnohou vzácnou vzdělavací knihu.

Později sestoupila se tam jednota Vocol — jednatelem jest nynější arciděkan Vorlíček Kr. (nar. 8. července r. 1844. v Německém Brodě). Tato jednota, jejímž úkolem jest, zachovati starožitnosti, má také svou knihovnu. I té daroval Dlask mnohou starožitnou knihu.

R. 1848. založena byla v Příbrami Slovanská lípa; byl to spolek vzdělavací, a proto byla základem jeho knihovna. Dlask jako spoluzakladatel obětoval jí mnoho knih. Tak učinil rovněž Ondrák Prokop, spisovatel a tehdy děkan příbramský, který vedle toho i české bibliothece kníž. arcib. semináře v Praze knihy věnoval.

Roku 1852. vyžebbral Dlask v Čelakovicích u Brandýsa nad Labem na mlynáři Říhovi Fr. několik prken, truhlář zadarmo zhotovil z nich skříň, zámečník daroval zámek a kování, a Dlask obětoval mnoho knih pro lid, což stejnou měrou učinil také Macan Fr., děkan v Čelakovicích, horlivý to podporovatel vzdělání lidu. Ze sbírek, které Dlask spořádal, zakoupí

v Praze knihy, lid velmi rád čítal a vzdělával se. Zakladatel věnoval jí přes 200 knih.

R. 1855. nastoupil Dlask na školách kolínských úřad ředitele. V Kolíně byl již položen základ ke školní knihovně od předchůdců Breischla Jos., nyní děkana kollegiatní kapituly ve Staré Boleslavi a Zvika Jos., bývalého vikáře a faráře ve Břiství. Nový ředitel knihy uspořádal a na dva díly je rozdělil (I. oddělení bylo pro učitelstvo a II. pro žáky), obě knihovny sbírkami uspořádanými na několik set rozmnožil, k čemuž daroval ze svého mnoho děl vědeckých i pro mládež.

Roku 1867. stal se Dlask děkanem v Kouřimi; tam našel skříň a v ní knihy pro lid a pro mládež, nastřádané horlivým působením administrátorů Ebra Antonína (†) a Slavíka Václ. (nar. 13. ledna r. 1827. v Roudnici), nyní děkana v Berouně. Dlask rozmnožil knihovnu tuto sbírkami a vlastními knihami, k čemuž kníž. arcib. konsistoř v Praze r. 1881. dala Dědictvím sv. Jana Nep. vydaná darem poskytla. Počet knih vzrostl na několik set. Péči o tuto knihovnu má nyní kaplan Handrejch Fr. (nar. 24. ledna r. 1848. ve Volší.).

Dobice František Josef, farář v Morech (nar. 5. října 1811. v Lounech), staral se na každém místě svého kněžského působení o spisy pro mládež a o knihovnu a nelitoval času ani snahy, jen aby dostal úkolu z dobré vůle a radostného úmyslu zvolenému.

Již r. 1838. v německém městysi Suniberku koupil ze Štýrska Schmiedovy spisy a půjčoval je mládeži; podobně rozmnožoval v Sutomi, kamž byl přeložen, knihovnu farářem Hacklem Fr. již dříve založenou. Obdržev potom faru v Citolibečch u Loun, počal i tu o knihovnu péči míti, neboť tam dosud žádné nebylo.

Zásobiv se hojně knihami, půjčoval je Dobicer lidu třikráte týdně, a to zdarma. O další činnosti jeho nám více známo není.

Doeml Jan, bývalý farář ve Sloupnici u Litomyšle (†), založil tam knihovnu pro lid.

Dolák Tomáš, farář ve Zbynicích, daroval tamní školní knihovně dva listky, na které se dostávají knihy ze sv. Janského a Cyrillo-Methodějského Dědictví. (Sv. r. 1872., č. 19.)

Dostál Alois, kooperátor v Horním Stupně, prostonárodní spisovatel pro lid katolický (nar. 2. července r. 1858. ve Kvasínách u Solnice), založil si v H. Stupně malou knihovnu, z níž jednak mládeži, jednak dospělým (zvláště dělníkům) knihy půjčoval. Když školní knihovny se rozmnožily, omezuje bezplatné půjčování pouze na dospělé. Času zimního má až 300 svazků v oběhu.

U význačných dobách poděluje mládež místo penězi výhradně knihami; -do roka objednává osadníkům mnoho knih a četné časopisy půjčuje těm, kteří by se sami předplatiti nemohli.

Daroval jednak svých, jednak jiných spisovatelů mnoho svazků knihovnám a besedám v krajině rodiště svého, jakož i spolkům a sborům ve farní osadě a nejbližším okolí. Přispívá knihami spolkům pro rozmnožení knihoven a za tímže účelem i přednáškami působil v odborech vlasteneckých jednot.

Rozšířil „Dělníka“ na Plzeňsku, „Anděla Strážného“ mezi mládeží a sám jest odběratelem všech českých a moravských katolických a vlasteneckých listů nejen ku svému, ale i bližních prospěchu.

Dostál jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Doucha František, kněz na odpočinku v Praze (nar. 31. srpna r. 1810. v Praze; † 3. listopadu r. 1884.), připomíná se mezi dobrodinci české seminářské knihovny v Praze.

Dokud byl v duchovní správě, zakládal knihovny, kdekoliv působil, jako v Golčově Jeníkově. V Mníšku byl původcem Čtenářské besedy a v Jirnách založil školní knihovnu.

Duben Jan, bisk. vikář a děkan v Nezamyslicích u Sušice (nar. 4. května r. 1829. v Dražovicích). V Nezamyslicích byla již asi r. 1856. založena školní knihovna péčí tehdejších duchovních, o niž největší zásluhy měl kaplan Novák Václav. Poněvadž do ní dáno bylo mnoho knih pro mládež nevhodných, vymýtil je Duben a nahradil na svůj groš jinými, lepšími.

Knihovna jest údem Dědictví sv. Janského a Malíčkových a čítá nyní přes 200 svazků knih zábavných a poučných.

Duben ji proměnil ve farní a knihy půjčuje dospělým i větším dítkám.

Duben pečuje neméně horlivě o Katolicko-politický spolek v Nezamyslicích r. 1871. založený, který rozhodně se hlásí k armádě svato-václavské. Skočdopolův „Václav“ ve druhém sešitě r. 1883. udával časopisy, které se údům poskytovaly. Byly to : dva výtisky Čecha, 2 Pražského Týdenníku, 1 Hlas moravský, 2 Obzory, 1 Rolník česko-slovanský, 10 Václavů, 1 Škola B. S. P., 1 Zábavná bibliotheka, 1 ascetická. Mimo to měl spolek na 100 svazků knih, mezi nimi spisy Ehrenbergrovy, Pravdovy, Němcové.

Duda Josef, farář v Hošticích Šumavských (nar. 13. listopadu r. 1840. v Nových Strakonicích), založil v tomto místě r. 1885. farní knihovnu, věnovav jí 80 knih a každého roku novými spisy ji rozmnožuje. Také nově zřízené škole ve Včelné, v jeho osadě, ve které počátkem ledna 1886. počalo se vyučovati, daroval mnoho knih, aby hned při otevření školy dítky četbou mohly býti opatřovány.

Duda jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Dudych Josef, farář na odp. v Praze (nar. 13. prosince r. 1819. v Holici; † r. 1881.), měl v letech padesátých, když byl kaplanem v Zahrádce, soukromou bibliotheku pro lid, z kteréž ochotně osadníkům zahrádeckým i vesnickým knihy půjčoval.

Roku 1848. založil Dudych v tomto místě školní knihovnu, která jest nyní rozdělena na žákovskou a učitelskou. Knihovna jest údem Dědictví sv. Janského a Maličkových.

Dvořák František, farář v Loučeni (nar. 3. listopadu r. 1838. v Řepíně), byl v l. 1865.—1868. kaplanem v Lysé a dal několika svazečky dobrého čtení první základ ke školní knihovně ve Stratově. Dostav se odtud do Řejšic, půjčoval lidu knihy a provedl, že se ve filiální škole v Jabkynicích zařídila školní knihovna.

Dvořák Mainrad Fr., farář v Břevnově u sv. Markéty (nar. 7. července r. 1829. v Prčici; † r. 1881.). Když v městysi v Machově na pomezí česko-kladském spolek čtenářů a knihovna odchodem kaplana Karhana r. 1850. zanikly, vstúpil opět osadníkům machovským lásku a náklonnost ku čtení Dvořák M., r. 1862. tam dosazený, který nejprve sám své vlastní knihy rozpůjčoval a k založení školní knihovny tak si půdu připraviv, následujícího roku ve skutek ji uvedl. Daroval jí totiž své vlastní knihy obsahu zábavného, a obce přifařené také nějakou peněžitou částkou přispěly, z čehož zakoupilo se něco knih, a knihovna zapsána do Dědictví Maličkových. Vazbu obstarával zmíněný Dvořák. Za jeho pobytu v Machově dařilo se knihovně velmi dobře; i z jiných osad přicházeli čtenáři knížek si vypůjčovat. Když Dvořák r. 1865. z Machova odcházel, čítala knihovna 311 čísel ve 335 svazcích.

Mezi dobrodinci vyniká machovský farář Kozák Roman, roku 1870. zemřelý, který 100 zl. knihovně odkázal. O rozmnožení knihovny pečoval také Dimter

Amand, kaplan, s učitelem Hanušem Josefem. (Sv. r. 1871., č. 19.)

Dvořák Štěpán, administrator v Chroustovicích (nar. 1. prosince r. 1850. v Martinici), má svou vlastní knihovnu pro lid, kteráž čítá přes 150 svazků, a kterouž on pozvolna rozmnožuje. Knihy půjčuje lidu zdarma a rozšiřuje dobrý tisk jak může.

Dědictví sv. Janskému získal několik údů. Každý rok objednává mnoho knih pro své osadníky.

Ebenstreit Vojt., farář ve Svémyslicích u Brandýsa n. L. (nar. 15. list. r. 1836. v Klatovech), založil knihovnu školní r. 1863. v Chotětově, vik. brandýského.

Emmer Fr., farář. V Janově u Soběslavi byla chuť ku čtení probuzena po r. 1848., když se tam dostal za faráře Emmer, který přes 200 zábavných spisů s sebou přivezl a je ochotně ku čtení svým osadníkům půjčoval. Poněvadž však během času mnoho se jich potratilo, přešla mu chuť novými koupěmi svou knihovnu doplňovati. (Sv. r. 1870., č. 13.)

Eybl Jan Ev., farář ve Křechoři u Kolína (nar. 27. prosince r. 1840. v Němčicích), založil r. 1880. ve Křechoři farní knihovnu. První knihy byly laskavě darovány od Dědictví sv. Jana Nepom. v Praze.

Felix Frant., zemřelý děkan v Bechyni. Když v tomto městě učitel Dvořák Josef školní knihovnu založil, odevzdal mu Felix z archivu děkanského knihy Dědictví sv. Janského z odkazu děkana Slámy od roku 1847. pro někdejší školní knihovnu předplacené. Tím Felix viděl se pohnuta knihy své pro mládež se hodící — 50 svazků — školní knihovně věnovati a to-muto mladistvému ústavu členství Dědictví Maličkých a Zatě Knihy zakoupiti. Též bývalý kaplan Chmel Jan byl vřelým přítelem školní knihovny, darovav 20 zl. r. č. na zvelebení ústavu tohoto, nad čímž

měl dozorství po čas svého v Bechyni kaplanování. (Sv. r. 1870., č. 12.)

Dr. Fesl Michael Josef, praeses semináře v Litoměřicích (nar. 29. září r. 1773. v Praze; † r. 1865. ve Vídni), byl netoliko původcem, alebrž prvním obohacovatelem seminářské knihovny v Litoměřicích.

Na jeho vřelé domluvy položen k této bibliothece základ od biskupa Hurdálka, načež Fesl daroval vedle četných příspěvků peněžních mnohé spisy a zavedl „nedělní a sváteční sbírky“, které se bedlivě konaly nejen mezi alumny, ale, jak se zdá, též mezi profesory a kanovníky. Za Feslova úřadování sebráno 2439 zl. r. č., za něž asi 507 svazků vědeckých knih nakoupeno.

Jsa nad jiné věrným synem vlasti, pamatoval Fesl také na potřeby českých alumnů. Leč tu spočívala celá tíže toho podniku na jeho bedrách, ale on se jí velkodušně podjal a celou svou sbírku, počtem asi 100 svazků, českému oddělení knihovny daroval. Tím povstala česká část seminářské knihovny, kterou napotom různí dobrodinci, zvláště bohoslovci čeští, dále šířili.

Fiala Josef, bisk. vikář a děkan v Lysé nad Labem (nar. 17. března r. 1763. ve Lnářích; † 13. července r. 1851.), položil základ k vikariátní knihovně třídnictví nymburského; o její rozmnožení přičinili se za hojného přispívání veškerého vikariátního duchovenstva vikáři: Zych Antonín, děkan nymburský (nar. 21. ledna r. 1791. v Turnově; † 13. února r. 1855.), Drbohlav Jan, farář v Jeseníku (nar. 25. března r. 1811. v Rovensku; † jako kanovník v Litoměřicích 24. června r. 1877.), který také české knihovně gymnasia litoměřického knihy věnoval, a Damašek Josef, děkan v Lysé. Vikariátní knihovna čítá na 370 svazků.

Roku 1829. založil Fiala se svým kaplanem Ken-
díkem v Lysé školní knihovnu.

Fiedler Karel, voj. kaplan na výslužbě ve Vídeňském
N. Městě (nar. 1. listopadu r. 1815. v Třeboni), za-
ložil r. 1848. v Třeboni Čtenářský spolek a při něm
knihovnu, která stala se při založení svým údem
Matice České a nabyla všech pomoci Matice' od toho
času vyšlých spisů. (Sv. r. 1870., č. 47.)

Fischer Augustin, profesor náboženství real. gymn.
v Plzni (nar. 27. srpna r. 1833. v Žirovnici u Po-
čátek), zakládal v roce 1862. a 1863., byv tehdy
kaplanem v Dejšíně u Plzně, na památku tisíciletého
příchodu sv. apoštolů slovanských Cyrilla a Metho-
děje knihovny v Dejšíně a přifařených tam obcích
v Kyšicích, Chrástu, Ejpovicích a Bušovicích.

V letech 1866. a 1867. půjčoval Fischer ve voj.
nemocnici knihy a některé jí daroval; zároveň, za-
stává r. 1865. a 1866. vedle svého úřadu kateche-
tického službu vojenského kaplana při italském pluku
Sigismundově, dobrovolně půjčoval a daroval vojínům
italské knihy.

Kromě toho rozdává Fischer všechny knihy sv.
Janského a Cyrillo-Methodějského Dědictví do svého
rodiště Žirovnice.

Zvláštní lásku jevil Fischer k lužickým Srbům. Již
r. 1860. a 1861. ujímal se jich a psal do Moravské
Hvězdy články: Lužičtí Srbové, odbíral Maticí Lu-
žickou vydávané knihy a časopis Lužičan a rozdával je
mladým studujícím. Mimo to zaplatil do Dědictví Ma-
ličkých vklad, aby od něho Matice Lužická po všechny
časy dostávala knihy; podobně přičinil se u zemře-
lého prof. Sušila, aby také Matice Lužická od Cy-
rillo-Methodějského Dědictví podíly dostávala.

Fischer jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Fischer Jiří, bývalý gymn. katecheta v Jindřichově Hradci, odkázal bibliotece tohoto ústavu svou sbírku knih. (Ohlas od Nežárky, č. 32., r. 1882.)

Fischer J., býv. děkan v Třeboni, daroval knihovně hlavní školy, učitelem Loulou založené, 413 českých i německých spisů a peněžitými příspěvky ji podporoval. Penězi neb knihami přispěli mimo jiné: býv. děkan Sádlo a ostatní tamní duchovenstvo. V letech sedmdesátých připomíná Světozor: „V nynější době hlavním příznivcem knihovny jest děkan Toušek Frant. (nar. 25. března r. 1825. v Bavorově.) (Sv. r. 1870., č. 47.)

Flesar Antonín, děkan v Dobrušce (nar. 4. května r. 1828. v Sirakově), věnoval Matici Opavské v rak. Slezsku 50 výtisků rodokmenu panovníků rakouských od Přemysla až nynějšího panovníka; sešit měl cenu 40 kr. (Op. Týdenník, 4. února 1882.)

Florián Karel, farář v Loučimě (nar. 14. listopadu r. 1834. v Domažlicích; † 11. prosince r. 1883.), byl horlivým vlastencem, podporoval literaturu českou, veliké množství časopisů a knih odebíraje; knihovna jeho byla veřejnou půjčovnou, z níž každému rád knih poskytoval. (Čech, 1. února 1884.)

✓ *Fortunát Pavel* (†), bývalý kaplan kardašovo-řečický, již r. 1848. probouzel ve městě tomto život národní. Založil u Hrubých Besedu, která odbírala četné časopisy. Jeho přičiněním proměněna dvoutřídní škola v Kardašově Řečici ve farní hlavní školu, a již roku 1860. byla krásná školní budova vystavěna. Fortunát založil v Řečici značnou školní knihovnu, která však, když se stal farářem v Horách Matky Boží, přišla v zapomenutí a roztratila se. Nástupce jeho Muchka (†) půjčoval lidu vlastní knihy.

Dr. *Frencl Innocenc Ant.*, rektor u sv. Jiří v Praze (nar. 23. dubna r. 1818. v Horách Nalžovských v Budějovicku; † 25. února r. 1863.), staral se hor-

livě o Dědictví sv. Janské, jehož byl ředitelem; odkázal knihy své kníž. arcib. semináři v Praze. (Podíl údu D. sv. Janského na r. 1863.)

Frida Václav, kníž. arcib. notář a kníž. arcib. kons. sekretář v Praze (nar. 5. listopadu r. 1820. v Brandýse nad Labem; †), založil školní knihovnu ve Chvatěrubech n. Vltavou. Nákladem jeho jest knihovna údem Dědictví sv. Janského. (Sv. r. 1870., č. 13.)

Friedrich Vilém Ant., farář v Chržíně (nar. 17. ledna r. 1831. v Novém Hradci), přišel po svém vysvěcení za kaplana do Bílého Oujezda u Rychnova na Hradecku, kdež v době 27 měsíců získal Dědictví sv. Janskému údu 21 a Cyrillo-Methodějskému 2 členy, ač bylo obyvatelstvo tamější velmi chudé a dříve žádné známosti o podobných knihách nemělo; též pohнул jednu osobu, že dala farní školu zapsati do Dědictví sv. Janského, položivši 20 zl. k. m.

Stav se r. 1858. kaplanem v Heřmanově Městci, pečoval Friedrich taktéž o rozšíření Dědictví sv. Janského, zvláště pak o Dědictví Maličkých, kteréž toho roku v život vešlo; několika chudým žákům vklad sám zaplatil a v šesti letech přes 40 dítek údem této společnosti učinil.

V tomto směru působil Friedrich od r. 1864. také jako kaplan v Chocni. Stav se farářem v Podole Vápenkovém, snažil se i tam Dědictví Maličkých rozšiřovati a půjčoval spolu knihy zábavné i poučné nejen žákům, ale i odrostlým. Také na Chržíně, kdež je Friedrich od r. 1872. správcem duchovním, všecku si bere práci, aby dobrým knihám přístupu v lidu získal, vlastní knihy lidu ochotně a bezplatně půjčuje a 20 dítek k přistoupení do Dědictví Maličkých, 2 do Zlaté Knihy a 1 do Dědictví sv. Janského přiměl; Hlasům katolického tiskového spolku 2 odběratele získal.

Friedrich jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Frydrieh Josef, farář v Mladé (nar. 21. září r. 1827. ve Březně u Sobotky), založil tu ze svého knihovnu pro farní duchovenstvo o 231 svazcích a farní o 120 svazcích, z níž se knihy zdarma půjčují.

Ve Všejanech daroval Frydrieh tamní knihovně farní 20 svazků a rozšiřoval tam i ve Mladé Dědictví sv. Janské.

Fuchs Eduard, bisk. vikář a farář v Nížkově (nar. 22. ledna r. 1815. v Kutné Hoře). Knihovna farnosti nebovidské byla založena od nebovidského kaplana Fuchse Eduarda r. 1845. Ředitelem této knihovny jest vždy kaplan nebovidský, protektorem baron z Jelení. Knihovna tato byla z počátku nejvíce podporována od rodiny pana barona z Jelení, od děkana Procházky a od dra. Mouchy, který jí za 20 zl. zaopatřil členství Dědictví sv. Janského. Velikých zásluh o rozkvět knihovny získal si vedle jiných Beran Jbsef, farář nebovidský, který též časopisy lidu půjčoval. (Sv. r. 1870., č. 31.)

✓ *Gabriel Jan*, gymnasiální profesor v Jindřichově Hradci (nar. 4. února r. 1830. v Ouňovicích u Chudenic), přišel r. 1859. za kaplana do Měčina u Nepomuku. Gabriel si zjednal již v semináři, a to zvláště ve 4. roce, když byl knihkupcem seminárním, bohatou knihovnu pro lid, kterouž ve Měčině osadníkům ku čtení otevřel.

Hojné příjmy kaplanské rozmnožovala mu privátní škola, kterou navštěvovalo až 35 žáků, tak že mohl věnovati značné sumy na knihy pro sebe a pro lid. A Gabriel to hojnou měrou činil; každého téhodne jezdila hokynářka do Prahy a ta mu přinášela knihy od Kobra I. L., Pospíšila J., Hesa V. a Rohlíčka. kteří mu povolili 25⁰/₀ provise na svých knihách a na cizích 10⁰/₀. Na 200 zl., ano více, dával horlivý tento kněz ročně na knihy, tak že za 10letého pobytu ve Měčině bibliotheka jeho znamenitě vzrostla

a veliké skříně potřebovala. Neboť obsahovala mimo jiné všechny povídky Schmiedovy, Nieritzovy, Hoffmanovy, Ehrenbergovy, Pravdovy a Němcové. Babičku od Němcové koupil Gabriel mnohokrát a lidu ji daroval, rovněž i spisy Pravdovy několikrát od něho koupeny byly a nyní znova jsou předplaceny; i jiné spisy Gabriel dvakrát až třikrát objednal, neboť jich mnoho mezi lidem zůstalo, některé, zvláště oblíbené, se roztrhaly.

Poněvadž lid knihy rád četl, Gabriel, r. 1867. do Jindřichova Hradce odcházeje, ponechal čtenářům vypůjčené knihy na památku.

Když Gabriel z Měčina odešel, chodili lidé dle zvyku dále ke kaplanům pro knihy. Tito jich však neměli, neboť se důchody jejich zmenšily, a proto pozdější nástupce Gabrielův a bývalý jeho žák z privatní školy, Hoffmann Jan, zřídil s učitelem Duchkem Janem z dobrovolných příspěvků knihovnu pro dítky a pro lid, k čemuž profesor Gabriel peněžitě přispěl.

Knihovna ve Měčině byla dosti bohata; v její prospěch se zařizovaly taneční víny, hudební akademie, tak že se stále zvelebovala, o což hlavní má zásluhu tamní učitelstvo a duchovenstvo.

V Jindřichově Hradci získal si zásluhy tím, že jako předseda Spolku katolických tovaryšů jejich knihovnu ušlechtilými knihami rozšiřuje a že i mezi gymnasijským studentstvem tamějším hojně dobrých listů zavedl. Jeho velice obsáhlá knihovna, chovající mnohá vzácná díla, jest každému otevřena.

Ku konci ještě dodati dlužno, že prof. Gabriel poskytl knihy farní bibliothece v Deštné u Jindr. Hradce.

• Gabriel Jan jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Gürke Jan, děkan v Českém Brodě (nar. 19. května r. 1814. v Praze), založil r. 1842. v Postupicích

školní knihovnu, která čítala při jeho odchodu r. 1856. přes 300 svazků.

Jako farář na Chvalech dal Gürke mnoho knih do školy chvalské a v Horních Počernicích a pomohl těmto školám, že dostávají knihy z Dědictví Maličkých a Zlatých Klasů.

Hakl Bohumil, bisk. vikář a děkan v Hořicích (nar. 8. září r. 1827. v Branné), daroval knihovně měšt. školy hořické spisů za 150 zl., jmenovitě asi 50 čísel Urbánkovy paed. bibliotheky, illustrovaný Názorný atlas, 46 sešitů i s tištěným textem, a mnoho jiných, jednak poučných, jednak zábavných knih, hlavně pro mládež. Též 5 ročníků Světozora, 3 ročníky Květů, 5 ročníků Komenského a všechny ročníky Osvěty atd.

Rovněž daroval Hakl knihy Měštanské a Řemeslnické besedě v Hořicích.

Do fil. školy v Hoření Dobré Vodě poskytl prvních 20 ročníků Moravana a jiné knihy pro mládež. Také do filialní školy v Milovicích mnoho poučných a zábavných spisů pro mládež věnoval. Vedle toho děkan Hakl katolické knihy lidu všemožně doporučuje. Poukazujeme v té příčině na jeho přednášku ve schůzi Hospodářsko-průmyslové jednoty hořické dne 28. září r. 1883. (Pražský Týdenník 18²⁷/₁₀83), kdež posluchačům na mysl uvádí vhodné knihy pro rodiny křesťanské.

Od r. 1883. obrací Hakl hlavní zřetel svůj k Odborné sochařsko-kamenické škole v Hořicích. Zaopatří jí 14 ročníků Methoda, dává jí Moravskou bibliotheku a jiné potřebné a užitečné knihy, hlavně do oborů umění zasahující.

Hakl rozdal mezi lid všechny téměř spisy z Dědictví sv. Janského, Jednotě Cyrillské daroval 30 ročníků Blahověsta a zaslal knihy chudým invalidům

v Praze, chudé obci Palčínu na Moravě a do Vídně; lidu dává ku čtení hojnou zásobu časopisů.

Hakl stará se velice horlivě o Anděla Strážného. Letos ho odebírá 83 exemplářů, jiná léta až 160 výtisků ho docházelo. Jest tedy tento pěkný časopis pro mládež mezi školními dětmi v Hořicích velice rozšířen. Chudí jej dostávají zdarma, jiní, jak mohou, po skrovných částechkách si jej splácejí; nemohou-li vše, dají, co mohou. Děti přinášejí časopis domů, dávají si jej svázati, v neděli a ve svátek čtou v něm rodičům, aneb dají se do čtení jeho i dospělí, a tak se dobré, křesťanské zásady v lidu utužují.

Když r. 1884. Družstvo Vlast bylo zakládáno, pochyboval téměř každý o jeho zdaru, Hakl však ihned první za člena zakládajícího ke Družstvu tomu přistoupil a tím zakladatele Vlasti k další práci velice posilnil.

Hájek Antonín, bývalý farář v Ronově, daroval obci Polici téměř celou svoji knihovnu, čítající 678 knih.

Hájek Martin, farář v Ronově (nar. v Poličce, † v Ronově), jest zakladatelem Městské knihovny v Poličce. Již jako kaplan, ale zvláště jako farář ve Velké Řetové u Oustí n. Orł., pak v Ronově měl velkou zásobu poučných knih, lid ku čtení často nabádal a každému rád půjčoval, o němž věděl, že pilně a s užitkem čte. Až dosud se o něm vypravuje, jak se téměř pokaždé na obsah čteného tázával, když mu byla kniha vracena — a běda tomu, kdo z ní ničehož nevěděl: buď si ji musil ještě jednou vzít domů, aneb mu jiné více nepůjčil. Za něho se v Řetové nejvíce četlo, a příchyllost a láska ku čtení udržela se až do nedávných dob. Proto bylo dobře, když po nějaké době dostal se tam za faráře Kopecký Josef (nar. 1811. v Korouhvi; † r. 1876. v Řetové); on měl sám znamenitou bibliotheku, kterou jeho sestřenec a farář Kašpar Josef (nar. r. 1846.

v Korouhvi) podědil a ještě mnohými novými spisy rozmnožil, pokračuje velmi horlivě v duchu svého strýčka.

V Poličce půjčoval Kopecký velmi mnoho knih ku čtení, doporučoval lidu rozličná Dědictví a povzbuzoval školní dítky pěknými povídkami k horlivému čtení.

Jsa odběratelem rozličných časopisů byl s to, aby i starším čtenářům vyhověl.

Na knihy věnoval Kopecký nemalou část svých příjmů, a působení jeho bylo veliké a blahodárné.

Hampejs Václav, děkan na Královských Vinohradech (nar. 29. září r. 1830. v Slaném.). Hampejs byl dříve děkanem v Lochovicích. Při oddělení školy od církve byly vybrány z knihovny, která tam byla ve škole uložena, a kterou děkan Kubišta dříve založil, spisy, jež se pro mládež nehodily. Z těchto knih založil děkan Hampejs far. knihovnu pro lid a mnoho vlastních knih jí poskytl.

Hanikýř Antonín, rodem z Prahy 21. října r. 1753., exjesuita a pension. zám. kapl. z Čiměře, buděj. diec., umínil sobě při stoleté památce svatořečení sv. Jana Nepomuckého, v roce 1829., na památku této první stoleté slavnosti založiti ústav, jímžby dobré, vzdělavatelné knihy v jazyku českém, již vázané, v ceně nejlacinnější prodávány byly, označiv ústav ten jménem: Dědictví sv. Jana Nepomuckého.

Přiloživ 1000 zl. ve stříbře za první základ, uchýlil se s žádostí svou k pražské kníž. arcib. konsistoři, vyzýváje ji, aby přijala peníze tyto a vyžádala u císaře povolení k založení udaného ústavu, který by měl za účel „vydávati a rozšiřovati laciné a vzdělavatelné knihy ve přirozeném jazyku českém.“

Tuto žádost jeho konsistoř 9. listopadu r. 1831. vyplnila, a císař a král František I. dne 26. října

r. 1833. pravidla Dědictví potvrdil, a ústav ten vstoupil r. 1835. v život a působení.

Jakého užitku církvi a národu Dědictví sv. Janské přineslo, a jakých tudíž zásluh zakladatel i pražská konsistoř v té příčině sobě vydobyli, netřeba tuto připomínati; jen to podotknouti za dobré uznáváme, že sám Tomek V. V., náš první historik v této době, ve své výroční zprávě musejní nazval Dědictví toto „blahopůsobným.“ (Valná hromada Musea 18¹⁹/₇56.)

Hanikýř Josef, farář v Kondrátcí († 7. října r. 1846.), bratr Hanikýře Antonína, zakladatele Dědictví sv. Janského, učinil všech šest farních vesnic po své smrti peněžitým vkladem členy Dědictví tohoto.

Hanl Alois Tadyaš, č. děkan v Hořicích (nar. 7. listopadu r. 1764. v Křeseticích u Kutné Hory; † 29. dubna r. 1847. v priv. domě), založil tu 1. dubna r. 1842. knihovnu, za kterýmž účelem již dříve po mnoho let knihy sbíral a peníze vynakládal. Kdo se na Hořice pamatuje, dokud ještě stará fara stála (až do r. 1855.), vzpomene si, že před ní do ulice byl zvláštní domek, pevný, kamenný, se železnými dveřmi a okenicemi, taškami krytý a vůbec proti ohni zabezpečený: to byla stará knihovna. Když Hanl hojně knih za drahý peníz nakoupil a sebral, sestavil nadační listinu, dle kteréž domek i s knihovnou jakožto majetek farní beneficiátům hořickým odkázal. Stavení to, když r. 1855. stará fara se zbořila, rovněž zničeno jest, knihy pak nejprve do školy, a odtud, když nová fara vystavena byla, nazpět do fary jsou přeneseny. Knihovně se potom špatně vedlo. Nynější děkan Hakl našel ji r. 1870. na půdě ve faře v stavu nejbídnejším. Nyní se nalezá v pokojíku v I. poschodí, v úplném zase pořádku. Čítá asi 2500 svazků.

Co k tomu šlechtného muže vedlo, by knihovnu tu založil, sám praví v zakládací listině, v níž takto psáno jest (ovšem po německu):

Svatou jest pravdou, že ku spasitelnému vedení správy duchovní knězi vzdělání nevyhnutelně potřebno jest, že zvláště začátečníku třeba, aby, když do správy duchovní vstoupí, dále se vzdělával, vědomosti své šířil a zdokonaľoval se; že stálé a pilné studium na morální charakter duchovního velmi blahodárně působí a jej od všelijakých nešvar a neslušných zábav zdržuje a odvrací. Proto, hledíc k tomu, je zajisté knihovna, anaž na místě jest a povolání duchovního přiměřena, věcí velmi vítanou, zvláště, ježto velmi málo duchovních dostatečnými a potřebnými knihami opatřiti se může.

Pročež veden jsa jednak vlastní zkušeností, kdy do správy duchovní r. 1790. jsem vstoupil, jednak pohnut byv nejvyšším dekretem studijní dvorní komise ze d. 27. listop. 1817. č. 3087. a vysok. gubern. intimatem ze d. 12. ledna 1818. č. 163., pak nejvyšším ustanovením Jeho Majestátnosti císaře Františka I. ze d. 1. července 1825. a vysok. gubern. intimatem ze d. 5. července 1825. č. 42075. a znova nejvroucnějším přáním oživen, abych dle možnosti k dosažení cíle toho dobročinného přispěl, já, podepsaný děkan hořický P. Alois Hanl, své mnoholeté přání konečně s pomocí Boží ve skutek jsem uvedl a knihovnu pro hořickou faru založil z toho jediného úmyslu, abych i po smrti něčím prospěšným byl. K tomu cíli zanechávám:

A) všechny své knihy farnímu hořickému beneficiu ku stálému dědictví, a to tak, že všechny knihy, jež pečetí (znakem) a nápisem: „Ex bibliotheca civitatis Hořicensis“ opatřeny jsou, a dle seznamu zevrubně sestaveného a od c. k. úřadu pro revidování knih stvrzeného, za jmění k onomu beneficiu náležející považovány býti mají, a s nimi též dle toho nakládáno býti má. V témž úmyslu

B) také zcela nové stavení jsem založil, ze základu vystavěl, sklenul, taškami pokryl a vůbec celé tak zařídil, aby proti ohni úplně bezpečno bylo; je také železnými okenicemi a takovými též dveřmi se dvojitým zamknutím jsem opatřil, kteréž k uschování knihovny určeno, a faře hořické se všemi knihami, jak v katalogu zaznamenány jsou, jakožto stálá nadace do vlastního jmění darováno a odevzdáno jest; může však stavení toto pro bezpečnost svou zároveň i k uschování farního archivu, jakož i paramentův kostelních sloužiti. Hledě k tomu přeje si proto zakladatel dále:

C) aby každý biskupský vikář, anebo, kdyby hořický beneficiát sám jím byl, některý jiný kvalifikovaný beneficiát vrchní dozor nad knihovnou měl a jí aspoň ve případě uprázd-

nění beneficia, anebo při jakékoli komisi, kteráž by farní stavení ohledávala, jakožto stálou farní pozůstalost dle katalogu přísně revidoval a k tomu hleděl, aby, jestliže by některá z nich chyběla, odstupující anebo dědicové znova zase buď ji koupili aneb nahradili.

Ačkoli podepsaný přesvědčen jest a ode cti a lásky každého ze svých nástupců očekává, že již tím, že každý beneficiát ve stavení tom bezpečnou schránku pro lepší roucha a náčiní kostelní nalezne, za skrovnou péči dozorství nad knihovnou dostatečně odměněn bude: nechce přece žádnému z nástupců svých v úplném užívání práv beneficiáta na újmu býti, anebo jemu nějakého nového břemena ukládati; pročez

D) věnuje obligaci 650 zl. C. M. à 5% N. 20490. Vídeň 27. května 1840. za nedotknutelný kapitál k této založené bibliothece, aby každý hořický beneficiát úrok z jistiny této vyplývající k udržování stavení knihovního, jakož i knihovny samé, rovněž k vazbě a převazování knih, na potřebný papír na rejstříky (katalogy) atd. bral a s úrokem tím aby dle nejlepšího svého vědomí a svědomí k zmíněným účelům naložil, nejza nikterak vázán, aby buď u světské neb duchovní vrchnosti teprv za povolení žádati anebo jim účty skládati musil.

Poněvadž knihovna ta navždy při faře zůstati má, a farní instrument v hořické kostelní kase uschován jest, má řečená obligace, aby se neztratila, s povolením král. zemského úřadu a vysoce důstojné konsistoře v hořické kostelní pokladně uložena býti.

Zároveň prosí podepsaný každého ze svých nástupců co nejsnažněji, aby se prostředku tohoto vzdělávajícího nejen horlivě ujímal, ale, maje na zřeteli velikou obět, jižto zakladatel přinesl, i sám knihovnu tu laskavým dárkem rozmnožiti a zvelebiti hleděl.

E) Kdyby knihovna ta jakkoli zkázu vzíti měla, má z úroků oné jistiny k nové knihovně základ položen a potřebnější a užitečnější ze zničených neb ztracených děl nejdříve zakoupeny býti, což buď beneficiát sám vykoná, anebo jinými, již věci rozumějí, vykonati dá.

F) Kdyby však knihovna ta z vyššího rozkazu buď zrušena anebo z části jinam přenesena býti měla, prohlašuje pro tento případ zakladatel knihovnu i se stavením a kapitálem za jmění hořického chudého ústavu, a to má stavení knihovní jako stavivo, ostatní pak věci, jako: dvěře, okna, příhrady atd. veřejně prodány, a výtěžek i s jistinou 650 zl. k. m. ústavu chudých odveden býti. Pročez má opis

této listiny, jakož i katalogu patronátnímu úřadu chudého ústavu hořického k uschování dán býti. Konečně:

G) Kdyby některé dílo bylo v knihovně ve dvou nebo třech výtiscích, má prodáno a peníze tak stržené buď k jistíně přidány anebo nové theologické dílo koupeno býti.

H) Kdo knihovny této užívati smí?

- a)* Volně a bezplatně jí užívati smí duchovenstvo hořické a mlázovické, které jest v duchovní správě ustanoveno, ale se všemi opatřeními, jak při bibliothekách bývá, totiž na revers, na němž úplný titul knihy s vlastním podpisem a zaručením, že ztracenou knihu buď zaplatí, anebo stejnou opatří, zaznamenáno budiž.
- b)* Beneficiát hořický, jsa vrchním dozorcem a ředitelem knihovny, vypůjčenou knihu ve zvláštním rejstříku zaznamená a lístek ve skříni uschová.
- c)* Žádná kniha nezůstavejš u nikoho z nadřečených duchovních déle tří měsícův. Chtěl-li by někdo déle knihu podržeti, oznámiž věc správci knihovny, a nový revers vystaven anebo na starém prodloužení lhůty zaznamenáno budiž.
- d)* Poněvadž používání knihovny té zmíněnému duchovenstvu osobní jest výhodou, nemá výhody té nadužíváno býti, a tedy nemá vypůjčených knih na jméno své nikdo dále půjčovati.
- e)* Přece však zakladatel není nikterak proti tomu, aby i jiným kněžím (přespolním), aneb i laikům knihy se půjčovaly, ano, přeje sobě, aby knihovna ta, pokud možná, největšího užitku přinášela. Leč jedině beneficiátu hořickému přísluší výhradní právo, aby knihy i jinam půjčoval, a to mužům, o jichž pořádnosti přesvědčen jest, rovněž na revers a pod výminkou, aby vypůjčovatel déle měsíce knihy nepodržel anebo aby po uplynutí lhůty nový revers vystavil, jinak by beneficiát výhody té, z knihovny knihy se vypůjčovati, jemu odepríti mohl a musil.

Hledíc k tomu, že knihovna ta jest jměním fary hořické, že knihy půjčováním trpí a se trhají, a hořický beneficiát za udržování a zachovávání knihovny odpovídati má: zanechává se dobré vůli a dobrému rozumění ředitele knihovny a vypůjčovatele, kolik odměny by tento za půjčení knihy dáti chtěl, aneb onen žádati měl.

Abý pak celá věc tím více se zjistila a na pravdě postavila, jsou tři stejné opisy listiny této zhotoveny, vlastnoručně podepsány a ode dvou k tomu dožádaných svědků stvrzeny, z nichž, když od vys. gubernia schváleny byly, jeden

vys. zemskému úřadu a druhý vys. důst. konsistoři v Hradci Králové k uschování jest odevzdán, třetí pak na věčnou paměť nadace této ve farním archivu uložen. (Sv. r. 1873., č. 30. a s. zp) *)

V Hořicích 1. dubna 1842.

Ferdinand Šober m. p.,
dožádaný svědek.

Alois Hanl m. p.,
čestný děkan, zakladatel.

Matěj Kašpar m. p.,
dožádaný svědek.

Hanl Karel Bor., svobodný pán z Kirchtreu, biskup v Hradci Králové († 7. října r. 1874.), odkázal Dědictví Maličkých 1000 zl. (D. M. z r. 1876., str. 182.)
Harmach Vojtěch, katecheta ve Volyni (nar. 27. dubna r. 1853. v Písku), přišed jednou do radnice, viděl tam skříň s nápisem: Obecní knihovna; i ptal se hned purkmistra, kdo jest jejím správcem, a tu se dověděl smutné noviny. Když se r. 1848. zařizovaly gardy, sešel se též ve Volyni podobný spolek, i pomýšleno též na prapor, a sebráno za tou příčinou asi 50 zl. Brzy potom však vzaly gardy za své, a tu navrhoval tehdejší okresní vimberský Přibyl, aby z peněz na prapor sebraných založena byla knihovna; zakoupeny tedy knihy, mnohých se dostalo darem, a nějakou částkou ročně přispívala obec. Správci byli ponejvíce učitelé, a knihovna rovněž ve škole byla umístěna, ale byla spravována špatně, tak že, když se knihy již několik roků nepůjčovaly, dali je měšťané odnésti do radnice. Na to odpočívala opět několik let, až se jí ujal Harmach, do pořádku ji uvedl a četnými spisy rozmnožil, k čemuž mu záložna volyňská každým rokem větší částkou přispívala.

*) Hanl založil ještě 3 fundace: 1. na mytí nohou o Zeleném čtvrtku, na veliký zvon Donát, který má přes 2000 kapitálu, a fundaci studentskou pro 3 rodiny hořické. L. 1844. tu noc před sv. Mikulášem byl Hanl od některých sousedů hořických za Mikuláše přestrojených přepaden, na těle stýrán a oloupen. Ač je poznal, nikoho z nich nevyzradil. Tak se mu odměnili Hoříčtí za jeho 54letou práci v této osadě!

Havlíček František, farní administrator u sv. Jana pod Skalou († r. 1875.). Když se farář Kratochvíle Vojtěch odebral z Ouval do Stodůlek, zastával prozatím duchovní správu v Ouvalech Havlíček Frant., kaplan na Hradešíně, a ten učinil návrh, aby k oslavení příchodu nového faráře Soukupa Frant. (nar. 10. května r. 1817. v Praze; † v Praze u sv. Havla 12. dubna r. 1888.) zařízen byl dne 13. února 1862. v hostinci u nádraží ples, jehož čistý výnos měl býti obrácen na založení obecní knihovny. Zábava stkvěle se vydařila, čistý výnos činil 76 zl. 30 kr.

Dne 1. března 1862. daroval farář 111 knih a později přidal k tomu 25 knih Havlíček Frant. z Dědictví Maličkých. I v následujících letech těšila se knihovna štědrým dárkům faráře. (Sv. r. 1870., č. 31.) V Praze přistoupil Soukup ke Družstvu Vlasti za čl. zakládajícího a splácel každého roku pravidelně své členské vklady.

Havlíček Fr., farář v Pomyšli (nar. 22. září r. 1803. v Turnově), položil základ ku knihovně Besedy žatecké, darovav k tomu cíli všecky původní romány vyšlé u Kobra a rozmnoživ ji později spisy výtečných básníků novověkých, spisy Klicperovými a jinými.

Do této knihovny daroval spisy mezi jinými P. Müchl Osvald, gymnasijní ředitel. (Sv. r. 1870., č. 27.)

Havlů Jan, č. kanovník a hl. farář u sv. Mikuláše v Praze (nar. 24. června r. 1826. v Božejově u Jindřichova Hradce), založil r. 1865., když byl kaplanem u sv. Štěpána, ve svém rodišti Božejově farní knihovnu a rozmnožoval ji až do r. 1877. Celkem jí daroval 223 díla ve 283 svazcích v ceně 114 zl.

Podobně učinil ve filiálce farní, totiž v Oustrášině, okresu pelhřimovského, a rozmnožoval ji také do r. 1877., darovav jí 251 knížek v ceně 98 zl.

Stav se farářem u sv. Haštala, založil tam farní knihovnu.

Hänsel Vil., farář, daroval r. 1862. školní knihovně v Libni, r. 1835. založené, 64 svazků knih, kterýžto dar r. 1869. novými knihami rozmnožil. (Sv. r. 1870., č. 14.)

Hejtmánek Jan, farář v Německé Bělé (nar. 23. dubna r. 1840. v Nedvězí), vydal již mnoho peněz na knihy pro lid; jsa údem skoro všech Dědictví a Matic, hleděl zvláště Dědictví sv. Janské a Cyrillo-Methodějské rozšiřovati. Také o Zlatou Knihu v Písku horlivě se staral a do dnešního dne na 100 údů ji získal.

Jako kaplan v Bystřím odebíral Hejtmánek od r. 1841. nejvíce knih od Stýbla, a to nejen pro sebe, ale i pro lid, mezi nímž chuť ku čtení všemožně vzbuzoval, každý týden okolo 50 knih půjčuje. Tam ho docházelo 30 exemplářů Školy Božského Srdce Páně, kterýžto počet dostoupil v Korouhvi na 50. Tuto předplácel přes 40 Andělů Strážných a na 80 exemplářů Anežky, Ludmily a Václava. Hejtmánek odebírá všecky Mathonovy spisy, všecky knihy Katolického tiskového spolku a byl sběratelem Libuše, chtěje zvláště tímto čtením nechutné a nebezpečné romány odstraniti z kruhů, kde se dříve rády čítaly.

I modlitebních knížek a katolických kalendářů rozšířil Hejtmánek mezi lidem velké množství, a to nejen mezi českým, ale i německým; některých kalendářů odbyl r. 1882. až na 200.

Nastrádav si tímto způsobem mnoho knih, rozdává je Hejtmánek dětem i dospělým jako dárky od přinesení neb dodání něčeho, půjčuje je čtenářům, a když se mu ta neb ona ztratí, koupí ji po druhé, těše se tím, jen když kniha se úplně neztratí, nýbrž dál mezi lid přijde.

Jak rozsáhlá jest činnost tohoto horlivého faráře, vysvitá z toho, že ku př. r. 1881. zaplatil Mathonovi do Brna 400 zl. a Cyrillo-Methodějskému knih-

kupectví v Praze 200 zl. za knihy pro sebe a pro osadníky objednané.

Pro svoji horlivost přišel Hejtmánek ve styk s c. k. okresním hejtmanstvím v Poličce, kdež byl od knihkupců žalován z nedovolené kolportáže; avšak dokázav, že tomu není tak, ana kolportérka jeho knih měla licenci od místodržitelství v Brně, byl obžaloby sprostěn. Touto kolportérkou bylo v několika letech za 2000 zl. knih rozprodáno.

Hejtmánek vymohl si u poštovního ředitelství poštovní schránku na psaní, i bylo pak vše do osady farní v jeho poštovní tašce roznášeno. I zhrozil se, jaký leckdy literární kal do farnosti korouhevské zabrousil. Na otázku, zdali si to adresát objednal, dostával Hejtmánek odpověď, že mu to ani ve snu nepřipadlo, i byly spisy tyto zaslány zpět, čímž farář pomalu docílil, že zřídka kdy zabloudilo něco podobného k jeho osadníkům.

Stav se farářem v Německé Bělé, začal mezi osadníky šířiti katolické čtení německé. Šlo to z počátku velmi slabě, ale nyní již se hojně čtenářů u svého faráře o knihy hlásí. Českým dělníkům vypomáhá Hejtmánek českými knihami.

V Německé Bělé položil Hejtmánek základ k farní knihovně a daroval knihy ústavu hluchoněmých v Č. Budějovicích a spolku sv. Vincence do rukou voj. kuráta Všetečky.

Týž farář náleží mezi první členy Družstva Vlasti. První členský vklad spolku tomuto zaslal Hejtmánek. *Hentsch Petr*, farář ve Skuhrově (nar. 14. ledna r. 1826. v Rychnově; † 10. srpna r. 1888.), založil spolu se studujícími skuhrovskými knihovnu pro lid při faře ve Skuhrově.

Hemzal Vincenc, farář v Sedlici (nar. 30. října r. 1825. v Pláňanech; † v lednu r. 1884.), vedle povinností svého povolání všímal si pilně časového pokroku.

Když v letech padesátých (ku konci) dán podnět ve vikariatu sedlčanském k zaražení denního listu „Čecha“, byl mezi těmi, kteří k tomuto účelu hmotně přispěli. Pilně rozšiřoval knihy našich Dědictví a horlivě podporoval literaturu. (Čech 18¹⁹/, 84.)

Herzan, arciděkan v Kutné Hoře. Knihovna klášterní dívčí školy měla prvotně několik německých nepraktických knih bez ladu a skladu, až asi před 80 lety péčí činného a v Hoře chvalně památného Herzana ve zvláštní skříni byla urovnána a dílem jeho přispěním, dílem pomocí konventu a katechetů do lepšího stavu přivedena. Herzan náleží také mezi zakladatele knihovny pro lid, která v Kutné Hoře r. 1842. byla zařízena. (Sv. r. 1870., č. 42. a s. zp.)

Hingst Bedřich, farář v Karlíně (nar. 19. srpna r. 1822. v Praze), věnoval hojně knih mužské a dámské konfenci sv. Vincence z Paula v Karlíně.

Hladík Václav, farář v Hoříně (nar. 6. prosince r. 1843. v Libichově), zařídil s P. Vřešťalem Antonínem, knížecím vychovatelem (nar. 23. října r. 1849. v Praze), občanskou knihovnu v Hoříně u Mělníka, kterou sám spravuje.

Hlasivec Jan, farář v Lužné u Rakovníka (nar. 12. října r. 1849. v Praze), založil r. 1886. v Lužné svým nákladem farní knihovnu pro lid. Táž má již na 100 svazků obsahu zábavného i poučného, a lid z ní velmi pilně čítá.

Hlasivec také pro duchovní nástupce bibliotheku zakládá.

Hlava Martin, dvorní kaplan a farář v Libuni (nar. v Žebráce; † 25. března r. 1766.), založil tu farní knihovnu, která obsahuje okolo 2000 svazků knih rozmanitého odvětví vědeckého, hlavně ovšem spisy bohoslovné. Tuto knihovnu rozšířil a z většiny doplnil Maeocis (?) Max, bisk. vikář a farář libuňský († 14. února r. 1797.)

Mimo to vedle Marka Antonína přičinili se v Libuni o vzdělání lidu bývalí tamní kaplani Šolc Jan, později bisk. vikář a děkan v Turnově (nar. v Leštině u Sobotky) a Werunáč Václav, farář v Držkově (nar. 24. srpna r. 1807.), jakož i nynější děkan libuňský Rameš Vincenc (nar. 12. března r. 1824. ve Vyskři), půjčující lidu knihy a rozšiřující mezi ním hlavně Dědictví sv. Janské. Posledně jmenovaný děkan poskytl také některé poučné knihy bibliothece pro lid Markem v Libuni založené.

Hlinka Vojtěch (Pravda František), zámecký kaplan na odpočinku na Hrádku u Sušice (nar. 17. dubna r. 1817. v Nekrasíně u Jindřichova Hradce), daroval knihy do Vlčetína u Počátek a jako kaplan ve Kvílicích rozdával obrazy a knihy za vlastní peníze koupené a půjčoval knihy malým i velikým z bibliotheky, kterou tam probošt Štulc Václav zařídil, a Hlinka s velikým úspěchem rozmnožil a lidu velmi milou učinil. Na Hrádku má Hlinka rozsáhlou skříň s mnohými knihami, jež se ochotně půjčují a od přemnohých pilně čítají.

Vedle toho, co tuto uvedeno, sdělil nám jeden kněz, který Hlinku i jeho činnost dobře zná, že jest v Čechách, na Moravě, Slovensku, ano i leckde v Rakousích mnoho knihoven, které hojně knih i peněz od Hlinky obdržely. To činil i seminářům a jednotlivým spolkům, jako ku př. Jednotě katolických tovaryšů. Rovněž na svou rodnou krajinu často knihami pamatoval.

Když r. 1877. ku slavnosti jeho šedesátých narozenin od Katolicko-politické jednoty v Brně dvě skvostná alba se 260 podobiznami příznivců na Moravě a ve Slezsku obdržel, tu prosil, aby peníze, jež dle psaní Moravanů ještě po zakoupení alb zbyly, jenom na knihy se obrátily, a jimi některé knihovny byly poděleny. Sám k tomu přidal tehdáž také ne-

malý obnos peněžitý. (Čech r. 18¹⁰/₁₀82.; Sv. r. 1870., č. 27. a s. zp.)

Hložek Karel, farář v Kozmicích u Benešova (nar. 11. října r. 1834.; † 24. dubna r. 1877.), staral se jako otec o svou osadu. Knihovnu měl velmi pěknou, záležející ze všech spisů zábavných, duchem křesťanským psaných, jež za jeho doby vyšly. Této knihovny hojně užívali osadníci k farářovu povzbuzování. Před smrtí svou odkázal ji Hložek učiteli kozmickému, ovšem za tím účelem, aby z ní poskytoval mládeži i dospělým zábavného poučení.

Hnojek Antonín Voj., děkan v Libochovicích (nar. 5. srpna r. 1799. v Brandýse n. L.; † 23. ledna r. 1866. v Nymburce), daroval roku 1845. jako děkan na Mělníce seminářské knihovně v Litoměřicích 50 zl. r. č.

Když před rokem 1850. několik vlastenců mělnických a učitel Vlasák Jos. založili městskou knihovnu, účastnil se i Hnojek podniku toho. (Sv. r. 1870., č. 30.)

Hochmann Josef Adolf, osobní děkan ve Vetlé u Roudnice (nar. 27. února r. 1804. v Načeradci; † 18. června r. 1873.), dostav se po vysvěcení za kaplana do Roudnice, setrval tu přes 18 let, nežádav o žádné ze tří uprázdněných míst samostatných, hlavně jen proto, aby vedle svých kněžských povinností ze všech sil svých napomáhal rozvoji národnímu. Hochmann to byl, jenž se jal v Roudnici v první polovici tohoto století rozdmýchovati slabounké jiskřičky národního ducha, již již umírající. On lásku k vlasti a mateřštině kde a jak mohl do srdcí vštěpoval; jemu hlavně děkovati jest, že město Roudnice ještě v čas vytrženo bylo z proudu germanisace. Hochmann založil s vyšším povolením v Roudnici půjčovací knihovnu. (Sv. r. 1873., str. 471.)

Holovský, býv. kaplan v Liboci u Prahy, založil roku 1830. v tomto místě školní knihovnu. Napotom si nevšední zásluhy získal o knihovnu Hora Ant., tehdejší kaplan v Liboci, nyní farář v Hostivaři (nar. 8. srpna r. 1807. v Lunkově), za něhož často dítky ve prospěch knihovny hrály divadlo. I Lampa Fr., tehdy farář a vikář v Liboci, dary knihovně poskytoval. (Sv. r. 1870., č. 44.)

Hoppe František, křižovník a farář v Boroticích (nar. 16. března r. 1844. v Chocenici). Nastoupiv r. 1873. na tuto faru, pořídil sobě knihovnu pro lid, z které zdarma knihy půjčuje, a která nyní přes 100 svazků čítá a každým rokem křesťanskými časopisy a knihami se rozmnožuje.

Horák Václav, děkan v Turnově (nar. 20. července r. 1809. v Kněžmostě u Mnichova Hradiště; † 22. srpna r. 1875.). Na Hrubé Skále jest farní knihovna pro lid, kteráž čítá přes 300 svazků rozličných knih poučných, zábavných, i také něco vědeckých. Rozdělena jest ve dvě oddělení: čtení pro lid dospělý a čtení pro školní mládež a mládež dospělejší. Knihovnu tuto, která jest členem obou Dědictví českých, založil roku 1862. zmíněný Horák, přispěním několika dobrodinců, zvláště Šlechty Antonína MDr., rytíře Sedmihorského, který 40 zl. k tomuto účelu věnoval. Za jeho nástupce, Svobody Josefa, nyní děkana v Turnově, a za nynějšího faráře Lexy Josefa (nar. 10. října r. 1844. v Doubravicích) knihovně opět mnoho dobrých spisů přibýlo a přibývá. Lid tamní za doby zimní rád čte a knihy si vypůjčuje, ovšem že bezplatně.

Horák mnoho obětoval školní knihovně v Turnově; i dobrodince ji získal a v závěti na ni pamatoval.

Högler Václav, prvofarář ve Křinci († r. 1766.), založil tu knihovnu pro farní duchovenstvo. Nástupcové jeho v úřadě farním: Haaber Jan Christofor, Haaber Václav Symforian, bratr předešlého, Prückner Fran-

tišek a Nožička Josef († r. 1870.) obdarovali farní knihovnu z počátku nepatrnou tou měrou, že nyní čítá 300 svazků.

Tento poslední duchovní správce založil také farní knihovnu pro lid, která dle poslední vůle jeho v jedno splynula s knihovnou školní. On rozšířil ve své osadě Dědictví sv. Janské, Maličkových a Cyrillo-Methodějské a učinil vlastním nákladem jmenovanou knihovnu údem všech těchto Dědictví.

Nynější duchovní správce Černovický Antonín (nar. 17. září r. 1838. v Turnově), půjčuje lidu zdarma spisy poučného obsahu z farní knihovny, jakož i časopisy katolické, které odebírá.

Houška Tomáš, farář ve Zbynicích u Sušice (nar. 20. prosince r. 1846. ve Vlčetíně u Počátek), založil r. 1865. ve svém rodišti Vlčetíně obecní knihovnu. Spoluzakladateli byli vedle učitele místního Hrona Antonína tito vlčetínští rodáci: Matějka Karel, farář v Těcho-
nicích, plukovní lékař MDr. Hrb Jan, prof. Vetiška Martin, stavitel Sedlák Antonín.

Zařizovatelé dílem sami značné množství knih věnovali, dílem mezi známými knihy sbírali, z nichž kollegové jejich, studující na gymnasiu v Jindřichově Hradci, nemálo knih jim odevzdali. Mnoho spisů zaslal spisovatel Hlinka Vojtěch.

Zakladatelé rovněž stále podniku svého byli pamětlivi a podnes zasílají knihy obecní knihovně ve Vlčetíně.

V Jarošově jest Čtenářsko-divadelní Beseda a ta si zařídila na vybidnutí Houškovo knihovnu, kteréž tento bývalý kaplan jarošovský pro základ věnoval hojně dobrých a užitečných knih, jež se pilně čítají.

Mimo to má Houška svou vlastní knihovnu, z níž půjčuje spisy zábavné a poučné.

Vedle toho se Houška snaží a přičiňuje, aby lidé dobré knihy také sami odebírali; jeho přičiněním

předplatili si osadníci jarošovští několik Skočdoplových Ludmil, Anežky a Václava.

Houška měl 19 abonentů na spisy Pravdovy, jež mu Kober s jakousi srážkou přenechával. Lidé se těšili na každý nový sešit, a nepřicházel-li dlouho, na faru se ptát chodívali, brzy-li již vyjde. Dobré kalendáře Houška rok co rok šíří a lidu nabízí.

Na osadě jarošovské je mnoho údů Dědictví sv. Janského, z nichž některé Houška, nejvíce však farář Beneš Bedřich, nyní na odpočinku (nar. 24. srpna r. 1822. ve Voseku) získal.

Hrdlička Antonín, osobní děkan v Kardašově Řečici (nar. 11. června r. 1807. v Počátkách; † 13. června r. 1882.), půjčoval Čtenářské besedě „Palacký“ ve Pleších, jejímž čestným členem se stal, po několik roků noviny a daroval tomuto spolku jakož i knihovně obecní v Kardašově Řečici vlastní knihy. Onomu ústavu zaslal Tupý Eugen (Jablonský Boleslav, nar. 14. ledna r. 1813. v Kardašově Řečici; † 27. února r. 1881. ve Zwierzinci u Krakova), jehož matka byla z Pleší, 10 zl., připojiv k tomu vroucí list, v němž vyslovoval své potěšení, že se občané plešovští horlivě starají o své vzdělání.

Hrdlička, kněz, učinil nadaci, z jejíž úroků se kupují české katolické spisy a mezi lid rozdávají. *) (Blahověst r. 1855., str. 224.)

Hrdlička Josef, c. k. dvorní kaplan a děkan v Sezemích († r. 1821.), odkázal svou velikou a vybranou knihovnu bisk. semináři v Hradci Králové; avšak dědicové protestovali, poslední vůle zemřelého zrušena, a bibliotheka se prodala dražbou. Koupěna byla pro dotčený seminář. (Sv. r. 1870., č. 42.)

Hromadník Fr., farář na odpočinku v Trpíně u Bystré (nar. 18. října r. 1829. v Černovicích), založil po-

*) Pozn. Je-li komu něco bližšího známo o knězi tomto a jeho nadaci, račiž nám to sdělit.

mocí „Krakonoše“ v Liberku školní knihovnu, jejíž vazbu obstaral řídící učitel Uhlíř Josef, a pomocí z Hracholusk vzdělal Hromadník knihovnu občanskou. K tomu cíli odkáže bibliotheku kolem 100 svazků čítající na památku svým milým občanům ku zdaru vlasti a národu.

Hrubý Vilém, farář v Petrovicích Velkých (nar. 23. února r. 1824. v Branné). Školní knihovna v Jablonci u Vysokého povstala r. 1862. působením tamního bývalého dohlázele Poláka Leopolda, pak faráře v Poniklé, Hrubého Viléma a administratora mříčenského, Jodasa Josefa, bývalých to kaplanů v Jablonci. (Sv. r. 1875., č. 12.)

Hrůša Jan, bisk. vikář a děkan v Bezně (nar. 11. března r. 1815. v Branžeži), byv farářem ve Strenicích, založil tam školní knihovnu r. 1862., která byla později rozmnožena přičiněním Hrůšovým od některých lidumilů. Podobně působí Hrůša i v nynějším svém postavení. Značným počtem knih obohatil knihovnu obecní, založenou roku 1883. velmi čilým řídícím učitelem Vaňkem V.

Ve chvalitebné snaze horlivě jej podporuje kaplan Švejcar Jos. (nar. 1. listopadu r. 1844. v Klech), kterýž má nemalé zásluhy o knihovnu obecní, a zejména o „Dědictví Maličkých“, jemuž zjednal 65 odběratelů. — V Bezně jest také knihovna farní pod správou p. děkana. — Jejím hlavním zakladatelem stal se předchůdce nynějšího děkana, šlechtitný kněz Jeřábek Jan, který jí r. 1871. odkázal 86 zl.; od toho času zakupují se z úroků vědecké knihy. Neménší zásluhy zjednal si duchovenstvo bezenské o tamní knihovnu školní, již založilo, a která nyní přes 200 knih čítá. Hrůša vydal též vlastním nákladem kostelní zpěvník.

Dr. Hurdálek Josef František, biskup litoměřický (nar. 6. listopadu r. 1746. v Náchodě; † na odpočinku

v Praze r. 1833.), velmi přál úsilovným snahám praesida Fesla, nesoucím se za mravním zdokonalením a všestranným vzděláním kněžského dorostu; proto s ochotou uvolil se k návrhu Feslovu zříditi seminářskou knihovnu. Brzy po svém nastolení r. 1815. dal nakoupiti a ze své soukromé knihovny vybrati asi 390 svazků vědeckých spisů k řečenému účelu. Když r. 1826. v Lysé do veřejné dražby dána knihovna zrušeného tamního kláštera Augustinianů, povolil 518 zl. v. č. na koupi spisů klasických a patristických; a tu nakoupeno 347 většinou foliových svazků.

Škoda, že se nemohla nová knihovna dlouho těšiti přízni tohoto arcipastýře!

Charvát Josef, správce knihovny arcibiskupské v Praze (nar. 15. července r. 1860. v Buda-Pešti), byl dříve kaplanem v Kováni, kdež založil r. 1885. vlastním nákladem farní knihovnu pro lid, jež čítá přes 100 svazků.

Charvát hojným doporučováním pěkných a užitečných knih vzbudil v celé osadě lásku ku čtení.

Chlumčanský Václav Leopold, kníže-arcibiskup pražský (nar. 15. listopadu r. 1749. na dědičném statku Hošticích; † 14. června 1830.). Moudrému jeho řízení vděčí se arcidieceze za ustanovení vikariatních knihoven. Tento dle jména i skutku věrný vlasti milovník přikázal závětí svou knihovnu kníž. arcib. semináři v Praze. (Sv. r. 1867., str. 103.)

Janata Alois, kněz na odpočinku v Praze († 2. února r. 1880.). Když byl kaplanem v Čáslavi, založil tam se svým spolubratrem v duch. správě, Pečenkou Janem, při škole r. 1837. knihovnu jak pro dítky, tak i pro dospělé, kteroužto jmenovaný zakladatel až do svého odchodu z Čáslavi — do r. 1868. — spravoval.

Po odchodu Janatově z Čáslavi spravoval ji až do r. 1870. tehdejší kaplan, později katecheta na hlavní

a realní škole v Čáslavi, Nožička Jan Alois (nar. 28. října r. 1820. ve Studjanech), kterýž ji rozmnožil značnou částí vlastních knih. Jeho snahou stala se knihovna :

a) údem dědictví sv. Jana Nepomuckého, b) Dědictví Maličkých, c) Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, d) údem Matice české.

Vklad do Dědictví sv. Janského v obnosu 20 zl. ve stř. a do Dědictví Maličkých úhrnem 5 zl. zapravil Nožička ze svého; vklad do Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, 20 zl. ve stř., zaplatil tehdejší farář ve Smidarech, nyní čestný kanovník vyšehradský a sídelní kanovník v Hradci Králové, Fiala František (nar. 26. listopadu r. 1817. v Čáslavi.).

Ku vkladu 100 zl. ve stř. do Matice České pro knihovnu čáslavskou přispěli po 5 zl. též někteří kněží, a to: Čížek Josef, bisk. vikář a farář ve Všestarech (nar. 3. srpna r. 1816. v Čáslavi.), Podhajský Josef, arciděkan v Opatovicích, Wessner Josef, farář zbislavský na odpočinku v Čáslavi, a Nožička Jan. Nožička stav se r. 1875. děkanem v Čáslavi, založil slosováním svých vlastních knih biblioteku v tamější veřejné nemocnici.

Jašek Tib., kněz řádu piar., býv. ředitel gymn. v Ml. Boleslavi († 1880.), obohatil knihovnu gymnasijní množstvím knih vlastních i z knihovny kol. piar. Do knihovny gymn. přispěli více zejména † Černý Jos., čestný děk. a far. ve Březně, P. Dr. Hradilík, profesor († 18. čce. 1888. v Praze), Bergmann Boh. a Doležal J., bývali kaplani v Ml. Boleslavi.

Jelínek Fr., lokalista v Cholticích u Přelouče, založil tam koncem minulého století farní knihovnu, která čítala okolo r. 1840. 750 svazků obsahu nejvíce náboženského. Dle poslední vůle zakladatelovy jest nad ní zavěšen jeho obraz. (Sv. r. 1871., č. 7.)

Jelínek K. Meinhard, bisk. vikář a osobní děkan v Libuni (nar. 10. února r. 1765.; † 17. dubna r. 1823.). Třidnictví turnovské má svou vlastní knihovnu, obsahující přes 300 knih rozličných odvětví vědeckých, hlavně ovšem vědy bohoslovné. Tuto bibliotheku založil společným přispěním veškerého duchovenstva vikariatního Jelínek. Týmž způsobem byla rozšiřována od nástupců Jelínkových, a to od † Nigrina Františka, bývalého děkana v Mnichově Hradišti a † Marka Antonína, bývalého osobního děkana v Libuni.

Jerman, býv. kaplan v Rakovnici. — Základ k měšťanské knihovně rakovnické položen r. 1841.; tehdy k vyzvání dra. Šembery Matyáše a kaplana Jermana sbírkou mezi měšťanstvem rakovnickým sešlo se 34 zl. 14 kr., a mimo to byly zaslány od několika dobrodinců z Prahy hojné knihy k založení této bibliotheky. Jerman přijal knihovnu do svého obydlí na děkanství. Trvalá nemoc tohoto pána byla příčinou, že knihovna krátce před smrtí obětivého svého prvního knihovníka přenesena jest do domu p. Hanzlíka (Sv. r. 1872., str. 489.).

Jirásek Jan, farář v Chotěboři (nar. 11. února r. 1839. ve Skupici), daroval školní knihovně v Nové Vsi, kdež byl farářem, veškeré spisy Ehrenbergrovy, několik ročníků Zlatých Klasů a jiné drobné knihy. —

Jireček František, farář v Heřmanici České (narozen 7. prosince r. 1825. ve Sloupnici), dal podnět, jsa v Richenburku farářem, v místě tomto k založení školní knihovny a daroval jí slušnou zásobu knih. V Heřmanicích Českých opatřil si všechna možná díla, o kterých doufal, že by byla záživným čtením pro lid, a zřídil si tak knihovnu v tuhých vazbách přes 250 svazků čítající, které jsou lidu k volné dispozici.

Jirsík Jan Valerian, biskup budějovický (nar. 19. června r. 1798. v Kácově; † 23. února r. 1883.), hned při svém nastolení učinil čtyři alumný údy Dědictví sv.

Janského; on založil knihovnu při semináři studentském v Budějovicích, kterážto, když Jirsíkovo biskupské gymnasium v život vešlo, tomuto byla odevzdána a tvořila základ gymnasiální knihovny žakovské a profesorské, jimž oběma jednotlivci, nejvíce kněží, spisy darovali; zejména jmenovati sluší mezi dárci Dr. V. Mokrého, probošta v Budějovicích († 3. října r. 1882.), kterýž věnoval novému ústavu velikou část své bibliotheky, a bývalého arcikněze a děkana v Kaplici, Kamaryta, jenž rovněž hojně dary na knihách odeslal. I z knihovny semináře biskupského, co se hodilo, vybráno pro gymnasium. Jirsík značně obohatil knihovnu Katolických tovaryšův ve svém sídelním městě.

Biskup Jirsík poděloval bohoslovce knihami; daroval knihy do českého semináře bohosloveckého i chlapeckého; vozil s sebou mnoho knih na visitace a dětem je rozdával. I do Lince ke kapucínům pro český lid spisy zasílal.

V Ordinariátním listě všemožně doporučoval biskup Jirsík dobré knihy, kalendáře a Dědictví kněžstvu svému.

V závěti rozdělil knihovnu na tři díly: spisy monumentální zůstaly v residenci, knihy theologické poručil velkému, zábavné a poučné chlapeckému semináři.

Jiříček Maxmilian, arcikněz a bisk. vikář v Malém Boru u Horažďovic († r. 1856.), horlivě knihy a Dědictví rozšiřoval v okrese horažďovickém a sušickém. Ředitel Dědictví sv. Janského, kanovník Pešina, nazval ho „podivuhodným panem vikářem“, a to nejen pro horlivost, s jakou sbíral členy, nýbrž i pro pořádek.

Jůsko Jan, kaplan v Č. Krumlově (nar. 28. února r. 1857. v Sedlovicích), může se směle nazvati duší českého literárního hnutí v Č. Krumlově; Jůsko ne-

jen že sám se řídkou obětivostí mnoho českých děl odebírá a s největší ochotou jiným půjčuje, nýbrž také o to se horlivě stará, aby i jiní podobně činili. Kde může, nabádá toho a onoho, aby české knihy odebíral, prosí a domlouvá, čímž se stalo, že i do takových rodin české knihy se dostaly, kde dříve o nich takorůzka ani nevěděli nebo věděti nechtěli.

Založiv Čtenářskou besedu, spojil Jůsko krumlovské Čechy v jeden šik. Spolkovou bibliotheku obdarovali knihami: vyšehradský probošt Th. Dr. Lenz Ant., metr. kanovník Th. Dr. Borový Kl., farář u P. M. Sněžné nedaleko Rychnova Hůlka Fr., praelat krumlovský Bakula Jan a Jůsko.

Laskavým dovolením praelata Bakuly spořádal Jůsko praelatskou knihovnu, čítající přes 600 svazků. Byl to dříve pravý Augiašův chlív, kde hospodařili jen moli, prach a myši a nepovolaná ruka, která mnoho vzácností odcizila.

Jůsko prohledal se svolením p. praelatovým všeccky místnosti kostelní, kdež našel a urovnal zbytky bibliotheky, založené, myslíme, Eliškou z Rožmberka pro „českého“ kazatele v Krumlově. Knihovna tato, čítající asi 1000 svazků, jest bohata na incunabula (skoro 500), z nichž nejdůležitější a nejvzácnější jsou v Českém Museum uchovány. I vzácné manuskripty byly Juskou nalezeny a s dovolením praelatovým Museum darovány.

Slechetný praelat otevřel Jůskovi bohatý archiv praelatský, v němž uchováno mnoho listin dosud neznámých, a jež Jůsko rovněž dá do pořádku.

I získal si praelat Bakula a jeho kaplan Jůsko velikých zásluh, že všeccky předměty tyto jsou uchovány a veřejnosti přístupny.

Jeho také zásluhou nejvíce jest, že při krumlovské Čtenářské besedě jest utěšeně zkvétající knihovna a

má pilné čtenářstvo. V posledních dobách měl Jusko zřetel k zařízení knihovny při české matiční škole. *Kačerovský Antonín*. Školní knihovna v Počepicích u Sedlčan založena r. 1840. Kačerovským, tehdejším děkanem v Počepicích, který ji přes 400 knih daroval a ji v obě Dědictví v Čechách dal zapsati. K tomu přispěl značně tehdejší kaplan Barták Fr., nyní farář na odpočinku ve Skryšově (nar. 20. září r. 1816. v Kamenici), který knihovně netoliko na sto knížek daroval, ale spolu na sta knížek vkusnou vazbou opatřil. Mezi jinými dobrodinci knihovny připomíná se Doležal Em., osob. děkan v Minicích (nar. 25. dubna r. 1807. v Konopišti). (Sv. r. 1871., příl. č. 1.)

Kalous Ferdinand, kanovník staro-boleslavský a sekretář kníž. arcib. Ordinariatu v Praze (nar. 29. února r. 1836. v Černovoli), jako kaplan v Prčici a u sv. Ducha v Praze půjčoval lidu knihy ze své bibliotheky, spisy Katolického tiskového spolku rozdal na cestách visitačních a dvakrát věnoval knihy katolické bibliothece žižkovské, pak bibliothekám v Tachlovicích a Hostivici.

Kamarýt Bedřich, farář v Deštné u Jindř. Hradce (nar. 8. září r. 1831. ve Velešíně), založil v tomto městě na den patrona českého, sv. Prokopa, r. 1881. farní knihovnu se svým bývalým kaplanem Komorádem Janem (nar. 18. května r. 1845. v Roseči u Jindř. Hradce) a za pomoci tamního učitelstva. Oba kněží věnovali jí ze svých knih většinu děl z Dědictví sv. Janského, Cyrillo-Methodějského, Malíčkových a knihy z Mathonovy Zábavné bibliotheky. — Bibliotheku tuto rozmnožili Gabriel Jan, prof. náb. na gymn. v Jindř. Hradci a Pakosta Vojtěch, katecheta vyšší dívčí školy v Praze. Lid, hlavně v zimě, horlivě čte. — Na konci r. 1883. provozovaly v Deštné dívky jesličkovou hru, ze které také něco bylo udě-

leno knihovně. 20 knih darovala baronka Fleissnerová. Roku 1884. zaslal jí kanovník Dr. Karlach 100 svazků zábavných spisů, čistě křesťanským duchem se nesoucích. Domácí duchovenstvo stále svými spisy bibliotheku rozšiřuje.

Kamarýt František, farář na Hrádku u Vlašimi (nar. 8. února r. 1854. ve Chmelné u Čechtic), snažil se ve všech ročnících semináře králové-hradeckého, aby se s ním aspoň někteří bohoslovci spojili k odebírání časopisů, ale snahy jeho byly téměř marné. Tu a tam se něco odebíralo, ale netrvalo to dlouho, neboť nedostávalo se horlivých osob a následkem toho i peněžitých příspěvků. Teprve ve čtvrtém ročníku podařilo se mu s mnohými stejně smýšlejícími založiti jednotu k odbírání časopisů a k rozhovorům literárním v prázdných chvílích. — Dr. Frýdek Alois, tehdejší rektor a nyní kanovník v Hradci Králové (nar. 24. prosince r. 1832. v Krchlebu), dal k tomu své svolení pod tou podmínkou, když mu bude volno, vždy nahlédnouti do knih a časopisů, které se budou čísti, aby se přesvědčil, co vše se odebírá. — Privatní tato jednotu bohoslovců dostala jméno „Jednota literární řečnická“ a omezila se z počátku na časopisy jen vynikající; jiné knihy a časopisy půjčovali bohoslovci, kteří je pro sebe odebírali. — Kamarýt vynašel někde starý prádelník, vzal jej k sobě do IV. ročníku, a tam se knihy spolkové prozatím ukládaly. — Každý úd platil 10 kr. vstupného a 10 kr. měsíčního příspěvku. — Z počátku ovšem činil nezvyklý spolkový život bohoslovcům obtíže, hlavně při rokování, ale to se pomalu podávalo. Nejlépe se dařily literární večery, věnované památce některého znamenitého muže českého, při nichž byl přednesen proslov, životopis, probrána jeho díla, následovaly básně, hudba a zpěv. — Hlavní zásluhy vedle zakladatele, který byl jednatelem a knihovníkem, získali si o spolek kolegové

jeho, Dvořáček Václav, kaplan v Německém Brodě (nar. 9. září r. 1854. v Nové Vsi), Vaněk Jan, katecheta (nar. 11. února r. 1855. v Myškově) a konseminaristé Košťál František, kooperator ve Skuhrově a Jeřábek František, kaplan v Pouchově (nar. 8. září r. 1857. v Německém Brodě), tento zvláště přednáškami. — Ovšem že přísluší mnoho chvály kanovníkovi Frýdkovi, který, pochopiv pěkný účel, nebránil mu, nýbrž spíše snahy bohoslovců podporoval. — Pomalu starý prádelník nestačil na knihy, a proto si v pozdějších letech koupili bohoslovci skříň, a druhou jim půjčil Suchánek Antonín, viceředitel semináře (nar. 21. května r. 1830. v Solnici). Spolek odebíral všechny české dobré časopisy a knihy, ano i nákladné publikace, jako Čechy, Sedláčkovy Hradky a zámky atd. Z duplikátu knih se zřizují obecní knihovny. — Kamarýt, dostav se jako neomysta r. 1879. za kaplana do Čechovic, půjčoval lidu časopisy: Obzor, Školu Božského Srdce Páně, Květy, Světozor, Lumír a otevřel mu svoji knihovnu, obsahující celou Libuši, spisy Cernelové, Zábavnou bibliotheku a jiné. — Podobně činil i ve Vlašimi, poněvadž tam Čtenářský spolek půjčuje knihy pouze členům. V tomto spolku dal Kamarýt návrh, aby zřídil obecní knihovnu, nabídnuv mu k tomu účelu své knihy. — Vedle toho věnoval Kamarýt spisy zmíněnému spolku v Hradci Králové, Ústřední Matici školské a zavedl ve školách vlašimských mnoho exemplářů Anděla Strážného, z čehož platil některé sám.

Kamarýt František Dobromil, arcikněz, bisk. vikář a děkan v Kaplici, bratr exposity klokotského (nar. roku 1812. ve Velešíně; † 30. dubna r. 1876.), získal mnoho úřadů Dědictví sv. Janskému; sám mnoho, přemnoho českých knih odebíral, ku čtení půjčoval a značný jich počet daroval malému i velkému semináři v Č. Budějovicích.

Kamarýt Josef Vlastimil, kaplan v Táboře a zároveň exposita v Klokotech (nar. 21. ledna r. 1797. ve Velešíně; † 19. března r. 1833. v Táboře), náleží mezi první buditele národní. Rybička Antonín vydal v díle „Přední křísitelé národa českého“, díl druhý, seš. 4. a 5., jeho životopis, z něhož, co v obor náš náleží, tuto vypisujeme.

Ku zvelebení literatury nepostačuje, aby tu bylo dobrých a užitečných knih, alebrž předkem jest zapotřebí, aby se knihy ty hojně odebíraly a bedlivě čítaly; protož Kamarýt také k věci této obracel svůj zřetel. I kupoval tudíž při svých skrovných příjmech všeliké tehdá vycházející české knihy a časopisy, povzbuzoval své přátely, známé, osadníky a jiné vyšší a nižší osoby k čítání a odbírání knih a spisů českých; těm pak, kdož si jich nemohli zjednati, půjčoval sám knihy své, jakož i založil knihovnu při škole klokotské a vybízel také jiné duchovní a světské osoby, aby u věci té příkladu jeho následovaly. Ze světských osob sám tehdejší krajský v Táboře od něho knihy odebíral.

Ve škole dívky, které byly pilny a mravny, poděloval při zkouškách veřejných a jiných příležitostech knihami naučnými a nábožnými, jež z větší části za své peníze kupoval; mládež ze školy vycházející povzbuzoval k čítání dobrých knih a obracel při tom pozornost její k tomu, jaké knihy užitečné v literatuře domácí již tiskem vyšly nebo právě vycházejí, aby si je mohla ku čtení zjednati nebo vypůjčiti.

Seznámiv se již ve studiích svých vedle jazyka českého také s jinými nářečními slovanskými, Kamarýt vzdělával se i napotom důkladněji v nich, kupuje a čítaje nejdůležitější polská a ruská díla básnická i mluvnická, což jej — hledíme-li ku známé drahotě knih těchto a ke skrovným jeho příjmům — nemalých stálo obětí a sebezapření. Vvrozuměv pak, iak

důležitá jest známost jazyků těchto ku vzdělávání, rozhojňování a třibení domácí literatury naší a k emancipaci její z tížícího ji vlivu německého, povzbuzoval rovněž také při každé příležitosti starší a mladší své přátely ke studium jazyků slovanských.

Vlastenecká horlivost Kamarýtova nevztahovala se však jenom na spisování, kupování a rozšiřování knih českých a slovanských, alebrž Kamarýt obracel zření své i ke všelikým ústavům a zřízením národnosti naší se týkající, jež tehdá v život vcházely. Protož měly také Národní Museum, Matice Česká, Dědictví sv. Janské, venkovské knihovny české, školy národní a jiná k tomu podobná vlastenecká podniknutí v Kamarýtovi horlivého účastníka a pomocníka, který ku zvelebení a vzdělání ústavů těchto neváhal slovem i skutkem pomáhati, anobrž i přátely své a jiné osoby k tomu vybízeti. U věci této nešetřil Kamarýt žádných obětí, prací, psaní, pochůzek a namáhání, dopisuje si pilně s přátely, promlouvaje důtklivě s osadníky a jednaje horlivě s vyššími osobami duchovními a světskými. Vůbec byl Kamarýt od té doby, kdy se psal a nazýval Vlastimilem, slovy i skutky opravdovým milovníkem drahé vlasti své, neboť, jak nám jeden přítel píše, čímž tvrzení Rybičkovy jen dotvrzuje, vydal Kamarýt poslední groš na literaturu a podniky národní.

Rybička uvádí v poznámkách 31. a 34. některé speciální případy jeho vlastenecké horlivosti, které zde rovněž předvádíme.

Jak Rybička vyrozuměl z ústních seznání tehdejších knihkupců a vydavatelů knih českých: Krausa, Widmana, Neureutra, Krobergra, Pospíšila, Špinky a j. — předplácel se Kamarýt nezřídka až na 4 exempláry jedné a téže knihy. Říkávalť a psávalť Kamarýt o věci té takto: „Neschází nám tak na

spisovatelích, alebrž na čtenářích a odběratelích; peníz na knihu vynaložený jest pravou almužnou našemu národu a vlasti, mimo jiný prospěch, který každá dobrá kniha přináší.“

Dědictví sv. Janské vešlo ovšem teprve po smrti Kamarýtově ve skutek; avšak Kamarýt měl o založení a zřízení jeho přední, dosud ještě málo oceněné a uznané zásluhy. Neboť když staříčský kněz Hanikýř Ant. r. 1831. na tom se ustanovil, že odkáže summu 1000 zl. stř. k tomu konci, aby na způsob bývalého Dědictví sv. Václavského založila se z nich fundace na vydávání nábožných knih českých, byl Kamarýt jeden z nejprvnějších našich mužů, jemuž se onen ctihodný sluha Páně o věci té svěřil. Nechtěje tehdáž ještě býti jmenován a nemoha také za příčinou vysokého stáří a churavosti své sám psáti, ba ani již čísti, vložil celou věc tu na našeho Kamarýta, který navrhl a sepsal stanovy a celý způsob, jak by fundace nebo Dědictví to mělo se zříditi, radil se s přátely, dopisoval prostředkem jich konsistoři pražské a jiným osobám duchovním a obstarával vše to, čehož vidělo se býti potřebí, aby nadání pod jménem Dědictví sv. Janského ve skutek a život vešlo, jsa takorčka prvním jednatelem a hlavním prostředníkem v důležitosti této. Za takové vynasnažování slíbyl Hanikýř Kamarýtovi, že zaplatí zaň vklad k Matici České, položiv skutečně r. 1832. do pokladny matičiné 10 zl. stř. na jméno Kamarýtovo.

Co se týče Kamarýtovy činnosti ve příčině Matice České, tuť připomenouti dlužno, že Kamarýt — mimo jiné — r. 1832. vybízel tolikéž mladšího bratra svého Františka a jiné studující velešínské k tomu, aby dle příkladu studujících pacovských o prázdninách ku prospěchu Matice České hráli divadlo, ježto by jim takové předsevzetí dělalo čest, a jiní by tím byli povzbuzeni.

Kandler Josef, kníž. arcib. vikář a děkan ve Slaném (nar. 5. listopadu r. 1836. v Slatině), založil r. 1861. ve Pcherách u Slaného, kdež byl tehdáž kaplanem, osadní knihovnu, kteréž mnoho zábavných knih daroval. Bibliothece této věnoval farář pcherský, Baroch Frant., všechny spisy vydané Maticí Českou a mnoho jiných knih.

Roku 1871. daroval Kandler knihovně dívčí školy slánské 130 knih poučných a zábavných a občanské knihovně ve Slaném 110 knih obsahu nejvíce belletristického a poučného.

O zvelebení těchto knihoven stará se Kandler dosud.

Také bibliothece v Lysé n. Labem věnoval Kandler knihy.

Kaněra Cyrill, farář v Počáplech (nar. 16. září r. 1840. v Horním Radechově), byl dříve kooperátorem v Polici. Podobně jako v jiných městech pomýšleno záhy i v Polici na zařízení Besedy čtenářské; než, časy a rozličné poměry po dlouhá léta nebyly tomu příznivy. Až teprve r. 1871. naskytla se k tomu lepší příležitost, které se rázně uchopil kooperátor Kaněra, zjednal stanovy, s několika čilými muži je pro poměry politické přizpůsobil a o skutečné provedení započatého díla se postaral.

O bibliotheku tu má vedle jiných zásluhu i Dimitr Amand, kooperátor v Polici. Dnes čítá 1200 děl.

Dostav se roku 1880. do Břevnova za správce duchovního, dal celou knihovnu, farářem Velelkou založenou a kaplanem Neureuterem rozšířenou, dílem převázati, dílem opravití a znamenitě ji rozmnožil. Nyní čítá knihovna nejen spisy pro mládež, ale pro lid.

Kaplan Josef, farář v Cuslavi (nar. 21. července r. 1845. ve Skrovnici), jako kaplan v Kostelci nad Orlicí daroval školní knihovně ve Slemeně (okres kostelecký) spisy Ehrenbergovy. Jako farář v Cu-

slavi založil r. 1885. farní knihovnu. Téhož roku zaplatil vklad do Dědictví sv. Janského ve prospěch tétéž knihovny, kteráž obsahuje v sobě: všechny ročníky Zábav večerních, Kalendáře pro živé a mrtvé duše, všechny spisy Katolického tiskového spolku, všechna díla Zábavné bibliotheky Mathonovy, deset ročníků Školy Božského Srdce Páně, spisy Ehrenbergrovy a Kosmákovy, Květy Mariánské. Dvacet ročníků Anděla Strážného, všechny ročníky Ludmily, Anežky, Václava, Obzoru a Vlasti, 150 svazků Besed mládeže a mnoho knih z Dědictví Cyrillo-Methodějského.

Knihovna farní v Cuslavi čítá několik set svazků a rok co rok se zvětšuje. Lid knihy čte nesmírně rád a v zástupech chodí si pro ně.

Kapoun Damascenus, první superior residence piaristické v Berouně, založil r. 1774. knihovnu, kterouž rozmnožovali veškerí tu sídlící superiorové a spolu zároveň ředitelové škol berounských. Knihovny té užívali především kněží řádu a pak veškerí učitelé hlavní školy berounské. (Sv. r. 1870., č. 28.)

Karásek Karel, farář. Ve Světlé, obci to na patě Ještěda, jež jest posledním majákem národnosti české v severních Čechách, jest školní knihovna, kterou dne 3. září r. 1835. založil tehdejší světelský farář Karásek Karel, darovav k účelu tomu za 50 zl. v. č. 107 rozličných knih a dav zhotoviti vkusnou skříň.

Příčiněním kooperatora světelského Jelenda Jana darovali ihned potom někteří přátelé školy 26 knih. Knihovna získala ještě mnohé dobrodince, mezi něž i pozdější duchovenstvo čítati dlužno. (Sv. r. 1870., č. 25.)

Kareš František, farář v Olšanech u Prahy (nar. 20. srpna r. 1822. ve Zborovicích Zadních), daroval hojně knih akademickému spolku Štítnému, začež byl jmenován zakládajícím členem družstva tohoto.

Mimo to dává Kareš každého roku knihy do svého rodiště.

Karhan Vojtěch. V Machově na pomezí česko-kladském vzbuzen ruch čtenářský již r. 1848., když někteří mladší mužové, povzbuzeni byvše tehdejším kaplanem Karhanem Vojtěchem ze řádu sv. Benedikta, spolek čtenářův utvořili a dosti slušnou knihovnu zařídili, ale již po r. 1850., když řečený Karhan na jinou osadu se odebrati musil, spolek zanikl, a po knihovně nezbylo ani památky, vyjma jedinou knížku s nápisem: „Knihovna spolku českých čtenářů v Machově, která se chová v nynější školní knihovně. (Sv. r. 1871., č. 19.)

Dr. Karlach Mikoláš, sídelní kanovník na Vyšehradě (nar. 5. prosince r. 1831. v Brandýse n. L.), založil jako okresní starosta křivoklátský při okresní nemocnici, jejíž tvůrcem jest, domácí knihovnu o 300 svazcích, kterou každoročně rozmnožuje, a v níž si nemocní, zvláště rekonvalescenti, velice libují.

Rodák novostrašický a pražský bankéř Kuchynka vzdělal v rodišti svém s tehdejším kaplanem Čechurou Karlem knihovnu, k níž farář velko-újezdský a zároveň kníž. arcib. vikář † Viktorin Ant. (nar. 9. června r. 1823. v Chramostku), jakož i Karlach značný počet knih darovali. Za jejich působení v Novém Strašecí stala se knihovna členem Dědictví sv. Janského a Cyrillo-Methodějského. Oba tito pánové četně rozšířili v této osadě Dědictví sv. Janské.

Založiv si kanovník Karlach vedle své knihtiskárny též vlastní katolické tak zvané Cyrillo-Methodějské knihkupeciví, které po letech převzal od něho Francel Gustav, žadatelům o knihy všemožně vyhovoval. Pokud nám známo, věnoval Karlach všechny knihy vlastním nákladem vydané české seminářské knihovně v Praze, poskytl zdarma mnoho spisů katolické bibliothece v Žižkově, 32 knih školní bibliothece spolku Komen-

ského ve Vídni, slevoval spolku sv. Vincence z Paula pro dobrovolné ošetřování chudých v království Českém 40% při prodeji spisů ve prospěch knihoven konferenčních a poskytoval mnoho výhod při zakládání knihoven bohoslovcům olomouckým.

Karlach je také původcem Křesťanské akademie v Praze, při níž hned z počátku položil základ pro knihovnu, věnovav k tomu cíli mnoho knih čistě vědeckých.

Rokem 1884. počínaje slíbil Karlach zakládati každého roku v jedné z českých diecesí 10 knihoven, jimž hodlá udíleti po 100 knihách, a to úplně zdarma, ročně tedy rozdá 1000 knih obsahu naskrze dobrého. Tohotěž roku 1884. také skutečně dostál svému slibu, založiv dokonce 13 knihoven pro lid, a to: v Kublově, v Nechvalicích, v Šárce u sv. Matěje, v Prčici, ve Velkých Popovicích, v Deštné, v Borotici, v Ratenicích, v Křechoři, v Křivoklátě, v Noutonicích, sv. Kilianu a v Sedlci; věnoval tudíž jediným rokem 1300 svazků knih zábavných a poučných; mimo to 50 svazků nemocnici Milosrdných sester pod Petřínem; založil knihovnu školní na Kosoři, ve kteréž obci jest velkostatek kollegiatní kapitoly vyšehradské.

Kettner František, býv. farář ve Bělé (nar. 2. dubna r. 1817. v Bakově). Obecní knihovna ve Štáhlavech založena byla úsilovnou péčí bývalého faráře Kettnera a tamních studujících roku 1860. Farář daroval knihovně svou sbírku knih, a studující, pořádající besedy a divadla, věnovali čisté výnosy na zakoupení knih. Mimo to daroval Kettner knihovně Měšťanské besedy bělské při počátku 10 zl., každého roku 2 zl. přispívati příslibiv. (Sv. r. 1870., č. 15.)

Klika Josef, býv. kaplan ve Starém Kolíně, zařídil v tomto místě obecní knihovnu.

Klimeš Filip, bibliothekář praemonstrátského kláštera v Teplé (nar. 5. září r. 1809. v Royšingu; †). ná-

ležel k veteránům našeho národního boje, kteří v letech 30. a 40. pracovali o probuzení a uvědomění českého lidu.

Pomíjíme zde literárního působení, jakož i toho, jak Klimeš hmotně povznesl rodnou vesnici svoji, a zmiňujeme se toliko o tom, že on již r. 1845. v Roušíně knihovnu založil, zakoupiv pro ni 180 svazků knih obsahu zábavného i poučného. Z poučných spisů zastoupeny jsou hlavně dějepisné a hospodářské. Prostonárodní dějepis země České od Malého Jakuba a podobné spisy působily mocně k probuzení národního vědomí v místě tom i v okolí, které leží na rozhraní národnosti české a německé.

Kocman Václav, farář na Vodolce, v okrese karlínském (nar. r. 1821. na Kladně), stav se r. 1856. kooperátorem na Vodolce, založil zde r. 1857. knihovnu, záležející ze 142 spisů ve 212 svazcích, kteroužto daroval v pozdějších letech i se skříní farní školy na Vodolce. Knihovna stala se během času údem Dědictví sv. Janského, Maličkých a sv. Ludmily.

Kočí František, děkan kollegiatní kapitoly na Vyšehradě (nar. r. 1821. v Chaloupkách u Hořovic). Před inštalací jeho na děkana vyšehradského přinesly Humoristické Listy ze dne 18⁶.788. jeho podobiznu a vypočítávající jeho zásluhy pravily, „co nejpilněji však zakládal všude knihovny.“

Koblasa Justin, podpřevor a novicmistr kanonie strahovské (nar. 17. června r. 1827. v Dobříňově), založil ve Slemeně, v okrese rychnovském, spolu s tamějším učitelem školní knihovnu, darovav k tomu cíli 33 většinou dobře vázaných svazků obsahu poučného a zábavného. Roku 1883. odevzdal 25 svazků. Dále věnoval téže knihovně Kaplan Jos., farář v Cuslavi, jako katecheta školy povídky Ehrenbergrovy, a P. Brdíček, kaplan v Kostelci nad O. (nar. 10. srpna r. 1846. v Rybné), nyní farář ve Chlenech, několik

svazků dobrých knih. Dary štědrých těchto dárců vzrostla řečená knihovna tou měrou, že koncem r. 1883. čítala 235 svazků o 336 dílech, a to vesměs slušně vázaných. Koblasa založil r. 1860. při farní škole strahovské knihovnu školní, kteréž sám přes půl druhého sta různých knih a časopisů pro mládež a učitele věnoval; řečenou bibliotheku učinil údem Dědictví Maličkých a z duchovenstva strahovského získal jí hojně štědrých dárcův. Koblasa po dlouhou řadu let všecky dobré spisy české, zvláště zábavné i poučné publikace katolické — z Dědictví sv. Janského, Cyrillo-Methodějského, ze Zábavné bibliothéky Mathonovy, Hlasy kat. spolku tiskového, Zábavy večerní a všeliké jiné — horlivě odebírá, různým pak ústavům, zejména školní bibliotece svého domova, věnuje a takto žádoucí neškodný tisk český účinně podporuje.

Koblasa jest zakl. čl. Družstva Vlast.

Kohlrus Josef, zpovědník u sv. Víta v Praze (nar. 7. dubna r. 1815. v Kunkovicích), učinil, když roku 1863. škola v Řepích vysvěcena byla, návrh, by se i knihovna založila, ku kterémuž účelu daroval 5 zl. 50 kr. a několik knih.

Tutéž částku složil vedle jiných také libocký farář Ullick Karel.

Kohlrus spravoval a přičinil se jako kaplan ve Vlašimi o zvelebení tamní farní knihovny a poskytl knihy bibliotece v Dobrém Poli u Kostelce nad Černými lesy. (Sv. r. 1870., č. 21. a 46. a s. zp.)

Kolář Alois, farář ve Vepřku u Velvar (nar. 10. prosince r. 1833. v Příbrami), zřídil si knihovnu pro lid asi 100 svazků čítající, z níž půjčuje osadníkům knihy ku čtení.

Kolář se svým bratrem Antonínem, jenž u něho na faře přebývá, stará se velice horlivě, aby v osadě

dobré čtení a dobré časopisy se ujímaly a od lidu byly čteny.

Ve Vepřku velice podporoval školní knihovnu bývalý tamní os. děkan Štěpnička Ant.

Ve Vepřku jest farní knihovna (má 365 sv.), avšak nemožno již udati, kdo ji založil.

Kolář Ant., em. farář na odpočinku ve Vepřku u Velvar (nar. 8. června r. 1825. v Příbrami), založil obecní knihovnu v Ovčářích u Kolína.

Kondelík František Jan, farář ve Mšeně (nar. 30. března r. 1826. v Jindřichově Hradci), byl novou érou školní, která správu knihoven duchovenstvu odňala, povzbuzen, založiti ve Mšeně farní knihovnu, a to netoliko knihovnu pro lid českého i německého jazyka, ale i pro domácí kněžstvo. Do této knihovny určil a věnoval celou bibliotheku svou latinského, českého i německého jazyka, vyhradiv spisy vědecké pro kněžstvo a ostatní, nejvíce obsahu zábavného, věro- a mravoučného pro lid, který jí také horlivě používá.

Dle Světozora z r. 1870. č. 17. přispěl Kondelík také knihovně na Vrátně.

Kopecký Alois, farář v Proseči (nar. 30. srpna roku 1845. v Německém Brodě), půjčuje pilně své knihy, zvláště Mathonovy, lidu, a horlivým i opatrným přičiněním jeho bylo již také mnoho knih rajhradských od věřících zakoupeno.

Kopista Matěj. Počátek k založení školní knihovny v Sezemicích učiněn byl r. 1847. na den sv. Václava působením horlivého lidumila Pelikána Jos. a místního kaplana Kopisty Matěje. Vedle těchto a mnohých jiných náleží mezi první zakladatele farář Maršálek Jan. (Sv. r. 1870., č. 25.)

Dr. *Kordáč František*, profesor bohosloví v Litoměřicích (nar. 11. ledna r. 1852. v Seletici), zařídil si v Liberci, když tam kaplanoval, pro Čechy, hlavně

řemeslníky, českou křesťanskou knihovnu, k čemuž mu knihami přispěly správa Dědictví sv. Janského a spolek sv. Vincence z Paula v Praze. Snaha Kor-
dáčova, zříditi při liberecké konferenci sv. Vincence také českou knihovnu, nezdařila se, ač se o to z usnešení Ústřední rady tohoto spolku přimlouval sám předseda Karel Ervín hrabě Nostic.

Kosobud Karel, bisk. vikář a farář v Soběnově (nar. 12. prosince r. 1830. ve Stálci), po mnohá léta za 20—30 zl. knih školní mládeži rozdával a nyní v tom pokračuje při svých visitacích. Ze své bibliotšky půjčuje knihy velkým i malým.

V této krajině se všemožně staral o rozšiřování českých knih bývalý bisk. vikář a farář v Římově, Marchal Josef.

Košťál František, kooperator ve Skuhrově (nar. 26. října 1857. v Solnici). Jak již u Kamaryta Fr. bylo podotčeno, má Košťál Fr. nemalou zásluhu o rozkvět Literární jednoty bohoslovců králové-hradeckých. Byv po odchodu Kamarytově ze semináře zvolen za jednatele jednoty, Košťál pilně staral se o knihovnu spolkovou a s jinými stejně smýšlejícími přátely v semináři přednáškami a sbírkami na podniky národní udržoval čilý život mezi bohoslovci.

Dostav se do Skuhrova, převzal Košťál ve svou správu knihovnu založenou studujícími a rozmnožil ji ze 116 na 250 svazků. Dále staral se, aby v tamní život národní velmi rozkouskovaný uvedena byla jednota; za tou příčinou založil Čtenářskou besedu.

Košťál získal pro „Anděla Strážného“ několik odběratelů a 18 exemplářů tohoto časopisu rozdával zdarma. Spisům Kosmákovým získal odběratele 4.

Když Košťál z oné i ze své bibliotšky knihy půjčuje, bývají dvěře kaplanky jeho v pravém slova smyslu obl-hány, neboť přicházejí pro čtení nejen

občané skuhrovští, nýbrž obyvatelé z celého tamního pohorí.

Košfál jest zakl. čl. Družstva Vlasti.

Kotalík František (†), zařídil na Čížové s tamními občany školní knihovnu.

Kotrba Jan, kníž. arcib. vikář a farář v Křížkovém Kostelci († r. 1860.), založil zde se svým kooperatorem Pilátem Pavlem, který jest kanovníkem kolleg. kapitoly ve Staré Boleslavi (nar. 28. června r. 1828. v Malých Žižanech), školní knihovnu, která nyní 200 svazků čítá. Pilát, který ku zmíněnému podniku r. 1857. zřízenému 10 zl. přispěl, půjčoval osadníkům své vlastní knihy.

Kovařovic Jan, farář v Podole u Prahy (nar. 29. dubna r. 1815. v Praze; † 30. září r. 1884.), půjčoval po 25 let školním dítkám v Podole své knihy; konečně, jsa již 45 roků knězem a chtěje se odebrati na odpočinek, daroval je, počtem 70 svazků, školní knihovně podolské.

Králík Vilém, generální vikář v Č. Budějovicích (nar. 28. srpna r. 1819. v Milovicích), staral se v Budějovicích a jako farář na Rudolfově horlivě o rozšiřování knih a podporování bibliothek. Pilně rozšiřoval Dědictví sv. Janské.

Kramer Vojtěch, převor a zvěčnělý ředitel školní v Domažlicích (nar. 27. října r. 1805.), vzdělal tu již roku 1850. školní knihovnu, kteráž mnoho set svazků čítala, a z níž četli žáci i vůkolní občané.

Kratochvíle Karel. Knihovna školní v Kamýku nad Vltavou založena byla r. 1850. od Kratochvíle Karla, onoho času faráře kamýckého, jehož nákladem stala se členem Dědictví sv. Janského.

Krolmus Václav, farář (nar. 3. října r. 1790. v Březince v Mladoboleslavsku; † 24. října r. 1861.), jest, jak již u Arnolda praveno, spoluzakladatelem Měšťanské besedy pražské. Kromě toho dočítáme se o něm

toto: Školní knihovnu ve Zvoleňovsi u Velvar založili na začátku r. 1847. zvěčnělý Krolmus, který na svých archaeologických cestách zde meškal, a Böhm Josef, tehdaž kaplan, a Krunert Josef, obchodník, darovavše k účelu tomu 90 svazků knih a několik obrazů z dějin národa českého. K tomu přispěl vedle jiných Veselý Josef, farář.

Z knihovny, která z počátku tak utěšeně zkvétala, zbylo nedbalostí pozdějších knihovníků r. 1858. toliko 10 svazků. Teprve r. 1859. nově dosazený kaplan Zíka Josef ujal se chudičké knihovny horlivostí právě vlasteneckou, darovav značnou část knih svých, bibliotheku pečlivě vedl a lid k dalšímu čtení a vzdělávání se vybízel. Horlivé snaze jeho podařilo se v krátkém čase rozličnými dary, příspěvky peněžitými od přiškolených obcí vybranými (30 zl.), výnosy besedními (40 zl.) novou knihovnu založiti, nejnovějšími knihami opatřiti a na 130 svazků rozmnožiti. R. 1869. daroval jí místní farář Kučera Ferdinand 50 knih. Krolmus pečoval o rozkvět vzdělanosti české, kupuje hojně knihy, jež lidu rozdával, půjčoval i předčítal nebo k založení knihoven věnoval. (Sv. r. 1870., č. 48. a r. 1887., str. 670.)

Krupička Václav, farář ve Velkých Kostomlatech (nar. 9. srpna r. 1834. v Drahelicích), založil již r. 1860. v Jenšovicích u Turnova, kde byl kaplanem, farní knihovnu, již daroval asi 300 svazků. R. 1874. založil farní knihovnu v Kostomlatech, která má nyní téměř 600 svazků (děl mnohem více, ježto knihy i po několika dohromady svázány jsou), vesměs od něho darovaných. Knihovnu tu stále rozmnožuje a knihy horlivě půjčuje. Knihovna ta obsahuje spisy náboženské, zábavné i poučné pro mládež i pro dospělé. Příčiněním jeho založena v Kostomlatech Živnostensko-čtenářská beseda. Spolku tomu, jehož jest od jeho založení předsedou, daroval knih asi za 130 zl.

Mnoho spisů pro mládež daroval i školním knihovnám ve Velkých Kostomlatech i Kostomlatkách a knihovnám učitelským týchž škol mnoho ročníků paedagogických časopisů, jmenovitě Školníka a Školy a Života. Odebíraje stále hojně časopisů, dává je hned po vyjití Živnostensko-čtenářské besedě.

Krupička jest zakl. čl. Družstva Vlasti.

Křeček Jan Ev. Štěp., děkan v Písečné (nar. 26. prosince r. 1814. v Dobrušce), založil v místní své farní obci loni obecní knihovnu a daroval jí 230 svazků. Také školní knihovnu v Písečné obdaroval. Do své rodné obce věnoval učitelské bibliothece Musejníky od r. 1846. a všecky ostatní knihy Maticí Českou vydané.

Křeček měl velikou zásobu knih, ale velmi mnoho jich rozdal ústavům tuto jmenovaným i jiným, i jednotlivým osobám stále je uděluje, aby drahý majetek tento v dobrých rukou byl uchován a nesl užitek.

Kubernát Jakub, bisk. vikář a farář v Nýrsku (nar. 14. prosince r. 1832. v Neznášově), založil r. 1863. v Mišenci u Vodňan školní knihovnu.

Při pastoralní konferenci r. 1884. konané za všeobecného souhlasu přijat návrh vikáře Kubernáta, aby si duchovenstvo jeho třídnictví zařídilo knihovnu vikariátní. Bylo uzavřeno, objednávatí jen díla důležitá, ceny značné, jakých si jednotlivec tak snadno koupiti nemůže.

Kubiček Jan, farář v Husinci (nar. 9. března r. 1839. v Němčicích), rozšiřoval za svého dlouholetého kaplanování ve Veselí nad Lužnicí mezi lidem horlivě dobré knihy, hlavně vydávané benediktiny rajhradskými.

Pro Skočdopolovy Václava, Ludmilu a Anežku měl jedenkrát 150 odběratelů a pro Anděla Strážného 50.

Vedle toho půjčoval Kubiček lidu své vlastní knihy.

Kubišta Ondřej, děkan v Lochovicích, založil tam školní knihovnu.

Kudrna Václav, farář v Nové Vsi u Chotěboře (nar. 3. září r. 1844. v Chotěboři), působil k tomu, že se r. 1874. z výtěžku Ochotnického divadla, kteréž sám řídil, založila knihovna na Vratslavi u Vysokého Mýta, k čemuž on také několika spisy přispěl.

Osobní děkan Vinař Jan, u něhož kaplanoval, věnoval zřízené bibliothece velikou část knih.

Stav se r. 1877. Kudrna farářem v Nové Vsi u Chotěboře, koupil při své kanonické investituře diplom Dědictví Maličkých a všecky dřívější Dědictvím tím vydané knihy pro tamní obecní školu a půjčuje osadníkům svým díla Mathonova, Čecha, včelařské knihy a jiné.

Kukla František Jan, kněz řádu praemonstratského, nyní konventual v Želivě (nar. 21. července r. 1816. ve Vilicích). Jsa farářem v Senožatech, založil při tamější škole knihovnu, položiv 20 zl. k. m. jako vklad do Dědictví sv. Jana Nep. a darovav několik knih. Aby knihy mohly býti uschovány, pořídil pro ně slušnou skříň. I nástupcové jeho v úřadě duchovním věnovali péči této knihovně. Tak položil P. Rein Isfrid vklad 5 zl., aby školní knihovna senožatská byla členem Dědictví Maličkých; P. Čužna Osvald daroval 11 knih, a P. Šandera Klement více než 30 knížek.

Kulda Benedikt Method, sídelní kanovník na Vyšehradě (nar. 15 března r. 1820. v Ivančicích na Moravě), od r. 1845. jako kaplan ve Velkých Židlochovicích, v Lodenici a v Hobzí, ve vsích přífařených vždy půjčoval neb daroval lidu knihy, čímž se pro bibliotheky připravovala půda.

V Německé Lodenici založil s tehdejším učitelem knihovnu, ovšem německou, maje za svou povinnost, pečovati stejně o všecky osadníky, české i německé.

Mimo to po roce 1848. staral se Kulda o rozšíření časopisů a dobrých novin, aby lid neutrpěl spisy toho druhu špatnými. Na osadě lodenické ve dvou českých osadách, Jeřanech a Maršovcích, odbíralo se mimo jiné 11 výtisků Hlasu brněnského. O jeho horlivosti svědčí list Dra. Jirečka Hermenegilda, cís. kr. rady ministerského ve Vídni, dne 31. března r. 1852. Kuldovi zasláný, jenž zní: „Nový důkaz Vaší ke mně a k mému podniknutí náklonnosti obdržel jsem, když Jste se tak horlivě postaral o zjednání tak četných i vzácných pánů předplatitelův „Vesny“. Dovoltež, bych Vám svoje díky těmito řádky projevil.“

Za věc důležitou pokládal Kulda, aby jednotlivci a rodiny zakládali sobě knihovny své, rodinné, a k tomu účelu rozšiřoval mezi nimi Dědictví sv. Janské a později též Cyrillo-Methodějské.

Roku 1859. byl praesentován na farnost chlumskou v Čechách, a tudíž přímá činnost jeho na Moravě přestala. I tu učinil knihovnu svou přístupnou četným čtenářům na osadě i v okolí a vedle toho založil na faře chlumské školní knihovnu, kteráž za nastalých nových zákonů školních jen s těžší zachovala se na faře. Tam dosud chodí k jeho nástupci pro knihy malí velcí, aby se doma vzdělávali.

Kam všude Kulda během 40 let knihy zasýlal a daroval, to dopodrobna nám pověditi nelze; protož uvedeme jen to, čeho se bylo možno dověděti.

Do Ivančic zaslal Kulda sebrané spisy Ehrenbergovy, svůj Církevní rok v 6 svazcích a jiné knihy jím vydané, jakož i knihy z Dědictví Maličkých, což Čtenářský spolek nazval nejvzácnějším darem své knihovny. Podobně daroval knihy do Židlochovic na Moravě. Místní rada a správa obecné školy ve Střenicích (v Čechách) oznámila mu přípisem ze dne 2. července r. 1882., „že jméno jeho na věčnou

- paměť kázala zaznamenati v řadu šlechtitných dobrodinců školy strenické.“ Daroval tam totiž knihy vydané Dědictvím Cyrillo-Methodějským.

Učitel'ský spolek Budeč Povltavská učinil Kuldu čestným členem za to, že věnoval škole v Sedlčanech knihy a obrazy k názornému vyučování. On věnoval také knihy do Malé Chýše u Milevska.

Posléze zaslal Kulda knihovně českého soukromného gymnasia v Opavě stkvostně vázané knihy, a to 6 svazků Církevního roku, dva svazky Pohádek a pověstí, 1 svazek Svatby v národě česko-slovanském, 1 svazek Deklamovánek, 1 svazek Svaté přijímání.

Světózor z r. 1870. příl. k č. 49. uvádí, že zasýlal Kulda knihovně alumnů v Brně zdarma jeden výtisk Posvátné Kazatelny.

Láb František, bývalý královský kazatel a duchovní správce c. k. krajské věznice v Jičíně (nar. 5. března r. 1838. v Kostelci nad Orlicí), upravil knihovnu v jičínské věznici a daroval jí velikou zásobu knih obsahu nábožensko-mravního, začez pochvalným dekretem c. k. ministerstva práv ve Vídni a c. k. vrchního zemského soudu v Praze byl poctěn.

Láb daroval také knihy Občanským besedám v Kostelci nad Orlicí a v Jičíně.

Lang Jakub, farář v Královicích u Plzně (nar. 27. července r. 1786. v Plzni; † 23. srpna r. 1846.), založil tu velikou knihovnu. Zvláště pěstoval v této krajině literární vzdělání lidu Marek Jan Jindřich (Jan z Hvězdy), také farář královický (†), a to kupováním a vydáváním knih jak poučného tak i zábavného druhu.

Laužecký Josef, katecheta na české reálce v Praze (nar. 26. října 1826. v Praze; † 9. října r. 1883.), odkázal svou velmi slušnou knihovnu České reálce v Praze a kníž. arcib. semináři. (Osvěta r. 1883., č. 12., str. 1126.)

Ledvina Matouš, farář v Němčicích (nar. 20. května . r. 1838. v Milavčích), pozoroval, když byl fund. kaplanem na Vacově u Volyně, že tam špatný mezi lidem koluje tisk, i zasadil se o to, aby v místě zaražen byl Čtenářský spolek. Podařilo se; stanovy potvrzeny, spolek vstoupil v život — a i hned s ním spojena hlavní věc, knihovna, záležející nejprve z dobrovolných darů, později, jakmile kasa dovolila, zakoupeny několikráte knihy, a konečně spolek „Štítný“ velikomyslně obdařil na podanou žádost bibliotheku na Vacově knihami v ceně 100 zl. r. č.

Lid za toto dobrodiní prokázal se býti vděčným; dílem přihlásilo se ku spolku četně údů, dílem i neúdobé vypůjčovali si knihy, čtouce pilně, čímž špatnému tisku cesta zamezena, a žádoucí cíl aspoň poněkud byl dosažen.

Spolek tento byl založen roku 1872., a když *Ledvina* dne 12. března roku 1877. z Vacova odcházel, čítal již přes 600 rozličných dobrých knih, neboť zakladatel po celý čas nižádné jen málo závadné knihy proti víře a mravům do bibliotheky nepřijal.

Avšak Čtenářský spolek staral se nejen o dobré čtení, nýbrž i v politickém životě byl vůdcem celému okolí, což předsedovi *Ledvinovi* za tehdejších častých voleb deklarantských nejednou nemilý způsobilo styk s úřady.

Byv praesentován dne 6. června r. 1877. na faru v Hořticích Šumavských u Vimperka, ustanovil se *Ledvina* zaříditi i tam — jakožto na rozhraní živlu českého a německého — podobný Čtenářský spolek s knihovnou a uvedl tuto myšlenku ve skutek r. 1879. A možno s potěšením říci, že i v Hořticích Čt. spolek s knihovnou za předsednictví zakladatelova a účinkování knížecích Schwarzenberských úředníků ze Včelné (na osadě) utěšeně a radostně zkvétal. Byl tam — pokud tomu pohorské chudé

poměry dovolují — poměrně dosti slušný počet údů, spolková knihovna čítala přes 400 svazečků, a lid rád a pilně je čítal.

Lemberger František, farář v Kydlinech u Klatov (nar. 23. června r. 1819. ve Velharticích; † r. 1884.), měl tu zásadu, když nemůže podporovati literaturu spisováním, že tak bude činiti aspoň odebíráním knih. Proto se pilně na knihy theologické a zábavné předplácel a Dědictví sv. Janskému, Maličkých, Ludmile, Václavu a Anežce četných buď údů, buď předplatitelů získal (Čech 18^{6/8}4.).

Lendr Josef Engelbert, kaplan na odpočinku v Kamenici nad Lipou, spolužák a přítel Kamenického Jaroslava (nar. 17. března r. 1806. v Kamenici nad Lipou, † r. 1862.), ze své skrovné roční pense 210 zl., ač neměl jiného jmění a často na podporu přátel odkázán býti musil, kupoval zábavné a poučné knížky, a to všechny, co jich od r. 1848.—1862. vycházelo, a půjčoval je lidu. Jeho knihovna pro lid byla jedinou v celém okolí kamenickém, a lid za dob zimních s největší radostí chodíval k tomuto chudému, vlasteneckému knězi pro knihy, jež on s ochotou ku čtení půjčoval.

Lenz Ferdinand, farář v Turanech u Slaného (nar. 25. května r. 1846. v Táboře), založil r. 1888. pro svoji osadu knihovnu, k čemuž mu pro začátek zaslala kníž. arcib. konsistoř pražská 23 podílů Dědictví sv. Janského.

Lepič Josef Antonín, farář v Chlistově u Klatov (nar. 28. února r. 1840. v Drahově u Veselí n. L.), byl ustanoven r. 1864. kooperatorem ve Stráži u Jindřichova Hradce a působil pro Dědictví Maličkých, Zlatou Knihu dívek Českých v Písku, pro Dědictví sv. Janské a Cyrillo-Methodějské, kterýmž četně údů získal. Stav se farářem, založil Lepič farní knihovnu, která čítá přes 100 spisů, a získal také několik od-

běratelů pro Luďmilu, Václava a Anežku; kromě toho půjčuje i své knihy a své časopisy osadníkům. *Lešák Josef*, vojenský kaplan (nar. r. 1824. v Zábři), založil knihovnu při c. k. vojenském pluku č. 36. (doplňovací okres Mladá Boleslav), tehdy v německé spolkové pevnosti Mohuči ležícím. Za tou příčinou uveřejnil Lešák v konsistorní kurrendě diecése králové-hradecké ze dne 8. května r. 1857. č. 3162. vyzvání ku kněžství, aby přispělo knihami nebo penězi nové knihovně.

Levinský. Na děkanství rožďalovickém jest čtená, několik set svazků čítající knihovna pro duchovenstvo, dilem i pro lid, kterou založili a rozmnožili tamější děkanové Levinský, Pokorný a nynější děkan Šorejs František (nar. 5. května r. 1807. ve Vyskři).

Lorbeer Josef, farář v Hostinné u Velvar (nar. 5. září r. 1830. v Praze), byl kaplanem v Roudnici n. L., pak farářem v Kamýku nad Vltavou, v Jesenici, a všude podporoval bibliotheky knihami i penězi a lidu své knihy půjčoval.

Monsignore Luger Antonín, děkan v Nové Cerekvi (nar. 11. ledna r. 1819. v Kamenici nad Lipou). Školní knihovna v Cerekvi Nové u Pacova založena byla r. 1846. tehdejším kaplanem Lugrem Ant. a vzorným učitelem Marešem Fr.

Vedle zakladatelů obdařili knihovnu farář a spolu bisk. vikář v Nové Cerekvi, Vrzák František (nar. r. 1804. v Pošné; † jako probošt v Jindřichově Hradci 22. ledna r. 1875.), a kněží Turner Jan († jako probošt v Jindřichově Hradci), Hraše František, nyní děkan v Pacově (nar. 16. pros. r. 1835. v Ratajích u Bechyně) a jiní. (Sv. r. 1870., č. 27.)

Lugr Antonín, bývalý farář v Pravoníně, vzdělal tam r. 1860. osadní knihovnu, která čítá 193 čísla.

Macák Václav, kněz na odpočinku v Noutonicích (nar. 4. dubna r. 1856. v Kněževsi), přišel r. 1883. do

Tachlovic za kaplana, i našel zde v knihovně, dříve na 400 svazků čítající, ohavnost zpuštění — zbylo tu ani ne 100 roztrhaných knížek. I staral se hned, půjčuje lidu zatím knihy své, o zřízení nové biblioteky. Něco peněz sebral na osadě, něco knih věnoval Kalous Ferdinand, kanovník, i bylo tu již prvního roku na 200 knih, jež měly znamenitý odbyt.

R. 1885. dostal se Macák za kaplana do Hostovic. Hned první podzim přicházel lid pro knihy. Macák půjčoval svoje, ale ty nestačily, i obrátil se na faráře Čišku Václava, aby mu nějaké knihy půjčil. „Vyberte si nahoře, co chcete, já jsem již na půjčování stár,“ odvětil mu farář. Macák našel tu celý poklad: knihovnu pro lid zcela spořádanou. I přenesl ji do své kaplanky, přidal k ní spisy svoje a v neděli potom ohlásil s kazatelny, že se budou knihy z farní biblioteky pravidelně v neděli a ve svátek po službách Božích půjčovati, a to chudým zdarma, bohatším za nějakou náhradu na vazbu knih.

Od té doby byly každou neděli téměř všechny knihy rozpůjčeny, a dosud po celou zimu vydává se jich při jednom půjčování přes 100. K rozmnožení biblioteky této přispěl opět Kalous Ferdinand a nynější kaplan hostivický Liška Karel (nar. 18. prosince r. 1859. v Písku.)

Macák jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Škoda přeškoda, že tento nadaný a obětavý kněz tak záhy onemocněl a z duchovní správy vystoupiti musil. Církev, vlast i lid ztratil tím velice mnoho. *Macan Rafael Jakub*, farář a osobní děkan ve Slabčích (nar. 24. října r. 1793. v Radnicích; † 26. srpna r. 1849.), dostal se po svém vysvěcení za kaplana do Mirošova, kde téhož času farářoval Nejedlý V. R. 1823. byl od konsistoře pochválen pro chvalitebné cvičení mládeže, kteréž užitečné knihy svým nákladem opatřené dával ku povzbuzení.

Dostav se r. 1829. z Rosinova za faráře do Slabec a jsa milovníkem užitečného čtení, opatřil si knihovnu velice četnou, kterou v poslední vůli faře slabecké odkázal: obsahuje přes 400 svazků.

R. 1833. dal v Praze a později v Slaném 10 známých českých písní ke mši svaté na své útraty tisknouti a rozdal je mezi dítky a osadníky. (Časopis pro kat. duch. r. 1850., sv. III.)

Macháček Josef, pens. farář z Račinovce a fundatista v Praze (nar. r. 1812. na Vlkavě), založil již v letech 50tých v Krbech obecní knihovnu.

Macháčka Josef, kněz rytířského řádu křižovníků (nar. 13. března r. 1816.), zařídil v lednu r. 1842. školní knihovnu v Dobřichovicích. K rozmnožení jejímu přispěli na začátku nejvíce křižovníci, hlavně Macháčka, který jí daroval r. 1868. opět značně časopisů. (Sv. r. 1870., č. 9.)

Majer Václav, farář v Lažišti (nar. 29. září r. 1836. ve Vodňanech), daroval českému gymnasiu v Opavě Časopisu českého musea ročník 1853., 55., 56., 57., 58., 59., 60. a jiných šest vzácných knih. (Op. Týdeník 18¹⁰/₁₁ 83.)

Maleček Adolf, farář ve Štětí (nar. 14. pros. r. 1845. ve Velvarech), byl původcem Občanské knihovny v Čížové u Písku, kteréž mnoho knih ze svého pořídil; rovněž půjčoval Maleček již dříve ve Štětí české knihy lidu, což jest v této smíšené osadě velmi důležité a závažno.

Mařan Jan, kanovník scholastik v Praze († 27. ledna r. 1866.), odkázal celou svou knihovnu semináři pražskému, zůstaviv řediteli na vůli, aby některé knihy bohoslovcům rozdal. (Blahověst r. 1866., str. 107.)

Marek Antonín, č. kanovník, bisk. vikář a děkan v Libuni, posléze na odpočinku na Smíchově (nar.

5. září r. 1785. v Turnově; † 15. února r. 1877.), náleží mezi nejznamenitější kněze vlastenecké; dějiny Matice České jsou úzce spojeny s jeho jménem; protož, co v obor náš spadá, odtud vypisujeme.

Děly se teprve tu a tam zmínky o založení Společnosti České, a Marek již zaslal pro ni Jungmannovi s Vetešníkem Františkem 20 zl. (Tieftrunk Dějiny Matice České str. 4.), načež Jungmann pozbývá naděje, že by Společnost v život vstoupila, dne 11. dubna r. 1811. přátelům svým z Litoměřic svrchu řečené příspěvky jejich vrátil. (7.)

Rok 1815. vzbudil nové naděje ve Společnosti České, a tu Jungmann žádal na Markovi, aby se této věci ujal a po způsobu Instituce literatury slovanské, v Prešburku již r. 1803. zřízené, něco podobného v Čechách založil, že by zvláště duchovní něco podobného mohli učiniti.

Marek se o to pokusil, ale kroky jeho nevedly k cíli (7—8.).

Když r. 1831. přece Matice Česká v život vstoupila, složil Marek 50 zl. a byl dle řady 6. členem tohoto ústavu (33—34.).

R. 1851. povstalo při Matici tak zvané nadání Jungmannovo. Nejmenovaný ctitel Jungmannův (Marek Antonín) složil do Matice 1000 zl., z jejichž úroků ročně některý čekatel na Budečském ústavě (nyní na učitelském ústavě v Panské ulici) vkladním listem Matice České podělen býti měl. Čekatelé sami podnes volí každého roku ze svého středu jednoho, kterému se pak dostane vkladního lístku. (133—134.)

Jsa farářem v Týně nad Rovenskem, vydal ku svým rodákům, obyvatelům města Turnova, významné svolání, jak by si vzdělání a čtení knih hleděti a vážití měli, kteréž tuto pro jeho cenu i starobylost doslovně podáváme.

Heslo: Věrnost Bohu, Jazyku a Vlasti!

Provolání k pánům Vlastencům města Turnova.

Nemůže nikoho tajno býti, kterak za našich dnů po vši naší České vlasti materského jazyka duch utěšeně se probuzuje, jehož dílem synů Českých nedbalost, dílem slepá modloslužebnost cizímu jazyku konaná a jiné během času splozené nehody drahý věk byly dusily. Již opět v nižších i u vyšších školách materská naše řeč se rozlívá, a to z poručení samého zeměpána, již opět stavové Čestí v základe Českého národního Museum v Praze hledí utvrditi slovanského jazyka a národního práva trvalost. Již opět mnohá města v Čechách, jakož jest Plzeň, Králové Hradec, Příbram, Prachatice, Radnice a jiná mnohá, zakládáním českých škol, čtenářských českých společností na oltář své uctivosti postavují češtinu, ten svatováclavský poklad svůj. A Turnov, toto starobylé, svým položením na břehu Jizery pěkné, svým uměním znamenité, obyvateli ke všemu dobrému jemnými osazené město mělo by dlouho pozadu zůstatí? Ne, milí Vlastencové; důvěruji se k Vám svým krajanům s celou jistotou, že národní čest jest Vám až po tu chvíli drahá a vážená, že nepatříte k těm, kteří naučivše se několik cizích slov bídně problekovati, hanbou poněmčilosti již nestydatě znamenají čela svá a na hrob plijí předkův svých, že nebyli než Čechy. Že Čechové jsme, že jsme větev nejrozšířenějšího v světě národu, národu slovanského, kterýž polovice dvou dílů světa zaujímá a od jednoho moře k druhému dosahuje, to nemůže leč ke cti a k naší slávě býti. Sami cizozemci, kteříkoli příležitost měli, umělým okem nahlídnouti do vnitřního stroje slovanských jazyků, hlásají plnými ústy o jeho výbornosti a vysoké ceně. Pohrdání našeho hoden jest ten opovrženec, který opičím pudem po cizotě se žena, svého národního pokladu stává se mrháčem a zanedbává jazyk svůj od Boha jemu ku vzdělání skrze předky podaný. Šlechtní Turnované! máme-li jiskru lásky k sídlu svému, z něhož již mnoho slovutných mužů pošlo, a bohdá ještě budoucně vyjde, máme-li jiskru lásky k vlasti své, která již z tolika krutých pohrom vyvázla, nemeškejme ji chvalitebným způsobem dáti na jevo.

Čas jest, abychom důstojnými činy proslavili věk svůj a dobrého jména pozůstavili potomkům, což se také státi může pilným čtením vlastenských spisů a pokračováním ve známosti jazyka a tudy v literních uměních; k tomu cíli poslouží především:

1. Čtenářská Společnost, kterouž zaraziti za příkladem jiných měst jest snadné a lehké. Kdo spisuje knihy, chce, aby čteny byly, kdo je chce čísti, ať náklad vede na vytištění, neb jinými slovy: ať je kupují Čtenářské společnosti. První tedy závazek musí býti najednání knih; k tomu nevyhnutelně peněz potřebí. Lekati se toho nebude a nemá pravý vlastenec; co pro vlast, pro svou čest, pro obecné vzdělání se vynaloží, není marná útrata! Utrhněme tělu a přejme duchu, a želeti nebude čeho! Každý oud, který přistoupiti míní, povinností dvou zlatých ročního příspěví se zavazuje, kteréž možnejší najednou, nezásobený čtvrtletně složí; vlastenecká horlivost bohatšího nepřestane na tomto vysazeném platu, ona i dobrovolným přídavkem společnou zásobu snad rozmnoží.

Sebrání údové vyvolí sobě dva P. Přednosty neb vůdce, kteří by knihy a spisy vycházející kupovali, vydávali čtenářům, přečtené přijímali, a z vynaložených peněz oučet vedli. Velebné duchovenstvo Turnovské především takového vyvolení hodno, jistě se ochotně k takovému dobrému naměření propůjčí radou i službou a P. P. představený města neodepře chvalitebným předsevzetím svou ochranu. Pravidla, dle kterých oběh čítaných kněh zříditi se má, sněmu sebraných oudů k dalšímu rozhodnutí zůstaveno buď. Nejlepší snad by byl abecední pořádek; a čas určitý k vyčtení každé knihy podle archů v ní obsažených vyměřen býti může. Sbírkou těchto zjednaných spisů a knih založí se znenáhla při každé škole nanejvýš potřebná a od samého zemského řízení snažně žádaná

2. Knihovna Školní k obecnímu užívání školních dítek a učitelů. Neboť otcové odejdou, a synové nastoupí na jejich místa.

V školním tom sadě rozkvétá budoucí naděje vlasti, budoucí potomstvo. Knihy ty, které zvláště ku vzdělání mládeže se vztahovati budou, nemohou míti bližšího nápadníka nežli školu městských dítek. Kde by takový sklad nashromážděných knih místa příhodného nenalezl, zdali ve škole samé, aneb u některého P. Přednosty, neb jinde v městě, samo se ukáže. K rozmnožení knih kromě onoho výše vysazeného platu ještě jiný jeden dobrý prostředek zbývá, totiž Divadlo české, pakli se předsevzetí vyvede těch, kteří o ně starají se. Ve dvojím směru mohlo by zavedení divadla užitek nésti. Užitek vzdělání, a užitek výnosu. Jinochové Turnovští, jichžto počet každým rokem přibývá, měli by kde své výroční prázdniny s potěchou trávit, cvičíce se ve pronášení neb deklamaci, měšťanstvo by zvykalo vlíd-

nějším mravům, ucho české by slýchalo pravidelnější, vybroušenější mluvení, i školní mládež mohla by druhdy představováním svého světa své radovánky na něm držeti. Vypadající výnos po srážce učiněného nákladu obětován buď na spisy a knihovnu od společníků divadelních, kteří by pod správou čtenářstva stáli a pakli by v městě usedlí byli, spolu za to čtenářstva práv užívali. Beztoho již od mnoha let město každoročně cizí herce za nějaký čas přechovává a takměř živí, neřku-li měšce jejich naplňuje. Což tedy přespolečným přeje, nemělo by i sobě přátí a onen navržený prospěch kupování knih připustiti? Nuže tedy, Čechův Vlastenče, kdož duchem šlechtnosti dýšeš, přelom pouto rozpakův, směle ruku podej k předsevzetí dobrému, přidej jméno své a s ním i vůli svou — ať v blízkou a v dálí o městě Turnově ta pověšť se nese, že se nezapomíná nad svou národní ctí, svým jazykem a svým potomstvem.

Dne 20. prosince 1820.

Turnovan.

Následuje 71 podpisů měšťanů, jižto úhrnem 166 zl. k účelu vyznačenému upsali.

Zdali se všecky návrhy jeho zdařily, udati nám nelze. Vedle toho čteme ještě o Markovi v pamětnici školy turnovské toto:

„Dne 17. listop. 1843. přistoupila zdejší škola k Dědictví sv. Jana Nep. s vkladem 20 zl. ve str.; 5 zl. daroval vysoce důstojný a velebný pán Antonín Marek, vikariátní tajemník, při zkoušce dne 12. června, ostatním přispěl slavný magistrát.

Roku 1844. daroval Vysoce důst. Ant. Marek jakožto vikář a nově zvolený školní dozorce v okrese zdejším při veřejné zkoušce 4 zl. ve str. na knihy ku vzdělání učitelů.

Roku 1846. Den veřejné zkoušky r. 1846. vyniká zvláště tím, že na vybídnutí a povzbuzení Vysoce důst. p. Ant. Marka zdejší slavný magistrát, jakožto patron obecné školy, dobrovolně a ochotně se uvolil k rozšíření zdejší školní knihovny k Matici České přistoupiti, a to s ročním příspěvkem 10 zl. K částce této milovaný p. vikář hned 5 zl. položil s tím doložením, že částku tuto každoročně podá, aby se zdejší školní knihovna — založená r. 1841. darováním mnohých knih od p. děkana Josefa Šourka, obou pp. kaplanů Václava Horáka a Josefa Pohořelého, obou pp. učitelů a přispěním kupce pana Frant. Max. Vericha — na budoucí časy údem Matice České stala.“

Jako vikář staral se Marek pečlivě o zvelebení knihovny svého třídnictví.

V Libuni jest knihovna pro lid, které Marek daroval některé poučné spisy a mimo to půjčoval lidu knihy svoje.

Dr. Marek Jan, původně katecheta gymnasia královéhradeckého, pak prof. bohosloví a kanovník v Hradci Králové, byl jednatelem Dědictví sv. Cyrilla a Methoda a horlivě knihy jeho rozšiřoval. Mnoho nových údů mu získal a sám některé členy z příbuzenstva dal do něho zapsati. Knihy z Brna přišlé po diecési rozesýlal buď poštou, nebo po studujících, když na svátky se ubírali; podobně staral se o Dědictví sv. Janské.

Martinec, děkan v Polné, založil tam při městské škole knihovnu, kterou pak přátelé pokroku, jako kanovník Pešina, farář Seidl, bývalí katechetové, jakož i zvláště děkan Pojmon a jiní příznivci velice rozmnožili. (Sv. r. 1872., č. 5.)

Matějka Karel, farář v Těchonicích (nar. 29. září r. 1844. ve Vlčetíně u Počátek; † 30. dubna r. 1881. u svých sester ve Velkém Bednárci, v osadě jarošovské, blíže Jindř. Hradce), byl, jak jsme již u Houšky uvedli, spoluzakladatelem knihovny ve Vlčetíně. Jako kaplan v Kolínci u Klatov i jako farář v Těchonicích tamním školním knihovnám četně knih věnoval, osadníkům ze své bibliotheky čtení poskytoval a s velikým úsilím knihy mezi lidem šířil.

Tento mladý a nadaný spisovatel psával do Blahověsta, Školníka, Čecha, Školy B. S. Páně, Obzoru, Šumavana, do Budečské Zahrady, do Zlatých Klasů, do kalendářů Poutníka a Svato-Václavského; o sobě vydal „Svaté dítky“ a Upřímná slova, průpovědi to ve verších sestavené. Obě tato dílka zde a tam knihovnám daroval a četné přátele jimi podělil.

Matouš Jan, I. duchovní správce c. k. trestnice pro mužské v Plzni (nar. 24. prosince r. 1847. v Bystré), založil, ještě jsa v bohosloví, r. 1870. knihovnu pro obec Bystrou, v okrese semilském, přispěním tehdejších bohoslovců Šádka Jakuba a Matouše Karla, nynějšího zám. kaplana v Dobřejovicích (nar. 24. srpna 1845. v Bystré).

Matouš Jan daroval se svým bratrem Karlem dlouhým spořením sebrané knihy v ceně asi 50 zl., Šádek Jakub, bohoslovec, Česko-moravskou kroniku a jiné knihy v ceně 20 zl.

Přišel do Prahy do kníž. arcib. semináře a domnívaje se, že tam zejména mezi duchovenstvem příznivce pro věc dobrou nalezne, počal Matouš Jan prositi o příspěvky na knihách a na penězích pro svoji knihovnu, a tu mu štědré pomoci poskytl zejména arcibiskup olomoucký, světící biskup Dr. Prucha (nar. 6. září r. 1818. v Nových Hradech, † 23. října r. 1883.), dále generální vikář Hron, jenž mu daroval knih v ceně asi 25 zl., kanovník Bradáč Čeněk a všichni tehdejší kanovníci na Hradčanech, jakož i † probošt Štulc Vác. a kanovník Ehrenberger Jos. (nar. 22. července r. 1815. v Korouhvi u Poličky; † na Vyšehradě dne 7. m. února 1882.), buď na penězích neb knížkách Matoušovi jeho dávné přání laskavě uskutečniti pomohli.

Rovněž obdržel Matouš některé knížky od tehdejšího faráře, po té děkana v Loukově, Bareše Jos. (nar. 11. října r. 1807. v Malé Horce) a kněze na odpočinku v Loukově Nigrina Vác.

Aby uvaroval knihovnu před spisy špatnými, ponechal si Matouš nad ní dozor, dokud žíti bude, a v jeho nepřítomnosti odevzdal ji na starost faráři libštátskému, kam jeho rodiště Bystrá jest přifařena, a tomu kterému představenému obce.

K založení a zvelebení knihovny přispěli také laikové, hlavně učitel Marinka František, který byl prvním jejím knihovníkem a všemožně staral se o zdárný rozkvět bibliotheky této.

Matoušek Josef, býv. kaplan ve Vrbně nad lesy, založil na této osadě již dne 11. listopadu r. 1846. knihovnu, z níž se půjčovaly spisy nejen školní mládeži, ale i také dospělým osadníkům. O ni se pečlivě staral Pánek Frant., kterýž se r. 1847. stal kaplanem vrbenským. Po odchodu tohoto horlivého kněze z Vrbna l. P. 1851. rozmnožoval nynější osobní děkan vrbenský, Pixa Josef (nar. 19. března r. 1808. v Písku), výše jmenovanou ve farním domě uloženou knihovnu a půjčoval z ní knihy, kdo jich čísti žádal, až do 26. února r. 1874. Na začátku toho roku žádal tamní řídící učitel, aby se vydala škole. Jelikož v ní byly některé knihy z darů osadníků koupené a některé od patrona Fuskany Vojtěcha škole darované, vyloučil je Pixa dle seznamu z farní knihovny a odevzdal je řídícímu učiteli, aby se všemu sporu předešlo. Ostatní větší část knih, které Pixa hlavně ze svého koupil, zůstala ve faře a půjčovala se, kdo si čísti žádal, vždy a každému zdarma.

Mejsnar Josef, farář na Klecanech (uar. 25. června r. 1855. v Branné), zařídil si na Klecanech svým nákladem farní knihovnu pro lid přes 200 svazků čítající, z níž školním dětem, hlavně pak dospělým lidem čtení poskytuje. Mladý tento kněz, který již několik let má veliké toto beneficium, hodlá se vší láskou a vytrvalostí bibliotheku svou i dále rozmnožovati a tím celou osadu svoji dobrými a užitečnými knihami zásobovati.

Mejsnar jest zakl. čl. Družstva Vlasti.

Melichar Em, farář ve Stěžerách u Hradce Králové (nar. 7. ledna r. 1832. v Předměřicích nad Jizerou), byl

kaplanem v Nechanicích a rozmnožoval tam a opatroval farní knihovnu. Podobným směrem působil jako duchovní správce v Bílé Třemešné u Dvora Králové, zásobuje lid dobrou četbou, a to s výsledkem výborným.

Na své nynější stanici, kde již 22 roků působí, založil Melichar z vlastních prostředků knihovnu farní, která vzrostla na 300 knih, a z kteréž lid v zimní době rád a pilně čte. Z časopisů zastoupeny jsou Obzor, Škola B. Srdce Páně, Vlast a j.

Mendlík František, farář v Krnsku u Mladé Boleslavi (nar. 18. února r. 1848.), založil tu počátkem r. 1888. farní knihovnu pro lid, jež prozatím čítá 180 knih řádně svázaných. Jsou to spisy z Dědictví sv. Jan-ského, Cyrillo-Methodějského, knihy Ehrenbergrovy, Pravdovy a j. v.

Frà Mergl Josef, farář ve Volfarticích u Č. Lípy (nar. 27. dubna r. 1853. v Strakonících), zaslal pro české knihovny do Ameriky bednu knih a věnoval učitelské knihovně v Horažďovicích a pro posádku v Turnově několik vzácných děl.

Mergl jest zakl. čl. Družstva Vlasti.

Metyš Daniel Jos, farář v Bohušovicích a člen řádu praemonstrátského na Strahově (nar. 11. března roku 1835. v Litomyšli), byl od r. 1865. až 1873. kaplanem na Svatém Kopečku u Olomouce, kde se svým spolukaplanem, nynějším děkanem jihlavským (nar. r. 1834. v Milovicích), Králíkem Nepomukem, roku 1866. založil Čtenářský spolek s knihovnou, do které mnoho spisů různého obsahu daroval, a jak dítkám, tak i dospělým knihy ze své bohaté biblioteky půjčoval.

Když založeno bylo Slovanské gymnasium v Olomouci, daroval Metyš knihy i do jeho biblioteky.

Od r. 1873. až 1879. byl tento farář kaplanem v Milevsku u Tábora, kdež opět poskytoval jak dětkám, tak i dospělým knihy ze své bibliotheky.

R. 1880. stal se farářem v Doksanech a tu školní knihovnu rozšířil, darovav jí přes 200 svazků zábavných spisů.

R. 1882. daroval také 75 knih Ústřední Matici školské v Praze, začož mu výborem díky vzdány. Jako kaplan v Mikulovicích u Znojma od r. 1859. až 1865. získal Metyš Dědictví Maličkých asi 20 údů a v Milevsku několik údů pro Dědictví sv. Janské. Na Kopečku byl sběratelem Matice rolnické, kteréž asi 12 předplatitelův získal.

Mik (†), farář v Poříčanech u Českého Brodu, založil tam s některými občany, hlavně učiteli, knihovnu. (Sv. r. 1871., č. 42.)

Mostecký Václav, děkan ve Vodňanech (nar. 22. září r. 1822., † 29. června r. 1885.), dobře znamenal, jakou velmocí jest tisk v našem století, pročež velikou snahu věnoval rozšiřování dobrých knih. Jeho přičiněním získáno na osadě na 150 údů Dědictví sv. Janskému, na 80 údů Dědictví Cyrillo-Methodějskému; jeho zásluhou rozšířeno na osadě Dědictví Maličkých, Luďmile, Anežce a Václavu na 200 získal odběratelů. Každá snad kniha katolická, vydaná jazykem českým, všechny české katolické časopisy našly v něm podporovatele a rozšiřovatele. On byl členem Matice České, z počátku rozšiřovatelem *Li-
buše*, onť odebíral každý spis český, nehanobící svaté víry. (Čech 18¹⁷/₅85.)

Možiš Josef, býv. farář ve Vranově (nar. 9. října r. 1821. v Novém Kolíně). Knihovna národní školy ve Vranově u Benešova byla založena dne 27. února r. 1867. snahou faráře Možiše ve spojení s učitelem Peškou deklamatorní a pěveckou dětskou zábavou

ve škole. — Farář daroval knihovně 15, učitel 12 knih (Sv. r. 1871., č. 6.).

Mráček Adolf, farář v Hartlíkově (nar. 5. června roku 1850. v Kamenici n. L.; † 27. března r. 1884.), půjčoval již jako kaplan v Chýnově i v Lažicích lidu knihy, v čemž i v Hartlíkově pokračoval, lidu knihy objednával, vlastní mu tu a tam daroval; získal též 27 odběratelů Anežce, Ludmile a Václavu. Mráček ještě v nemoci zanášel se myšlénkou, založiti v Hartlíkově knihovnu farní, a jak nám na konci r. 1883. psal, měl pro ni již na 60 knížek přichystáno; zdali to provedl, není nám známo.

Müller Karel, farář v Kamenném Újezdě (nar. 26. prosince r. 1823. v Chyňavě), blahodárně působil v Sukdole a mnoho knih náboženských překládal a rozšiřoval, což platí hlavně o knize: Život Krista Pána a sv. apoštolů, který přeložil a mezi lidem hojně rozšířil.

Myška Matěj, farář v Tučapech u Soběslavi (†), založil tu před rokem 1850. školní knihovnu a věnoval jí ze své knihovny zdarma asi 60 svazečků a peněžitou podporu jí poskytl; mimo to konal v kostele ofěru k tomutěž cíli. Dostav se za faráře do Slovenic u Lišova, položil tam r. 1863. základ ke školní knihovně, dav jí ze svého zapsati do Dědictví Maličkých. (Sv. r. 1870., č. 26. a 36.)

Náhlavský J., býv. farář v Plasích (†), založil vikariátní knihovnu třídnictví kralovického u Plzně, kterou pozdější a také již zemřelý děkan plasský, Streer Josef, svojí knihovnou značně rozmnožil.

Nechyba Jiří, vikář a farář v Jiníně († r. 1824.), byl nepřímým původcem knihovny v místě tomto, zanechav 303 zl. 59 $\frac{1}{3}$ kr. víd. č., jež měl dostáti za „lifrování“ od r. 1808., aby se z úroků jich kupovaly školní věci chudým dítkám školy jinínské; avšak nedálo se tak, nýbrž knihy za ně byly kupovány.

To se dělo dle všeho již od nástupce Nechybova Toksteina, nesouť nejstarší knihy v bibliotece napsy rukou jeho zhotovené, ba v jedné se nalezá i celý podpis jeho. Knihovna byla tedy založena brzy po r. 1824., neboť se v ní chovají skoro všechny svazky tehdejšího „Přítele mládeže,“ některý ročník Rozmanitostí a časopis Nejedlého; časopis pak Nejedlého nese již na všech sešitech č. 94.

Z oněch úroků se prý kupovaly knihy až do r. 1869., kdy farář Kraušner peníze ty odevzdal patronátnímu úřadu, aby se věnovaly úroky z nich účelu naznačenému od samého testatora. A také vskutku od let 60. nových knih nepřibýlo, leda z Dědictví sv. Janského a některé z Dědictví Maličkových.

Knihy lidu půjčovali obyčejně kaplani; od r. 1860. vděčně vzpomenouti jest Hessouna Josefa, nyní faráře v St. Luis v Americe, Zlocha Václava († r. 1873.), pak Staňka Jana, kaplana. Nebylo-li tam právě kaplana, vydával knihy sám farář, jak to činí nynější Novák Václav (nar. 7. října r. 1828. v Protivíně).

Nejedlý Vojtěch, děkan v Žebráce (nar. 17. dubna r. 1772. v Žebráce; † 7. prosince r. 1844.), na všech místech svého působení pečoval o rozšiřování dobrých knih mezi lidem, podporoval dle všeliké možnosti ušlechtilější zábavy, se směrem vzdělávacím spojené (divadlo ochotnické v Žebráce), radoval se vzniku čtenářských společností (v Radnici, Spáleném Poříčí), usiloval o zařízení takové společnosti také v rodišti svém městě Žebráce, nešetřil peněz, kdekoliv mohl platně přispěti k rozšíření národního vědomí a ušlechtilé vzdělanosti v lidu našem a vůbec ku všemu, co směřovalo k dobrému a počestnému národa našeho a předkem ku zvelebení literatury domácí.

Nejedlý Vojtěch kupoval všechny tehdaž vycházející české knihy vzdělávací, odbíral a čítal české noviny

a jiné časopisy a sděloval je se svými osadníky a poděloval každého roku mládež školní při zkouškách a jiných příležitostech knihami naučnými. Celou svou bohatou knihovnu daroval děkanství v Žebráce. (Rybička: Přední Křisitelé Národa Českého, sešit 5—6.)

Nešpor Jan. Měštanská knihovna novopacká založena bylo r. 1846. přičiněním tehdejšího kaplana Nešpora Jana, jenž vybídl k tomu některé měšťany, a s nimi po městě sbíral příspěvky. Z peněz sebraných zakoupeny byly knihy. Bibliotheka v celém okolí nacházela přízně a vydatně též působila. (Sv. r. 1870., č. 23.)

Němeček Josef. bisk. vikář a osobní děkan v Loukově (nar. 2. března r. 1824. v Rožďalovicích), má knihovnu pro lid, čítající přes 600 svazků, které dílem Němeček, dílem řídící učitel mládeži i dospělým bezplatně půjčuje. O budoucnost její bude později postaráno.

Nigrin František, kníž. arcib. vikář a osobní děkan v Novém Strašecí (nar. 7. července r. 1819. v Benešově; † r. 1885.), založil v Mutějovicích blíž Rakovníka, kde od r. 1842—1847. kaplanoval, farní knihovnu pro lid, dílem z příspěvků od osadníků sebraných, dílem ze svých příjmů kaplanských. Knihovnu tu pozůstavil svému nástupci kaplanu.

Když za nových poměrů školních dostala se v Novém Strašecí bibliotheka do rukou správy školní, založil Nigrin na svůj náklad zvláštní farní knihovnu pro lid, k níž bývalý jeho kaplan Hlasivec Jan, nynější farář v Lužné u Rakovníka, sebrané spisy Ehrenbergra Josefa daroval a nad to své vlastní knihy i mládeži školní i lidu dospělému ochotně zapůjčoval.

K prosbě Nigrinově odeslala kníž. arcib. konsistoř pražská této bibliotece r. 1879. 21 knih z Dědictví sv. Janského.

Kdo v osadě novo-strašické není údem Dědictví sv. Janského, tomu Nigrin na požádání zapůjčoval vlastní spisy tímto společenstvem vydané.

Působení jak farní knihovny, tak i Dědictví sv. Jana mezi osadníky jest utěšené, zejména mezi lidem starším. I mládež školní pilně používala farní knihovny, jelikož se knihy půjčovaly beze všeho poplatku.

Nigrin František, bisk. vikář a děkan v Mnichovu Hradišti († 1843.), staral se o knihovnu svého vikariátu turnovského a založil v tomto městě v letech třicátých školní knihovnu. Nigrin ji sám četně rozmnožil, a velmi mu v tom nápomocni byli kaplani Jindra Joachim a Červinka Josef. I pozdější děkan a bisk. vikář v Mnichovu Hradišti, Zuman Leopold (nar. 16. října r. 1824. v Bělensi; † 8. srpna r. 1883.) dobré knihy rozšiřoval, na památku je dáváje dívkám ze školy vystupujícím.

Novák Antonín, arcikněz a děkan ve Velíši (nar. 2. června r. 1812. v Benátkách), jest již přes 50 let knězem a za ten čas založil, vydržoval a rozmnožoval mnoho rozličných bibliothek.

Jsa po 20 roků kaplanem v Libáni, půjčoval zdarma a s nemalým nákladem knihy školní mládeži i dospělým, kteří čtení milovali. Ztracené knihy tři až čtyřikrát znovu koupil, jen aby budil v lidu chuť ku čtení.

Stav se farářem ve Slatinách, založil tam za svůj peníz školní knihovnu o 200 svazcích, vydržoval si pro lid opět půjčovnu knih a při zkouškách školních rozdával dětem ročně přes 30 knih. Obecní zastupitelstvo, poctivši jej diplomem čestného měšťanství při jeho odchodu, o činnosti této výslovně se zmiňuje.

Novák přesídlil po 10 letech na faru velišskou, kdež za pomoci horlivého kaplana Knapa Hynka (nar. 2. září r. 1842. v Oubislavicích), zřídil Katolicko-politickou besedu a v ní bibliotheku, která nyní čítá

přes 700 svazků, což v diplomu obce velišské opět jest vyznačeno.

Novák obohatil také Měšťanskou knihovnu v Benátkách, učitelskou v Kopidlně, školní ve Velíši.

I nyní u vysokém stáří, jsa knězem jubilovaným, odebírá 21 rozličných časopisů, jsa při tom údem Matice České, Dědictví Maličkých, sv. Jana, sv. Prokopa, sv. Cyrilla a Methoda a Katolického tiskového spolku.

Novotný Tobiáš, farář ve Vlkánči (nar. 2. července r. 1857. v Českých Heřmanicích), ubíral se jako neomysta pln horlivosti do Sloupnice u Litomyšle, kamž byl poslán za kaplana. První jeho myšlénkou bylo, založiti tam farní knihovnu pro lid. Počátek nové bibliotheky tvořily spisy jeho vlastní; mimo to našel kdesi na faře haldu knih latinských, českých a německých, zasypaných spoustou prachu. Byly to zbytky knihovny založené † děkanem sloupnickým Doemlem Janem. Novotný si z toho vybral, co by se pro lid hodilo, roztrhané knihy dal svázati a připojil je ku svým, k čemuž přidal jeho farář Jelínek J. (nar. 25. listopadu r. 1830. v Koceradech) některá díla hospodářská a vykázal pro ně almárku na chodbě se nalézající. Druhou neděli po kázání promluvil Novotný k lidu o svém úmyslu, poukázal na veliký užitek, jaký přináší čtení dobrých knih a vybídl osadníky, aby každý dle své možnosti na věc tak dobrou přispěl. Sešlo se na 50 zl. a tak se dělo po celých pět let, co Novotný v Sloupnici kaploval. Kaplanka Novotného bývala v hodiny, v nichž knihy půjčoval, lidem takřka oblehnuta. Když Novotný r. 1886. ze Sloupnice odcházel, čítala knihovna přes 300 svazků.

Nečásek Josef (†). Jeho zásluhou zřízena byla školní knihovna v Byšicích (okr. Mělník). Na důkaz, jak o prospěšnosti školních knihoven smýšlel, uvedeme vlastní jeho slova ze školní pamětní knihy byšické. Díť: Užitečnost školních knihoven teprv dokazovati, mám za věc naprosto zbytečnou: jich mnohostranná prospěšnost a užitečnost bije do očí. Neboť kdo nepřipustí, že vším školním cvičením přece se jen toliko navedení dává, jak bychom se na základě školního umění pro svá budoucí rozličná povolání vždy dokonaleji uzpůsobiti měli? Kdo nechce zůstatí pozadu, ten se ustavičně přiučovati a s duchem a požadavky času postupovati musí. Než k tomu potřebí se obeznamovati se všemi vynálezy a zkušenostmi svého věku. Toho však jen pilným a rozvážlivým čtením užitečných a poučných spisů docíliti možno. Již záhy se tedy dětem chuť ke čtení vštěpovati musí, by se pak samy dále vzdělávati mohly. Chuť a láska ku čtení bude míti i tu veledůležitou výhodu, že se takto již dítě — a čemu nvyklo dítě, toho se tak lehce nespustí i muž — užitečně zaměstnávati a předraheho času si vážití naučí, aniž sobě na místech dobrým mravům a kázni nebezpečných příjemného vyražení a času skrácení bude vyhledávati, což, jak smutná zkušenost učí, namnoze bývá příčinou duševní i tělesné zkázy člověka. Kam lenost přivádí, každému známo.“

Že Nečásek o pravdivosti těchto slov byl přesvědčen, dokazuje skutek. R. 1856. předsevzal si, že se postará o zřízení a budoucí vzrůst knihovny pro školu byšickou. I uskutečnil záměr svůj pomocí přítele svého Šestáka Josefa, tehdaž redaktora Pražských vládních novin, nyní magistrátního úředníka v Praze.

Již v první polovici r. 1856. sešlo se ke stu rozličných poučných a zábavných knížek, a počet jich stále vzrůstal. Kooperátor Nečásek přidal k nim ze své knihovny všecky spisy, které se obsahem pro školu hodily, počtem 50. Na prosbu jeho přispěli také knihami mimo Šestáka Jos. Řezáč, Hanka, Pichl, Bačkora, Zap, Malý a Rittersberg.

Příčiněním kooperatora Nečáska obdržela škola byšická pěknou skříň pro knihy od Lehnera J., a stala se r. 1857. údem Dědictví sv. Janského.

O zvláštní obětovnosti koop. Nečáska svědčí okolnost, že knihy nevázané dal na své vlastní útraty svázati, z čehož mu vzešly veliké výlohy.

Ale netěšil se dlouho z plodů svého přičinění. Jsa trápen zastaralou nemocí a nemoha tudíž povinností svého povolání náležitě zadosť učiniti, odebral se na odpočinek. I opustil „své milé stanoviště“ na faře byšické dne 1. května 1859., pobyv v něm jako kooperátor 8 roků. Opustil je s uspokojujícím vědomím, že tu docela nadarmo nebyl, a že aspoň něco učinil pro obec i školu byšickou. O dalším životě koop. Nečáska ničeho nám známo není.

Neumann Pantaleon (nar. r. 1810. ve Volanicích; † dne 5. m. května r. 1873.) věnoval farní knihovně ve Chlumíně celou svoji knihovnu, asi 100 svazků čítající.

Nigrin Václav Hugo, deficient v Loukově (nar. 3. října r. 1829. ve Vysokém), má tak velikou knihovnu, že ji lze na několik set odhadnouti. Z celého okolí dochází k němu lid, zvláště v neděli, pro knihy. Není snad ani jediné dobré knihy v literatuře naší, aby jí nebylo v jeho knihovně.

Nožka František, farář v Damníkově u Lanškrouna (nar. 26. července r. 1841. v Jamném), založil r. 1887.

ve svém rodišti Jamném u Žamberka katolickou farní knihovnu a zaslal jí 23 knih nevázaných a 35 vázaných. Nožka dal jí zapsati za úda do Dědictví Maličkových a Cyrillo-Methodějského, a obec Jamné jí postoupila Dědictví sv. Janské. Na zakoupení skříně věnoval Nožka 20 zl. a 100 zl. uložil na fundaci, by z úroků těchto mohla se knihovna opravovati i rozmnožovati.

Nývlt Alois, děkan v Holohlavech (nar. 17. prosince r. 1820. v Červeném Kostelci), snažil se půjčováním a rozšiřováním dobrých knih utvrditi na osadě uvědomělost náboženskou.

Když Nývlt slavil r. 1886. čtyřicetiletou památku svého vysvěcení, umínil sobě na poděkování Bohu zanechatí osadě své vzácnou památku a založil za tou příčinou farní knihovnu pro lid a své nástupce. Na podzim r. 1887. počaly se knihy půjčovati.

Oplt Václav, farář v Tysé (nar. 1. října r. 1847. ve Veselém), knihovnu děkanem Zimou Karlem v Libochovicích založenou četnými spisy obohatil a vybojoval a zachoval ji pro farní osadu, neb dle rozhodnutí c. k. okresní školní rady v Roudnici měla býti odevzdána škole. Oplt ji od r. 1876. až do svého odchodu spravoval ve prospěch četných čtenářů, malých i velkých.

Tento horlivý kněz půjčoval vedle toho knihy své, několik set čítající, žákům a dospělým osobám v celé farní osadě libochovické. Ludmilu, Anežku a Václava rozšiřoval Oplt hned, jak počaly vycházeti. Ludmily dostával 75, Anežky 62, Václava 32 výtisků (zpráva tato byla nám podána 18^{10/8}82.). Veškeré spisy Zábavné bibliotheky, Katolického tiskového spolku, spisy Pravdovy a Ehrenbergrovy kolovaly ve více výtiscích po osadě.

Oplt byl opatrovníkem Dědictví Maličkých, sv. Janského, Cyrillo-Methodějského a sv. Ludmily v Písku pro celé okolí. V poslední době rozšířil tam mnoho exemplářů brněnského Obzoru.

Osoba František, farář v Lomnici u Třeboně (nar. 14. února r. 1833. ve Březí), přišel r. 1860. za kaplana do Protivína u Písku, postaral se, by se poskytlo lidu dobrého čtení. I založil v tomto městě knihovnu, knihy dílem vyprosil (P. Martinec daroval 80 svazků Schmiedových spisů), dílem učinil mezi žactvem a osadníky sbírku, tak že v krátkosti přes 200 svazků obsahovala. Biskup budějovický Jirsík J. V. dal ji zapsati do Dědictví sv. Janského. R. 1869. přivlastnila si ji škola. Vedle toho získal Osoba v Protivíně několik údů Dědictví Maličkých a Zlatých Lístků a Klasů.

R. 1866. přišel Osoba za kaplana do Hosína u Hluboké. Tam s nemalým přispěním faráře Prunera a přičiněním Osobovým zařízena byla školní knihovna, kterou řídil zpočátku Pruner sám, později učitel. V osadě této získal Osoba Dědictví Maličkých 27 údů a několik údů Zlatým Klasům.

R. 1874. stal se Osoba farářem domousickým u Loun. I tu se staral, aby dobré knihy mezi lid se rozšířily, a to tím více, protože tam lid zvláště rád čte a z nedostatku jiných chápe se krvavých románů, které mu kolportéři vtírají spolu se svatými obrazy. Dědictví Maličkých odebírá 17 účastníků; mimo to všechny posud vyšlé spisy Mathonovy jsou tam rozšířeny. Pro školu na jeho přímluvu objednány všechny spisy Dědictví Maličkých.

V Lomnici vzdělal farní knihovnu, již dal do začátku 300 knih.

Pacovský Antonín. Školní knihovna v Pacově byla založena r. 1847. Pacovským Ant., tehdá kaplanem, a Kozelským Fab., dohlížitelem škol. (Sv. r. 1870., č. 32.)

Pachl J., býv. farář krásnohorský. Veřejná knihovna v Lužci u Mělníka byla založena r. 1862. přičiněním zeměměřiče Jodla J. a faráře Pachla J. z čistého výnosu besedy a rozmnožila se snahou tehdejšího litoměřického kaplana Plachého F. a učitele Palice A. ze příjmu jedné besedy a dětského divadla (Sv. r. 1870., č. 22.)

Pachta Bartoloměj, býv kaplan v Hořepníku, založil tam knihovnu, která má za své další rozmnožení děkovati býv. hořepnickému děkanu, Duškovi Václavu. (Sv. r. 1870., č. 28.)

Pachtu Josef, adjunkt bohoslovecké fakulty v Praze (nar. 22. července r. 1846. v Krasikovicích), daroval r. 1888. latinské bohoslovecké knihovně seminářské v Praze několik novějších knih a spisů a české knihovně vkusnou skříň na knihy.

Pakosta Vojtěch, katecheta vyšší dívčí školy v Praze (nar. 14. dubna r. 1846. v Deštné u Soběslavi), daroval knihy Národní jednotě pošumavské (40), do Mladé Vožice, do Slivic, do Deštné, do Žižkova, a to konferenci sv. Vincence z Paula i Družstvu Vlasti. Pakosta jest zakládajícím členem Družstva Vlasti.

Paták František, farář v Popovičkách (nar. 19. ledna r. 1836. v Sovinkách u Ml. Boleslavi), rozšířil na osadách: Všetatech, Tuklatech a Popovičkách Dědictví sv. Jana; v Tuklatech také Dědictví Maličkých.

Paták Ign., farář v Mirovicích (nar. 12. července r. 1826. v Písku), jest jedním z nejhorlivějších podporovatelův a rozšiřovatelův dobré a zdravé četby mezi svými osadníky. Horlivou snahou svou získal velký počet údů jednotlivým kat. dědictvím, zejména Děd. Mal. a sv. Ludmily. Mimo to založil jako kaplan při škole chraštické pěknou knihovnu. Byv pak přesazen do Sedlce u Kutné Hory, pořídil vlastním nákladem r. 1859. školní knihovnu v Malíně, již napotom co rok rozšiřoval. Ač byla knihovna ta vlastním jeho majetkem, dal jí název „obecní a školní knihovny“

a svěřil ji správě a dozoru tamějšího učitele Beneše. Když však r. 1877. okr. šk. inspektor knihy ty za majetek školní pokládati chtěl, uložil farář dotyčnou knihovnu, čítající již na 320 svazků, v kostele malínském. Teprve r. 1879. odevzdal 160 svazků škole, — čímž položil první základ ku knihovně školní; druhou část pak věnoval knihovně kostelní, která při jeho odchodu do Chraštic umístěna byla v sakristii kostela malínského. Podobným způsobem pečoval ve druhé filiální obci hlízovské. Dostáváje 12 zl. ročně za cesty, které za příčinou vyučování dítek v náboženství do Hlízova pěšky konal, obětoval je tamní knihovně školní.

Pavlík Václav, Školní knihovna v Políně u Klatov byla založena r. 1864. od Ranka Josefa, adjunkta u pražského magistrátu. K rozmnožení knihovny přispěli mimo jiné: Pavlík Václav, kaplan v Políně, pod jehož správou knihovna byla, koupiv zvláštní skříň a darovav mnoho poučných i zábavných knih; Karel Šperl, kaplan ve Vřeskovcích 16 svazků; Václav Kotáb, kaplan ve Vollmavě 10 svazků a časopis Prahu. (Sv. r. 1870., č. 32.)

Pekárek Josef, arcikněz a děkan v Blatné (nar. 2. ledna r. 1820. v Chráštaněch), založil r. 1846. v Přesticích jako kaplan neomysta knihovnu pro lid, která za jeho řízení až do r. 1853. vzrostla přes 700 svazků. Byl při tom podporován dílem penězi, dílem knihami od tehdejších vlastenců, spisovatelů a nakladatelů. Pilných čtenářů byla hojnost. R. 1848. a 1849. musil Pekárek ze známých tehdá příčin dáti některé knihy stranou, jsa považován za buřiče lidu.

Pekárek jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Pens Matěj, † farář v Košeticích, založil tam školní knihovnu, darovav jí 90 náboženských a poučných knih.

Pešina Václav Michal z Čechorodu, kanovník na Hradčanech v Praze (nar. 13. září 1782. v Novém Hradci

Králové; † 6. května r. 1859.), povždy všímal si vzdělávání lidu. Přesazen byv na Moravu r. 1819. na faru blučinskou v biskupství brněnském, stal se i dozorcem škol okresu hustopečského. Tam účinkoval na poli národním tak vydatně, že r. 1830. napsal o něm Sedláček tato významná slova: „Co náš Pešina na Moravě pro jazyk mateřský podnikl, jak horlivě v Čechách spisovatelům a knihkupcům odkupováním českých knih a časopisů napomáhá, budou hlásati někdy letopiscové vlasti.“

Krásný doklad jeho horlivosti podávají Dějiny Matice České na str. 14—15., kde čísti lze toto: „Jsa farářem ve Blučině na Moravě, navrhl ve zvláštním listě ze dne 13. září r. 1821. čtenářstvu ve Spáleném Poříčí, aby na podporování spisovatelů českých zřízen byl zvláštní spolek. Členové tohoto spolku měli býti dílem takoví, kteří by na čestné odměňování dobrých spisů ročně přispívali, dílem takoví, kteří by posuzovali spisy každého roku vydané a uznali, kdo by odměny hoden byl. Odměňovati se měly nejlepší práce básnické, dobré překlady spisů důležitých, nalezené znamenité spisy středověké aneb i spisy, které by k předloženým od nového ústavu otázkám vypracovány byly. Tento ústav vlastenecký měl býti připojen k Národnímu Museu i měl také vydávati časopis vědecký.“

Pešina oznámil návrh svůj v Čechoslavu; myšlenky tam přednesené docházely obliby u přátel vlastenecké literatury, ano, Hanka předložil jej Kašparu hr. Šternberkovi, presidentu musejnímu.

Když si výbor musejní přál určitého vyjádření v této záležitosti, odpověděl Pešina 1. března r. 1822. v Čechoslavu: sjedná-li se takový ústav, jako svrchu byl naznačen, že on se svými pomocníky 200 zl. víd. čís. čili 80 zl. stř. ročně posýlati bude. Myšlenka

tato byla později Maticí Českou uskutečněna, v níž Pešina v řadě členů na 7. místě se uvádí.

Dostav se za kanovníka do Prahy, ujal se Hanikýřem založeného Dědictví sv. Janského, které tehdáž v život vstupovalo. Pešina sám byl 8. jeho členem a řídě spolek ten po 23 let, tak jej povznesl, že čítal až 17.000 členů. Nástupce jeho v ředitelství Dědictví sv. Janského, Dr. Frencl Innocenc, praví o něm tato slova: „Kohož je tajna vroucí jeho horlivost, kterou se návrhu zakladatele téhož Dědictví, Ant. Hanikýře, ujal a ku provedení jeho přispíval? Kdo neví, s jakou pak snažností, obětavostí o rozšíření, zdar, rozkvět a zvelebení Dědictví slovy a skutky pečoval? Posud tane na mysli mnohým ona neunavná činnost, kterou všude jevil, kde o prospěch Dědictví běželo, ona neličená vlídnost a ochota, kterou se ke každé službě a práci, týkající se téže záležitosti, volně propůjčoval. Posud nevyšla z paměti ona čilá setrvalost, jakoužto k účelům téhož Dědictví, jakoby je byl za cíl a úkol života svého položil, zbožný duch jeho po všecken čas až do pozdního věku, anobrž až ku hrobu se nesl.“

Vedle toho daroval Pešina knihy školní bibliothece v Ledči a rozmnožil knihovnu v Polné, kdež byl kdysi kaplanem, dav školu polenskou zapsati za úda Dědictví sv. Janského, a v kníž. arcib. semináři v Praze, a k jeho návrhu daroval Sbor Matice České zásylku knih českému pluku v Mohuči, kterouž mu žadatel r. 1845. sám odeslal. (Sv. r. 1867., č. 132.; Dědictví sv. Janské č. 45.; Dějiny Matice České od Tieftrunka str. 129. a s. zp.)

Petera Ant., děkan. Knihovna školy bělohradské v Bydžovsku byla založena r. 1850. od děkana Petery. Knihovna tato povstala ze Slovanské Lípy, jež r. 1848. na vybídnutí Dr. Kampelíka Cyrilla zde byla zaražena. Po zahynutí Slovanské Lípy r. 1850. byly knihy

do fary odevzdány k tomu účelu, aby se zřídila knihovna školní. Podporovatelů mimo děkana nebylo; jeho přičiněním byla zapsána do Dědictví sv. Janského r. 1858. a Cyrillo-Methodějského r. 1862. Téhož roku dal ji zapsati kaplan bělohradský, nynější farář v Popovicích, Bičíště Jan (nar. 11. května r. 1823. v Hořicích), do Dědictví Maličkových. — Petera daroval také knihy Čtenářské jednotě v Bělohradě. (Sv. r. 1870., č. 39.)

Plaček Václav, farář v Těnovicích (nar. roku 1826. v Zásmukách; † r. 1871.), byl po vysvěcení svém ustanoven kaplanem ve Velvarech, pak zámeckým kaplanem ve Spáleném Poříčí, po té kooperátorem u sv. Apolináře v Praze. Po té stal se farářem v Mitrovicích a posléze v Těnovicích. Vroucí tužbou jeho bylo opatřiti si rozsáhlou knihovnu, což se mu také podařilo. Měl Plaček ohromnou knihovnu, ze samých cenných děl záležející; zvláště mnoho knih bohovědy se týkajících zdobilo jeho bibliotheku. Byl členem výboru Dědictví sv. Prokopa, kdež zdárně působil. Při své smrti odkázal krásnou svoji knihovnu bratru svému Antonínovi, dosud žijícímu spisovateli v Pacově s tou prosbou, by knihy bohoslovecké hleděl darovati některému spolku katolickému nebo bohoslovcům. Právě té doby zařizovala se v Praze Křesťanská Akademie, kteréžto zmíněný bratr zesnulého, Plaček Antonín, větší část bohosloveckých knih daroval, ostatní pak přenechal bohoslovcům.

Plodek Kristín František, farář na Metličanech u Nového Bydžova, člen řádu sv. Benedikta (nar. 25. dubna r. 1840. ve Rzech), zařídil si ve Břevnově knihovnu pro školní děti i pro lid, kterou pak s sebou vzal na Metličany u Nového Bydžova, kde kaplanoval v letech 1868.—1872. a kdež půjčoval knihy dětem i dospělým. Hlavní činnost rozvinul Plodek jako samostatný duchovní správce v Počaplkách u Litoměřic v letech

1872.—1885. Tam našel mnoho knih po předchůdci svém Malečkovi Chrysostomu Václavu (nar. r. 1800.; † jako podpřevor u sv. Markéty 21. října r. 1881.), které se svými v knihovnu farní seřadil, rozmnožil a zanechal ji svému nástupci Kaněrovi Cyrillu Fr., a to Malečkovu celou a svou z větší části. Zbývající část vzal s sebou r. 1885. na novou faru Metličany a rozmnožil ji posavadní knihovnu, kterou tam byli založili kaplani po něm dosazení, a to roku 1872. † Neureutter Václav, r. 1873.—1878. Kozler Dominik a r. 1878.—1885. Holub Bonifác. Z té vytvořil knihovnu pro lid, již sám spravuje, a biblioteku pro děti, kterou roku 1888. odevzdal kaplanu svému Khuntovi Fulgentiu Františku, jenž ji rozmnožuje četnými svými spisy.

Plodek vydal krásnou Církevní mapu království Českého, do níž vložil ze svého 6000 zl. a na niž dosud 2000 zl. dluhuje. Mimo to jest původcem časopisu Škola B. S. Páně.

V Počáplích zařídil Plodek s muži zasloužilými Besedu, ve kterémžto spolku jako první starosta dal podnět k odebírání a šíření mnohých zábavných i poučných časopisů.

Počta Jan, farář v Loučkách u Semil (nar. 6. května r. 1832. v Ouříněvsi), podělil jako kaplan boskovský tři školní knihovny, v Boskově, v Jesenném a Roztokách mnohými dobrými knihami.

Podlaha Jan, farář ve Stálci v Tábořsku (nar. 27. prosince r. 1823. v Elhenicích u Netolic), počal si již v semináři budějovickém zakládati soukromou knihovnu, v čemž jako výpomocný kněz ve Stálci, jako kooperátor v Jilovicích u Třeboně a jako farář stálecký pokračoval. Ve Stálci působí od r. 1849. a vydal za knihy pro sebe a osadníky již tolik, že by za to živnost hodně velikou koupiti mohl. O knihy hlásí se čtenáři i z jiných osad, ba i židé si je vypůjčují.

Bibliotheku odkáže Podlaha faře, na níž umře, s tím úmyslem, aby se z ní zařídila farní knihovna pro lid. Jeho kollega Pilbauer Petr založil v Trhových Svinech, kdež byl kaplanem r. 1851.—1853., školní knihovnu, které Podlaha pro počátek na 30 svazků věnoval.

Podobský Vojtěch, farář v Lysé n. L. (nar. 17. února roku 1837. ve Velkém Solci), daroval diplomy Zlaté Knihy knihovnám školním v Nové Lysé, ve Staré Lysé, ve Stratově a Vrutici Benátecké, na něž knihovny ty Zlaté Lístky po všecky doby dostávají. Mimo to získal mnohé údy Zlaté Knize a vklady za ně sám zaplatil. Jest opatrovníkem Dědictví Maličkových, jemuž na 30 údů získal. Horlivě rozšiřuje mezi mládeží všech škol své farnosti Anděla Strážného, jehož ročně 100—150 výtiskův odebírá. Přebytné výtisky daruje školním knihovnám ve své farnosti a poděluje jimi pilné a mravné žáky. Půjčuje knihy z Dědictví sv. Janského, Zábavnou bibliotheku a j. z vlastní i farní knihovny.

Podstránský Jos. Bol., beneficiat špitální v Kutné Hoře (nar. 29. srpna r. 1815. v Rychnově n. Kněžnou; †), již jako bohoslovec (spolu s jinými) přičinil se o založení školní knihovny v Rychnově. První místo působení jeho bylo Liberk u Rychnova, osada sice česká, k níž však přifařeno několik obcí německých. Aby tu ducha vlasteneckého probouzel, odebíral a půjčoval jediný tehdaž časopis český Květy a jiné české knihy kupoval.

Byv dán za kaplana do německého Žirce u Dvora Králové, i tam svou knihovnu rozmnožovati nepřestával a tamním Čechům knihy ku čtení dával.

Obdržev po dvou letech na svou žádost místo české, povzbuzoval i ve Žlunicích osadníky ku čtení knih.

Roku 1847. stal se zámeckým kaplanem a spolu duchovním správcem v Dymokurách, kde přičiněním jeho a učitelů Suchánka Josefa a Čížka Jana založena školní knihovna, a ku vzdělání lidu zařízen spolek pod názvem Komenský, jenž r. 1848. proměněn ve Slovanskou Lípou. Stav se r. 1861. kazatelem při chrámě sv. Barbory v Kutné Hoře, řídil dva spolky čtenářské, t. j. duchovenský a učitelský vikariatu kutnohorského, a spravoval knihovnu učitelskou.

Jsa údem České Matice hned od r. 1842. a Dědictví sv. Janského, ze skrovných příjmů svých po všecka léta mnohé knihy kupoval, avšak svou bohatou knihovnu v posledních letech z větší části rozdál, maje na paměti smutnou zkušenost, že po smrti kněze drahé knihy za babku se prodávají, ano, často do nepovolných rukou, — jak se říká — na sýr se dostávají. Proto mnohé knihy theologické poslal do hradeckého semináře, kde se alumnům rozdaly, jiné přiměřeně rozdělil, a to knihovnám reálného gymnasia, ústavu učitelského, školy chlapecké i dívčí, besedy řemeslnické a okresní nemocnice — vše v Kutné Hoře. Také jednotlivce zvláště při odchodu do Ameriky časem vhodnými knihami poděloval.

Podstránský náleží také mezi dobrodince české seminářské knihovny v Praze.

Pohořelý Josef Miromil, os. děkan v Nové Vsi u Kolína (nar. dne 15. března r. 1805. v Kutné Hoře; † 27. března r. 1887.), vynikal horlivou a plodnou literární činností směru katolického a „nezanedbal v žádné době nejen vlastním odebíráním knih, nýbrž i hojným jich mezi lid doporučováním a rozšiřováním literaturu českou podporovati a jí mnohou obět přinášeti, neboť náleží mezi první zakládající členy Matice České a všeliké jiné podobné literární podniky.“ (Život

a působení P. Jos. M. Pohořelého, tiskem Karla Šolce v Kutné Hoře, str. 10.).

Pohořelý založil školní knihovny v Nové Vsi, ve Křechoři a v Chocenicích.

Pohunek František, kaplan u sv. Štěpána v Praze (nar. 20. dubna r. 1846. v Petroupíně), věnoval knihy konferencím sv. Vincence z Paula v Libni, na Král. Vinohradech, Družstvu Vlasti v Žižkově a zasílá knihy do svého rodiště, by je přátelé jeho lidu půjčovali.

Pohunek jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Pochyba Josef, bisk. vikář a osobní děkan v Nových Hradech (nar. 24. srpna r. 1827. v Novém Králové Hradci), naléhá všude, by u každého faráře byla knihovna; sám vybízí a pobádá mladší, by dobré knihy mezi lidem rozšiřovali, a byť i ten příjem tu a tam byl skrovný, přece z něho i na koupení a rozšíření knih nejvíce věnovali.

Pochyba ovšem sám svému duchovenstvu dobrým předchází příkladem. Stav se roku 1853. kaplanem v Chrasti a povzbuzen příkladem i vybidnutím svého staršího kaplana, začal kupovati „říkání“ pro lid. V tom stále pokračoval a po více než 28 roků půjčuje knihy zábavné a poučné, v letě málo, v zimě však mnoho; nejvíce knih si vypůjčují školní děti, které večer nahlas domácím předčítají. Pravidelně půjčuje Pochyba knihy jednou za týden (v pondělí), a tu přichází starších 30—45 najednou; někteří vzdálenější přicházejí v neděli a jindy, když se jim to hodí. Oběh knih činí ročně 800.

Vedle toho dal Pochyba vklad do Dědictví Malíčkových a sv. Janského pro faru novohradskou, jakož i pro místní a pro filialní školu ve Dvořišti.

Pokorný Josef, farář na Šlivi u Milína (nar. 13. dubna r. 1829. v Příbrami), vzdělal farní-skolní knihovnu v Milíně, založil farní knihovnu ve Chřenovicích a konečně zřídil r. 1887. se svým kaplanem Čermákem

Václavem (nar. 14. září r. 1856. v Malých Kvicích) farní knihovnu na Slivici, kde je nával čtoucíh ohromný.

Polák Josef, farář v Lošanech u Kolína (nar. 28. srpna r. 1824. v Náchodsku), založil r. 1862. školní knihovnu v Lošanech a rozmnožoval ji příspěvky od snoubencův a knihami darovanými. (Sv. r. 1870., č. 14.)

Polanecký Vojtěch, farář v Poříčanech (nar. 15. května r. 1831. v Budyni nad Ohří), založil r. 1866. ve Lstiboři u Č. Brodu pomocí dobrovolných příspěvků, mezi osadníky sebraných, školní knihovnu, ve které bylo roku 1867. již přes sto poučných a zábavných knih.

V Kolodějích zřídil si soukromou knihovnu pro lid, a zvláště od roku 1876.—1878., když sektáři z Prahy počali tam bludařské tiskopisy rozšiřovati, snažil se rozšířiti mezi lid dobré a poučné knihy nebo vyměnit je za bludařské tiskopisy, při čemž mu knihami nápomocno bylo ředitelství Dědictví sv. Janského.

Taktéž ve Viticích zdarma půjčoval osadníkům dobré knihy, jichž část před odchodem svým do Poříčan daroval školní knihovně vitické a část knihovně dobro-půlské. Mimo to na každé ze jmenovaných osad získal Polanecký několik členů Dědictví Maličkých, začež byl jmenován jeho opatrovníkem.

Potěhník Alois, farář v Častolovicích (nar. 18. dubna r. 1829. v Bohousově u Žamberka), stal se r. 1853. kaplanem ve Spitinově na Moravě, odkudž r. 1854. povolán za kaplana do Malenovic. R. 1871. stal se farářem v Pohořelicích a r. 1880. dostal faru v Čechách, v Častolovicích.

Potěhník Alois již z mládí přilnul celou duší svojí k literatuře české a živě sledoval vznik její od počátku až po dobu nynějšího rozkvětu, proživ tu celou dobu národního vzkříšení v neustálé činnosti. Ovoce práce jeho dnes již patrno. Jdeme do Malenovic nebo

do Pohorelic na Moravu, jděme v okolí těchto osad, všude najdeme lid uvědomělý, vzdělaný, lid, jenž literaturu podporuje vzorně, zkrátka: lid pokročilý. Ptejte se, či to zásluhou? Každý vám odpoví, že to zásluhou Potěhníkovou.

Přišel r. 1854. do Malenovic, shledal, že lid tamní a okolní nemá o národním vědomí a o české literatuře ani ponětí. Vždyť v první sbírce, kterouž mezi občanstvem ve prospěch školní knihovny podnikl, sebráno několik krejcarů. I zželelo se mu bídného stavu občanstva a jal se tudíž úsilovně pracovati o jeho vzdělání a pokroku, pravě, že: Má-li národ býti mocný, silný, — má-li zmoci nepřátelův davy, — odolat jim uprostřed jich vřavy — pokroku zvláště musí býti pilný. (Ratolístky str. 18.) I půjčoval knihy mládeži i dospělým, povzbuzoval ke čtení, slovy i skutky jevil lásku k pokroku, slovem: plnou duší dbal toho, by občané nabyli vzdělání potřebného, by mohli prospívati národu a literatuře, majíce z toho prospěch hmotný i duševní v první řadě sami.

Byloť mu arci doznati dosti obtíží, neboť někteří nemohli pochopiti šlechetného jeho snažení; ale časem překonáno vše. Lid vida, že mu z počínání jeho plyne užitek i hmotný, hlavně zavedením rozumného hospodářství polního, kteréž bylo zvelebeno jedině přičiněním Potěhníkovým, brzy přilnul k němu láskou a poslouchal ho v každé příčině, jevě k němu úctu velikou. Přičiněním Potěhníkovým zřízena v Malenovicích Čtenářská beseda a záložna, založena tamní školní knihovna, a založeno mimo to několik jiných knihoven školních a některé spolky čtenářské, ve kterých se občanstvo vzdělávalo přednáškami vhodně volenými.

Za dobu svého blahodárného působení v Malenovicích a Pohorelicích získal Potěhník Alois rozličným Maticím 100 členů, různým Dědictvím 600 členů,

vlastnoručně pak rozdělil na 50.000 svazků poučných a vzdělávatelných knih mezi lid, získav nejméně 30.000 zl. literatury naší.

Nedlouho před svým odjezdem z Moravy pravil Potěhník v jistém shromáždění: „Víte-li, že jsem na Vás vyloudil během několika málo let ve prospěch české literatury přes 30.000 zl.? Nelitujete-li těch peněz? Nikoliv, odpověděl jeden z občanů; my jsme těch peněz i se značnými úroky několikráte již dostali zpět zlepšením svých rolí a hlavně vzděláním ducha. A za to jediné děkujeme Vám, velebný pane. Potěhník jest zakládajícím členem Matice České, Moravské, Opavské, školské, Družstva Vlasti, všech Dědictví a Zlaté Knihy. (Čas. Naší Mládeži, čís. 6., roč. VIII., 18 ¹/₃ 82.)

Poustka František. Školní knihovna záhořská u Písku založena byla okolo r. 1840. kaplanem Poustkou Fr. a rozkvétala blahodárně i za správy Šafránka, po jehož odchodu několik let živořila a na několik knih se seschla.

Pečlivých rukou dostalo se jí v osobě Rypáčka Karla, kaplana záhořského, který knihy poprvé čísloval a řádný inventář založil r. 1861.

Odchodem Rypáčkovým 1867. dřímala knihovna opět dva roky, až teprve ku konci r. 1869. do školy se přestěhovala, a úřad knihovníka svěřen učiteli Javůrkovi. (Sv. r. 1870., č. 38.)

Procházka Matěj, katecheta česk. gymnasia v Českých Budějovicích (nar. 2. února r. 1835. ve Vítkově), založil jako kaplan ve Hvožďanech knihovnu. Již r. 1862. objednal v Praze asi 120 vázaných knih, kteréž osadníkům půjčoval. Potom, více ještě knih přikoupiv, opatřil na ně vazbu a skříň.

Maje mnoho práce, přenechal brzy potom Procházka správu její učitelstvu ve Hvožďanech.

Ve prospěch zařízení a rozmnožení knihovny uspořádáno několik akademií.

Hvoždanský farář Mašek Ondřej (nar. roku 1805. v Bezděkovci u Nepomuku; † r. 1878. v Bělčicích), může býti pokládán za spoluzakladatele této biblioteky, protože podniknutí svého kaplana horlivě podporoval a jsa výtečným hudebníkem, s učitelem Tintěrou Janem největších zásluh o akademie si získal.

Na začátku r. 1868. obdržel Mašek faru ve Bělčicích, a Procházka téhož roku byl povolán za katechetu na biskupské gymnasium v Česk. Budějovicích, čímž jejich činnost ve Hvoždanech přestala. Další osudy knihovny nám známy nejsou.

V Budějovicích uvázal se Procházka v uspořádání a zřízení žákovské gymn. knihovny.

Procházka jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Procházka Vincenc, býv. farář a bisk. vik. v Kosmonosích († 1874), dal základ tamní farní knihovně, odkávav jí všecky své knihy nábož. obsahu. Velkému rozšíření těší se knihovna ta za nástupce Šimona Jos., děkana v Kosmonosích (nar. 17. pros. r. 1830. v Suhrovici).

Th. Dr. *Prucha Karel*, světící biskup v Praze (nar. 6. září r. 1818. v Nových Hradech; † 23. října r. 1883.), mimo znamenitý příspěvek na knihovnu pro obec Bystrou v Semilsku daroval v červenci r. 1876. Křesťanské Akademii v Praze přes 30 vzácných děl v ceně několika set zl. s podotknutím, aby knihy dosud nevázané na jeho náklad vazbou byly opatřeny, a ty, které nebyly ukončeny, by Akademie na jeho útraty dále odebírala.

Pruner Jan, děkan v Hosíně (nar. 27. dubna r. 1806. v Lomnici), přičinil se r. 1863. se svým kaplanem Osobou Františkem a za přispění zemřelého Suchana Václava, bývalého starosty okresního zastupitelstva hlubockého, že byla při farní škole v Hosíně zalo-

žena knihovna pro školní dívky a lid. Do této knihovny daroval syn zemřelého starosty, Suchan Jan, kaplan v Langschlagu, v diecési sv. Hyppolita, všecky spisy Ehrenbergerovy, v tuhé vazbě vázané.

Této knihovně poskytl Kočer František, nyní farář v Čákově (nar. 12. července r. 1844. ve Kvitkovicích), když se stal po Osobovi kaplanem hosinským, 59 knih, nejvíce od Dra. Pečírky, Hoffmanna a Nierice.

Knihovna ta je zapsána do Dědictví sv. Jana Nepomuckého, Cyrilla a Methoděje a ve Zlaté Knize v Písku, v obou odděleních.

Přibík Vincenc, děkan na Smečně. Při farní škole smečenské byla r. 1843. založena knihovna od Přibíka Vincence, děkana smečenského, kterýž jí všecky belletristické, paedagogické a poučné knihy ze své bibliotheky daroval a mnohé katechetické a pro školu potřebné knihy od tehdejšího nejvyššího dozorce národních škol, praeláta scholastika Raucha Jos. Vojt. vyprosil, tak že již r. 1852. měla 109 děl. R. 1854. zapsal též děkan knihovnu smečenskou do Dědictví sv. Janského, roku 1860. do Dědictví Maličkových a r. 1863. daroval jí za příčinou své sekundice všecky knihy vydané nákladem České Matice. Knihovna byla řádně spravována kaplany smečenskými Soukupem Fr., Bicnem Jak. a Cebuským Fr., kteříž o její rozšíření a zvelebení velice byli pečliví. O posledním připomíná Světozor, že mnoho nových knih přikoupil a od dobrodinců vyprosil. (Sv. r. 1870., č. 36. a s. zp.).

Přibyl Josef, gymnasiální professor v Jičíně (narozen 10. února r. 1850. v Mezilesí), stal se roku 1873. kooperátorem v pohorské vesnici Slavoňově u Nového Města nad Metují, a znamená, že lid tamní velmi rád čítává, založil po většině z peněz svých, z části též z dobrovolných příspěvků, jež o křesťanských cvičeních v obcích přifařených sebral, průběhem jednoho

roku dosti slušnou knihovničku o 200 svazcích, jež velmi rychle po kolatuře kolovaly.

Po jeho odchodu r. 1875. půjčoval knihy a farní knihovnu doplňoval Příbylův otec, jenž byl ve Slavonově řídícím učitelem. Bibliotheka tato jest až dosud ve škole.

Puchmajer Antonín Jaroslav, farář v Radnicích (nar. 11. ledna r. 1769. v Týně nad Vltavou; † 29. září roku 1820. v pražské nemocnici), založil roku 1791. s Hněvkovským Šebestiánem a Nejedlým Vojtěchem v Praze český spolek básnický, po nejčinnějším členu obyčejně Puchmajerovským zvaný, ku pěstování českého básnictví a k vydávání spisů básnických. Vydáno od r. 1795.—1814. pět svazků básní a zpěvů. Básněmi Puchmajerovými zahájena novočeská literatura.

Puchmajer náleží mezi první přátely České Společnosti.

Kdekoliv byl ve správě duchovní, prohlížel vždy k mravnímu i materiálnímu vzdělání svých osadníků; protož povzbuzoval je k čítání dobrých knih a naučných časopisův; aby účelu svého snáze a jistěji dosáhl, zasazoval se záhy o zřizování zvláštních spolků čtenářských, kteréž by všechny dobré knihy a časopisy české odebíraly a čítaly a takto vzájemně se vzdělávaly. Takovýto čtenářský spolek založil Puchmajer r. 1818. ve své farnosti v Radnicích a vymoh prostředkováním příznivce svého Kašpara hraběte ze Šternberka potřebné k tomu povolení gubernijní, vyzval Sedláčka Vojtěcha, profesora v Plzni, by o tom napsal širší zprávu do listů veřejných a povzbudil zároveň vlastence v jiných městech českých a moravských k zakládání podobných spolků.

Dne 28. září r. 1818. na den svatého Václava, patrona a dědice českého, byla radnická společnost čtenářská skutečně zahájena. Po slavných službách

Božích shromáždili se totiž veškerí její členové, počtem 40, u přítomnosti mnohých hostů okolních ve zvláštní síni, kdež Puchmajer v řeči velmi rázně ukázal k potřebě, zakládati spolky takové a k jejich důležitému účelu vlasteneckému a pozdravil ku konci Kašpara hraběte ze Šternberka jakožto protektora společnosti; večer bylo město stkvěle osvětleno, a při tom i hlučný ples pořádán. Přítomný tu Sedláček Vojtěch byl slavností tou vysoce dojat a podal o ní zprávu do všech časopisů domácích.

Tomuto spolku odkázal Puchmajer všechny své knihy.[!] Avšak nedostatečnou dbalostí jinak zasloužilého nástupce Puchmajerova, Jaegra Jana, knihy až na 14 se rozpůjčily a roztratily. Když však hrabě Kašpar ze Šternberka spolu nových 96 knih daroval, prospívala opět bibliotheka zdárně řízením tehdejšího kaplana Justa Antonína. Roku 1849. knihovna skoro celá shořela, a dobré věci ujal se nový místní farář Brádek František, svolav spolek ke schůzi a svolav veřejně i soukromně prosbu k dobrodincům a přátelům literatury a osvěty, by k novému zařízení spolkové knihovny laskavými dárky přispěli. (Sv. r. 1870., č. 10. a r. 1881., str. 385.)

Putschögl. Školní knihovna na Horách Ratibořských založena byla P. Putschöglem a učitelem Ployharem F. r. 1864.; k jejímuž vývoji a rozmnožení oba pánové a mnozí jiní příznivci přispívali. Knihovna odebírala mnohé knihy. (Sv. r. 1870., č. 43.)

Rautenkranz Josef Miloslav, farář v Sedlicích u Kutné Hory (nar. 2. března r. 1776. v Hradci Králové; † 22. červce r. 1817. v Sedlicích). Roku 1808 byla městská škola novodvorská u Kutné Hory prohlášena za hlavní, a za ředitele ustanoven dosavadní školní katecheta Rautenkranz. Duchaplný paedagog staral se hned o zařízení nové školní knihovny pro mládež.

Po Rautenkranzovi stal se ředitelem školy P. Javornický, který knihovnu školní novými spisy rozmnožiti hleděl.

Děkan a školní ředitel Kruch Pr. rozšířil knihovnu r. 1840. a nepřestal po celý čas svého úřadování o její zvelebení pracovati, v čemž ho v posledním čase pilně podporoval neunavný a horlivý národovec, katecheta Hanuš František.

Jsa v důvěrném a písemném spojení s tehdejšími vlastenci a maje vůbec čilé účastenství v životě národním, kupoval a rozšiřoval Rautenkranz spisy přátely svými vydané.

Dokud byl Jungmann ještě professorem v Litoměřicích, zpravoval ho ve příčině Společnosti České, o níž se tehdy vyjednávalo, Rautenkranz, z čehož na jevo vychází, jak pečlivě se staral a jak dobře zasvěcen byl tento veliký milovník jazyka českého v tehdejší plány českých vlastenců (Sv. r. 1871., č. 2.; Osvěta z r. 1876., str. 192.; Dějiny Matice České od Tieftrunka str. 5.).

Radimský Josef, farář ve Štěpanicích († r. 1806.), založil tu knihovnu pro farní duchovenstvo, která čítá 95 děl ve 151 svazcích. I nynější farář Pacholik Josef (nar. 13. dubna r. 1834. v Hejlově v Jičínku) propůjčuje značnou svoji knihovnu lidu, kterouž hodlá v budoucnosti rozmnožiti tamní knihovnou farní. —

Rašín František, děkan v Libáni (nar. 28. srpna r. 1826. ve Vesci), založil se svým bývalým kaplanem Šoreysem Václavem (nar. r. 1838. ve Vyskři) knihovnu pro lid, pro niž oba tito zakladatelé z vlastního asi 300 svazků pořídili a ji ve farní budově ve zvláštní skříni umístili. Kaplan Šoreys knihovnu opatroval, půjčoval knihy lidu a obstarával vazbu.

Reisner Martin (nar. v Jarošově u Jindřichova Hradce) stal se fundačním kaplanem v Pacově, kdež v mladém věku na souchotiny zemřel. Měl bibliotheku s pěknými

českými knihami, které v Pacově zdarma půjčoval. Docílil toho, že v Pacově mnoho rodin dalo zapsati dítky do Zlatých Listů a Zlatých Klasů v Pisku, z nichž knihy pěkného obsahu ještě nyní dostávají a při tom na Reisnera vděčně vzpomínají.

Rojek Karel Jan, em. b. vikář a děkan v Budyni n. Ohří (nar. 31. března r. 1804. v Litomyšli; † 25. května r. 1877.) Po vysvěcení na kněžství byl kaplanem v Krucemburku, potom v Novém Městě nad Metují; zde založil farní knihovnu a povzbudil tehdejšího b. vikáře a děkana v Dobrušce. Obsta Josefa († 16. října r. 1843.), aby učinil svolání k duchovenstvu o založení vikariátní knihovny. Někteří duchovní byli obětaví a milerádi přispívali dárky svými k zakoupení časopisů a jiných knih, avšak účastenství jejich bylo tehdy nepatrné; až teprve r. 1843. za bisk. vikáře a faráře Hotiše Františka v Jesenici († 17. srpna r. 1856.) podařilo se Rojkovi, kterýž byl tehdy již duchovním správcem v Bohuslavicích, a Roštlapilovi Josefu, kaplanu dobrušskému, že knihovna vikariátní byla založena.*)

Zůstaviv tu školní knihovnu, odebral se r. 1850. na děkanství novoměstské. Jeho první snahou bylo knihovnu farní rozmnožiti. V r. 1857. stav se biskupským vikářem, pečoval zvláště o rozmnožení knihovny vikariátní. R. 1862. dostal se Rojek za děkana do Budyně nad Ohří.

Tento horlivý muž zakládal všude školní knihovny a sám, jsa údem Matice České a všech Dědictví, učinil podobné základy téměř při všech školách své duchovní správy,**) jakož i nadaci na podělování chudého žactva

*) Nyní jest vikariátní knihovna v děkanském domě v Dobrušce, kam se knihy a spisy Musejní, Dědictví a jiné časopisy ukládají.

**) Světozor z r. 1870., příl. k č. 47. připomíná, že vložil

knihami. Knih z Matice i jiných, když byl v Bohuslavicích, tehdaž dosti hojně vycházejících, dával po vozkovi z Prahy balíky i na centy těžké dvakrát i třikráte každého měsíce přivážeti, odkud pak faráři Roštlapilovi Jos. na další rozesílání přicházely. V Bohuslavicích byl hlavní sklad a knihkupectví (jen že bez rabatu a se škodou se prodávalo, vlastně podávalo) a v okolí co fara, to samé filialky. (Sv. r. 1877., str. 394. a s. zp.)

Rolejček František, děkan na Mělnice († 6. června 1869.), zřídil při tamní hlavní škole r. 1866. knihovnu školní. Knihy půjčoval děkan v neděli. Týž založil r. 1855. také na Mělnice učitelskou knihovnu, kteráž po jeho smrti přes 200 svazků čítala. Do první knihovny přispěl P. Knižek Václav 18. svazky. (Sv. r. 1870., č. 30)

Roškot Jan, b. vikář a farář v Podčepicích u Vys. Chlumce (nar. 21. června 1832. v Dobrošovicích). Při farní škole v Jesenici u Selčan jest knihovna, která byla založena r. 1866. Roškotem Janem, kaplanem v Selčanech. Jako základ dal do ní Roškot 80 knih a školu dal zapsati do Zlaté Knihy. (Sv. r. 1870., č. 44.)

Roštlapil Josef, osobní děkan v Opočně (nar. 15. srpna r. 1809. v Kostelci nad Orlicí), založil v tomto městě r. 1858. školní knihovnu. On se přičinil také s Rojkem K. J., že byla založena knihovna vikariátu opočenského, a rozšiřoval, jak se u Rojka čtenář dočetl, horlivě české knihy. (Sv. r. 1870., č. 31.)

Rozínek Pavel, os. farář na Skalce u Dobrušky (nar. 16. ledna r. 1839. ve Svinném), rozšiřuje velmi mnoho knih (spisy Mathonovy, Václava, Ludmilu, Anežku,

Rojek r. 1862. pro školu v Bílém Újezdě u Solnice vklad do Dědictví Maličkých.

kalendáře) mezi lid. Sám mnoho peněz na knihy pro lid obětuje.

Rozum J. Bechlin u Roudnice má školní knihovnu, k níž položil základ roku 1864. farář Rozum. K tomu cíli daroval sám mnoho knih, pro lepší však rozkvět uspořádal spolupůsobením zasloužilého učitele † Brožka Václava dětskou besedu, ze kteréžto zbylo čistého výnosu 17 zl. 78 kr. r. č. Za tyto peníze nakoupeny jsou knihy.

Nástupce Rozumův, Kubasta Ignác shledav, že čtenáři sbírku knih ponejvíce již přečetli, daroval knihovně 30 děl a sám ze svých peněz mnohé svazky přikoupil. (Sv. r. 1871., č. 5.)

Roždál Josef, zámecký kaplan v Libějicích u Chelčic (nar. 5. srpna r. 1845. v Březině), věnoval Ústřední Matici školské v Praze tři bedničky knih. (Zpráva téže Matice na školní rok 1881—1882., str. 13.)

Th. Dr. Rydvan Josef, beneficiat v Lysé n. L. (nar. 28. listopadu r. 1844. v Mělnice), získal si četné zásluhy o spolkový život v Lysé n. L. Jest předsedou zpěváckého spolku „Dalibora“ od jeho počátku, předsedou místního odboru Ústřední Matice školské a ředitelem Občanské záložny. Příčiněním jeho zřízen v Lysé okrašlovací spolek, jenž velice zdárně ve městě působí, a jehož jest jednatelem. Jeho působením ve Čtenářské jednotě vydáno české názvosloví pro obuvníky a pro krejčí, které vyšlo již dvakrát. — Mezi lidem rozšířil časopisy Anežku, Ludmilu a Václava, jichž odebíral až i sto výtisků, tak že časopisy ty v Lysé nejvíce odběratelů mívají. Školní knihovně ve Vrutici Benátecké daroval veškeré svazky spisů Křištofa Šmída a mnohé spisy Niericovy, biblické obrazy a pěkný kříž. Mimo to přispíval škole té ročně pěti zlatými na rozmnožování knihovny. I vlastní knihy půjčuje dospělým.

Růžička Karel, arcikněz v Plzni (nar. 1. listopadu r. 1803. v Novém Kolině; † 23. října r. 1878.), odkázal svou knihovnu jistému alumnovi k. a. semináře v Praze. Není mi povědomo, jak zněla v té příčině určitě jeho závěť, to však mohu sdělit, že k nám jednoho večera přišel z nenadání do čtvrtého ročníku ředitel Srdínko, položil před každého listek a vyzval nás, abychom napsali jméno toho druhá, o němž se domníváme, že by mu zmíněná knihovna měla připadnouti. Většina z nás napsala jméno Šrámek František (jest nyní beneficiatem v Brandýse n. Labem), který také knihovnu tu obdržel.

Řehák Antonín, vicerektor bisk. semináře v Litoměřicích (nar. 4. srpna r. 1809. v Mnichově Hradišti; † 14. ledna r. 1851. v Litoměřicích), má vedle svého předchůdce Fessla největší zásluhy o seminářskou knihovnu. Jsa české řeči a literatury professorem, dbal pilně o to, by posluchači hojnou příležitost měli ku čtení a vzdělání se v řeči české. Nejprve zavedl nový pořádek v seminářské knihovně, vyhradiv české literatuře zvláštní oddělení, a pak vyzval některé české bohoslovce, by se po diecési u známých kněží vlastenců jako Vinařického, Hnojka, Čermáka, Zumana, Zicha a jiných ucházeli o podporu na rozšíření české knihovny. Sbirka tato vynesla několik set, za něž zjednáno členství v Matici České, ve sv. Janském Dědictví a Dědictví sv. Cyrilla a Methoda a nakoupeno četných spisů, jako Jungmannův slovník a j. — Dále působil také, aby se jistá část ze sustentačního obnosu obracela na zachování české knihovny. Na smrtelném loži odkázal četné své knihy sem. knihovně.

Msg. Řehák Jan, gen. vikář a kap. děkan v Litoměřicích (narozen 8. května r. 1811. v Hradišti), věnoval české knihovně gymn. litoměřického r. 1865. založené 104 sv. (Sv. r. 1870., č. 30.)

Řehák jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Řezáč František, farář v Litni, později na odpočinku v Praze (nar. 8. ledna r. 1819. v Poleradech okresu karlínského; † 25. prosince r. 1879.), náleží mezi čtverlístek českých kněží (on, Škoda, Schmidinger, Potěhmík), kteří si největších zásluh o zakládání knihoven a rozšiřování knih po vlastech našich získali.

Slovník Naučný (I. díl, str. 698), vzdává za tuto práci českému duchovenstvu pochvalu, ze mnohých jmenuje tu jen dva kněze (měl jmenovati čtyři), „kteří nad jiné prospěšně působili v směru dotčeném. Josefa Schmidingra, který množství takových knihoven dílem sám založil, dílem četnými dary dobrých spisů obohatil a Fr. Řezáče, red. časopisu Školy a Života, který vedle darů, jež pro knihovny venkovské sbíral, podával v uvedeném časopise praktická naučení k jich zakládání a čas od času názvy oněch knih uveřejňoval, které hodí se k rozmnožování knihoven.“

Učitelský Kalendář na rok 1881. (vydaný péčí jednoty učitelské Budeč v Praze), v němž podává učitel Kredba V. obšírný životopis Řezáčův, uvádí o našem předmětu na str. 19—21. toto: „Za naší doby staly se knihovny školní již podstatnou stránkou škol obecných... Tehdáž“ — v čas činnosti Řezáčovy — „zakládali knihovny při školách snaživí a obětaví učitelé a kněží, a nejednou se stalo, že zase nevědomí, nedbalí a nesvědomití nástupcové jejich zmařili, co onino s úsilím tak velikým byli pořídili. Pořizovati a rozmáhati knihovny školní mělo však ještě jinou nesnáz, totiž naprostý nedostatek řádných seznamů knih, které by se mládeži hodily.

Objednáváním knih pouze podle seznání titulu a nikoliv také obsahu, anebo pouhou objednávkou u knihkupce, aby za tu a tu sumu poslal spisy pro mládež, dostávalo se do knihoven školních těžce pořizovaných mnoho škváru co do formy i co do obsahu. Tyto záhady neušly bystrému zraku Řezáčovu, protože

zasáhl rukou svou k nápravě v tomto oboru. Měl sám značnou zásobu spisů pro mládež, jichž dostávalo se mu jakožto redaktoru na jejich oznamování v časopise. K tomu sháněl i jinak podarování knihami, a tak počal pořádati skupiny pro knihovny školní; čeho se té neb oné skupině nedostávalo, doplnilo se koupí. Spořádanými takto skupinami zakládal knihovny školní zvláště v krajinách nuzných a vůbec všude, kde důtklivá potřeba toho se jevila. Každý téměř sešit Školy a Ž. přinášel na obálce „Díky za darované knihy.“ Jména dárců označena jsou tu pouze šiframi, při nichž uvedeno, kolik který dárcce výtisků daroval. I shledáváme se tu namnoze s dary značnými, že některý dobrodinec až 50 knih účelu tomu věnoval. Sestavil také seznam knih příhodných knihovnám školním, kterýžto seznam uveřejňoval ve Sborníku pod názvem schránka knih, ježto se ku čtení mohou hoditi.

Čím rozsáhleji Řezáč zabýval se pořádáním knihoven, tím méně stačovaly pouhé dary; i bylo třeba knih přikupovati. Tedy za tyto přikupované knihy vyžadoval Řezáč náhrady od těch, jimž knihovnu pořídil. Někteří knihkupci toto počínání Řezáčovo těžce nesli a stěžovali si, že jsou tak zkracováni ve své živnosti; Řezáčovi bylo potom zakázáno zřizovati knihovny.

Jak si této činnosti Řezáčovy přední mužové čeští vážili, o tom nás poučují Dějiny Matice České, kteréž na str. 177. vypravují: „Když r. 1857. P. Řezáč zřizoval školní a obecní knihovny, tedy Sbor Matice České na žádost jeho daroval k tomu konci některé spisy, jako Dějepis Smetanův, Didaktiku Komenského, Čelakovského Spisy básnické a jiné.“

Speciálně dočetli jsme se ve Světozoru z r. 1870., že Řezáč a piarista Blažko Fr. přispěli ku knihovně v Daliměřicích u Turnova, a že Řezáč daroval pražské školní knihovně u sv. Petra 38 knih.

Řezníček Josef, farář v Česlicích (nar. 15. března r. 1831. ve Votici), založil r. 1863. v Česlicích, kdež byl kaplanem, na oslavu tisícileté památky uvedení a rozšíření víry křesťanské v Čechách bibliotheku, nazvanou Knihovna Cyrillo-Methodějská pro farní osadu česlickou. Počátek byl učiněn sbírkou v kostele.

Knihovnu tuto udržoval a rozmnožoval Řezníček nejvíce ze svého a pokračoval v této práci, i když obdržel faru česlickou.

Řezníček dal již dříve školy na své osadě v Průhonicích a Petrovicích a potom v Česlicích vklady po pěti zlatých zapsati do Zlaté Knihy v Písku.

Řiřák E. Václav, děkan v Přesticích (nar. 26. září r. 1824. v Markvarticích), založil r. 1856. školní knihovnu při filiální škole v Řenčích, aby přiškoleným 5 obcím, od farního kostela příliš vzdáleným a proto velice zanedbaným, poskytnuty byly prostředky ku vzdělání. K rozmnožování té knihovny opatřil jí členství Matice České, Dědictví sv. Janského a Cyrillo-Methodějského. Jest želeť, že c. k. okresní školní rada činila na tuto knihovnu jakési nároky.

R. 1880. založil Řiřák na své osadě v obci Kucíněch hospodářskou obecní knihovnu, kterážto se utěšeně rozmáhá a netoliko k rozšiřování hospodářských vědomostí, ale i k zušlechťování mravů lidu rolnického velice zdárně napomáhá.

Řiřák je zakl. členem Družstva Vlasti.

Dr. Sedláček Josef Vojtěch, kněz řádu premonstrátského a professor matematiky na ústavu filosofickém v Plzni (nar. 24. února roku 1785. v Čelakovicích; † 12. ledna r. 1836.), spřáteliv se s Puchmajerem, tehdy farářem v Radnicích, a pomocí jeho s bratřími Nejedlými, Janem a Vojtěchem, Hněvkovským Sebastianem, Jungmannem Josefem a jinými vlastenci a spisovateli českými, kupoval knihy jejich nákladem vycházející a v okolí plzeňském je rozšiřoval. On byl

buditelem národnosti české v Plzni a byl takřka osou, okolo níž se vše, co se k naší věci národní vztahovalo, otáčelo, k ní směřovalo a od ní vycházelo.

Jak již u Puchmajera dotčeno, vydal Sedláček na vyzvání Puchmajerovo 18. září r. 1818. do č. 38. c. k. Vlasteneckých novin důtklivé vyzvání o zakládání spolků čtenářských, šíře ukázav zároveň k jejich potřebě a platnosti u povznesení národnosti a vzdělání literatury domácí. Toto vyzvání Sedláčkovo nezůstalo také hlasem volajícího na poušti. Neboť od podzimku r. 1818. až do r. 1820. počítalo se v Čechách devatero takových společností čtenářských, které z počátku nemálo k účelu výše vytknutému působily, a tudíž velice jest litovati, že nepříznivými okolnostmi a osočováním zjevných a tajných nepřátel národnosti naší potom za nedlouho v činnosti své velmi ocháblly nebo docela zanikly.

Sedláček sám také zasadil se tehdáž o zřízení podobné společnosti ve Spáleném Poříčí, která, byvši dekretem gub. dne 9. února r. 1819. povolena, dne 1. ledna r. 1820. Sedláčkem slavně jest zahájena. U přítomnosti tamního vrchního a vlastence p. Karla Stockera z Baerenkopfu jakožto vládního komissaře a starosty i mnohých hostí, jmenovitě kněží okolních, bylo totiž v tamním chrámu Páně zpíváno: Veni sancte Spiritus; pak byla ve škole, kde byla umístěna bibliotheka spolková, zpívána oda: „Na vlast“, Nejedlým Vojtěchem složená a učitelem Rybou J. v hudbu uvedená, po kteréžto Sedláček činil ráznou, k věci té se vztahující řeč. Společnost tato konala každého čtvrtletí schůzky a dávala z počátku nevšední horlivost v čítání knih a časopisů na jevo, tak že téměř každé čtvrtletí 50 i více zlatých na knihy a časopisy vydáváno. Když pak v letech pozdějších prvotní horlivost údu spolkových ochabovati se zdála, Se-

dláček zajel znova do Spáleného Poříčí, svolal členy ty a řečí ohnivou a důtklivou přiměl je k nové činnosti a horlivosti.

Roku 1818. založeno jest české národní Museum. Sedláček ihned po jeho zřízení přistoupil k němu jakožto člen dopisující, přispívající a sbírající, vybízel ústně i písemně přátely a známé k účastenství v ústavu tom a sám oddával a obětoval mu vše, seč byly síly jeho a hmotné prostředky. Sedláček vůbec dával v příčině té takovou obětavost a činnost na jevo, že byl v prvních letech trvání národního Musea českého pokládán mezi nejhorlivější, nejčinnější a nejobětovnější jeho členy; on a dr. Ziegler J. L., prof. theol. v Hradci Králové, sebrali v plzeňském a hradeckém kraji na penězích více, než bylo sebráno v ostatních všech krajích dohromady.

Sedláček vyžádal si od nejvyššího purkrabího „List osvědčující“ a jím se všude vykazuje mnoho pro Museum získal. Neméně horlivě staral se Sedláček o zaražení a udržení českých časopisů; jeho přičiněním zarazil Kramerius M. V. Čechoslava, jemuž Sedláček horlivě příznivce získati hleděl, rozeslav všem známým vlastencům tištěná vyzvání, vyzýváje je k odbírání časopisu toho.

Že se Sedláček v letech dvacátých co nejhorlivěji zasazoval o rozšiřování a rozprodávání časopisův a knih českých nejen mezi žáky a přátely svými v Plzni, anobrž v celém tamním okolí, o tom jsme se již výše zmínili. U věci té bývalo mu pravidlem: Bez obětí hmotných nelze se nadíti nějakého zdaru a pokroku v literatuře, jalovou pochvalou a pouhou laskavostí žádná kniha k místu nepřijde; zdeť zapotřebí peněz! Opravdový vlastenec musí kupovati každou knihu českou, odbírat každý časopis vlastenecký, třeba jich nečítal, alespoň pro pomáhání literatury a spisovatelům; i nemůže-li sám knihu a časopis kupovati a

odbíratí, má alespoň jiných k odebírání a kupování horlivě povzbuzovati. Při tom Sedláček často velmi špatně pochodil; nebývali ti, jimž knihy od knihkupců mu zaslané rozdával, vždy tak svědomití, aby mu byli summu za ně povinnou náležitě a v čas zapravili, tak že pak sám nucen býval celý účet knihkupecký ze svého zapraviti. Proto také v pozdějších letech častokráte na to toužival, připomínaje, kterak se českou literaturou zakrvácel. Sedláček se připomíná také mezi dobrodinci české seminářské knihovny v Praze. (Sv. r. 1881., od č. 31. až 36. a r. 1871., č. 8.).

Seidl Ant., bývalý děkan a rodák berounský, založil tu r. 1836. městskou knihovnu, do kteréž se po jeho smrti všechny jeho knihy dostaly. Knihovna tato umístěna jest v úhledné jizbě při děkanském kostele, a správu její vedli vždy kaplani berounští. O rozmnožení knihovny dobyl si značných zásluh býv. kaplan berounský Čermák Josef. (Sv. r. 1870., č. 28.).

Seidl Josef, bývalý kaplan polenský, později farář na Pouchově u Hradce Králové, spoluzakladatel školní sbírky polenské, věnoval mnoho knih a obrazů školní bibliothece v Polné.

Seyvalter Frant., farář v Drahenicích u Blatné (nar. 26. září r. 1854. v Brandýse n. L.), má svou vlastní velkou knihovnu spisů obsahu různého, které dříve jako fund. kaplan v Chorušicích a v Čížové i nyní jako farář drahenický mezi lid ochotně půjčoval a půjčuje. Jsa sám členem spolků: Děd. sv. Prokopa, Děd. sv. Jana Nepom., Děd. Maličkých, Zlaté Knihy, Katolického spolku tiskového, předplatitelem Vlasti, matice Libuše, Večerních zábav a j. v. hledí i jiné do spolků těchto získati a tak dobré knihy v lidu českém rozšiřovati; získalť do Děd. sv. Jana 19 údů, matici Libuši 58 údů, Zlaté Knize v Písku 47 členů, Děd. Maličkých v Hradci Králové 194

členů, od kterýchž posledních i čestné diplomy Opatrovníka obdržel. Jako kaplan čížovský i knihovnu při fund. špitální kaplánce v Čížové svým vlastním nákladem za krátký čas svého pobytu tamtéž o 30 svazků rozšířil a do Zlaté Knihy a Dědictví Maličkých ji zapsati dal. V Drahenicích tamní nepatrnou knihovnu uspořádal a vlastním nákladem svým o 120 svazků rozšířil a lidu přístupnou učinil. Mimo to jest též čilým rozšiřovatelem užitečných časopisů a dobrých kalendářů a nelituje ani sebe větší práce a námahy a ze skrovných příjmů svých obětuje vše, jen aby dobré četbě v lidu českém průchod získal.

V Chorušicích se účastnil Seyvalter zřizování Občanské besedy; v té byl k jeho radě zřízen čtenářský odbor a besední knihovna.

Sirůček Josef, farář v Hostivici u Prahy (nar. 27. července r. 1829. ve Velkých Hlušicích), založil v Tachlovicích, kdež byl kaplanem, r. 1857. knihovnu a odevzdal jí 300 svazků, z nichž 130 sám daroval, ostatní mezi osadníky sebral. Stav se farářem v Rapicích, poskytl knihovně školní něco ze spisů sv. Janského Dědictví a knihy Nieritzovy. V Lidicích pak zařídil se svým bývalým kaplanem Panským M. (nar. 17. ledna r. 1852. v Komárově), farní knihovnu.

Dr. Skočdopole Antonín, professor na bohosloveckém ústavě v Budějovicích (nar. 2. prosince r. 1828. v Soběslavi), dobývá si svojí Ludmilou, Václavem a Anežkou velikých zásluh o probuzení a udržení katolického ducha v koruně svato-václavské.

Pokud nám známo, daroval Skočdopole velikou zásobu těchto knih do Chicaga a katolické bibliothece v Žižkově, udržované odborem spolku sv. Vincence z Paula, konferencí Povýšení sv. Kříže. Knihy tyto množství čtenářů v Žižkově s velikou zálibou četlo a dosud čítá.

Skokan Ant., děkan v Zásmukách (nar. 26. ledna r. 1826. v Kolíně), dal r. 1853. podnět ku založení knihovny v Zásmukách, kdež byl tehdy kaplanem, a opatroval na svůj náklad přiměřené knihy pro dospělé i pro dítky a zdarma je půjčoval.

Vida tehdejší děkan Pecka Fr., jak touha po čtení mezi osadníky se vzmahá, položil ihned vklady ke stálému odebírání knih Dědictví sv. Janského a Cyrillo-Methodějského.

Když r. 1864. do Zásmuk za kaplana přišel Černohouz Jan, nynější děkan kováro-budečský, velice, jak již o něm řečeno, knihovnu tu rozšířil.

Knihy umístěny jsou ve zvláštní skříni, kterou k účelu tomu zjednal Berger Jos., bývalý děkan zásmucký. Rodiče velmi rádi a hojně vypůjčovali si po dítkách knihy z této bibliotheky.

Skokan je zakl. členem Družstva Vlasti.

Sláma František Josef, děkan v Bechyni (nar. 16. května r. 1792. v Bojenicích v Tábořsku; † 5. srpna r. 1844. v Marianských Lázních), po celý život svůj obracel zraky své k tomu, čeho lidu našemu předkem se nedostávalo, a vyrozuměv takto nejpilnějším jeho potřebám, co nejhorlivěji usiloval o jeho duševní vzdělání a mravní ušlechtnění, a to jak v Prachaticích, tak i na Vorlíku, ve Chrašticích a posléze v Bechyni.

I měl všude zřetel k dobrým a užitečným knihám českým, předkem ku potřebě lidu prostého na vesnicích a ve městečkách se hodících a ukazoval k tomu, jak jest potřeba, by lid po knize toužil, ji rád a pilně čítal a obsaženými v ní věcmi se nejen bavil, anobrž předkem také poučoval a vzdělával. Protož velikou radost způsobila Slámovi zpráva o založení Dědictví sv. Janského, kteréž všemožně podporoval a sám nebo skrze jiné rozšiřoval.

Na Vorlíce povzbuzoval Sláma tamní úřednictvo i obecnstvo k odebírání i čítání českých knih, novin

a časopisů. V Bechyni vybízel, aby se zřídila společnost čtenářská a knižovna obecní, čehož se nedočkal, odkázal tomuto budoucímu spolku své knihy.

Toho času nebylo na venku téměř žádných knihkupců, ani kolportážů českých, i bylo vlasteneckým spisovatelům a jiným národovcům místa ta zastávati, praenumeranty na nové knihy a časopisy sbírat, došlé knihy zasýlati a vůbec o rozšiřování literatury české se zasazovati. Že to byla práce nevždy příjemná, anobrž s nemalými obtížemi a ztrátami peněžitými spojená, netřeba zde doličovati. Jedním z takovýchto nejčinnějších knihovních jednatelův a prostředníků byl Sláma. Nejen že sám kupoval všechny tehdejší vydávané knihy české a odebíral všechny časopisy naše, byl nad to jakoby kommissionářem a jednatelem všech domácích knihtlačitelů, tak že všeliké spisy české, jež tehdejší v Praze, Hradci Králové, Brně, Plzni a jinde vycházely, jemu v několika exemplářích se zasýlaly, kteréž on zase svým známým a přátelům dodával a přijaté za ně peníze knihtlačitelům a knihkupcům zasýlal.

Kupování a bedlivé čítání dobrých českých knih starších i nových pokládal Sláma za povinnost každého vzdělaného našince a předkem každého českého kněze.

Sláma se stal dvakráte členem Matice České, a to jednou pod svým jménem, jindy pod adrese: „Nejmenovaný chudý syn české vlasti skrze Františka Slámu, kaplana zámeckého na Vorlíku.“

Smola František, kaplan ve Mšeci (nar. 26. února r. 1861. v Lomu), zakoupil si na 140 knih o 300 dílech směru přesně katolického, jež půjčuje lidu v době zimní.

Souhrada Josef, farář v Chudenicích (nar. 11. června r. 1838. v Kučeři), založil r. 1879. v Chudenicích občanskou knihovnu, která jest zásobena spisy ve-

lice dobrými a čítá nyní na 600 svazků. Správcem jest povždy místní kaplan.

Srdínko František, sídelní kanovník ve Staré Boleslavi (nar. 7. února r. 1830. v Kuklenách u Hradce Králové), náleží mezi podporovatele farní knihovny ve Kvílicích a byl za svého působení v Praze jako představený semináře největším dobrodincem české seminářské knihovny, neboť nejen že jí každého roku poskytoval příspěvek peněžitý, nýbrž daroval jí Blahověsta a všechny knihy a časopisy, které jako redaktor výměnou za Blahověst dostával.

Za jeho ředitelství četl každý ročník semináře zdarma vycházející čísla Blahověstu a mimo to první ročník moravský Hlas, druhý Čecha, třetí Pokrok, čtvrtý Politik — tak to aspoň bylo, když jsem já byl v semináři.

Vedle toho daroval Srdínko často bohoslovcům a jiným mnoho ročníků Blahověsta.

Stárek Jan, pap. praelát, čestný kanovník, dr. theol. a prof. na bohosl. učilišti ve Hradci Králové (nar. 1. listop. r. 1795. v České Libchavě; † 11. list. 1883.), jsa mimo jiné 58 let učitelem řeči a literatury české, vyzýval bohoslovce co nejhorlivěji, by přistupovali za členy k Matici Č. a ke všem ostatním Dědictvím. A činival to s takým zápalem a horlivou láskou, jaké jenom muž z dob prvního probuzení pošlý a zásadami jeho ovládaný schopen býti může. Když viděl, že neúčinkují slova nadšení a lásky pro Boha a pro vlast, přistoupil ku chladnému vypočítávání prospěchu a výhod, jakých jmenovaná Dědictví poskytují. Tím způsobem přistupovalo každého roku mnoho bohoslovců k jednotlivým těmto Dědictvím. Kniha byla mu pokladem nad zlato dražším; proto snášel s pílí mravenčí všechna znamenitá díla česká, zvláště z doby starší, čímž jeho knihovna stala se vzácnou sbírkou vědeckého i zábavného učiva. V závěti své odkázal

celou knihovnu svou ústavu bohoslovnému se přáním, aby ona díla, která by byla v knihovně dvojmo, rozdělena byla mezi pilnější bohoslovce IV. roku. A tak i nyní to, co za živa ohnivý jazyk a láskou rozechvěné, ba až do hrobu svěží srdce hlásalo, zvěstuje jím darovaná knihovna: lásku k Bohu a řeči mateřské!

Stuchl Václav, býv. děkan v Písku. Děkanská knihovna v král. městě Písku je znamenitá pro mnohá krásná díla, zejména pro několik prvotisků. Knihovna ta jest umístěna v kostelní věži písecké ve výklenku vedle kůru a čítá asi 400 svazků. Že druhdy bývala četnější, lze souditi, neboť pradávný děkan Stuchl V. daroval tam veškeré své knihy, jak se čte v knize mešních fundací, by se ročně 4 mše za spásu duše jeho obětovaly. Roku 1868. prozkoumali ji katecheta Baar Josef a prof. Kolář (Sv. r. 1870., č. 32.)

Suchan Matyáš, děkan v Pyšelicích († 1. listopadu r. 1875.), založil tam školní knihovnu, kteráž byla však r. 1872. správě školy pyšelské odevzdána.

Svoboda Ant., čestný děkan v Chomuticích (nar. 5. září r. 1814. ve Vysokém Mýtě), jsa kaplanem v Hrochově Týnci a farářem v Ohnišťanech, půjčoval a rozdával lidu knihy poučné, obzvláště časové brošurky. Nedlouho po svém nastoupení za faráře do Chomutic daroval místní škole asi 100 knih a tím položil základ ku školní bibliothece. Bratři Kleinové Josef, spiritual v klášteře Milosrdných sester v Oboře, a Jan, děkan v Činěvsi u Dymokur, obdarovali tuto školu členstvím Dědictví sv. Jana Nepomuckého a Cyrillo-Methodějského.

Svoboda Josef, děkan v Turnově (nar. 24. března r. 1834. v Turnově), napomáhal ku vzdělání mládeže zvláště rozšiřováním spisů sv. Ludmily a Dědictví Maličkých, tak že jej pro zásluhu jeho obě společ-

nosti zvolily za svého opatrovníka a první za úda zakládajícího.

Ve směru tom působil Svoboda již jako kaplan a katecheta v Turnově od r. 1860—1865., kteréhož roku byv dosazen na faru hrubo-skalskou, všemožně pečoval o to, by knihovna předchůdcem jeho založená skýtala čtenářstvu vždy nové a dobré potravu duševní.

Loni založil Svoboda v Turnově knihovnu pro místní vojenskou posádku, záležející z I. praporu pěšího pluku č. 94. a jednoho praporu zemské obrany č. 38., doplňující se z okresů českých: bělského, českodubského, hradištského, turnovského, a německých: fridlandského, jablonnského, jabloneckého, dokského, lipského a libereckého. Svoboda obrátil se zvláštní prosbou na veškeré duchovenstvo vikariatů, ležících v obvodu jmenovaných okresů, i bylo žádosti jeho hojně vyhověno, a to hlavně z far vikariatu turnovského, hradištského, jablonnského, jabloneckého, takže knihovna posádková již na 500 svazků čítá, 200 českých a 300 německých, obsahu vesměs poučného neb zábavného v duchu ponejvíce katolickém.

Správa Dědictví sv. Janského darovala podniku tomuto všecky knihy nákladem Dědictví tohoto vydané.

Svoboda Josef jest zakl. členem Družstva Vlasti. *Šafránek Václav*, kaplan v Zahrádce (nar. 7. září r. 1859. v Táboře), zaopatřil sobě již v době studií bohosloveckých mnohé dobré knihy, jež v Zahrádce půjčuje. Pro mládež odebírá: Anděla Strážného, Květy Mariánské, Přitele dítek, Přitele mládeže, kteréžto se hojně čtou. Ježto lid v Zahrádce rád čte, ale pro chudobu na knihy nemá, přičinil se Šafránek, aby v místě zřízena byla beseda řemeslnicko-rolnická, což se mu r. 1886. podařilo. Do správy toho spolku dostala se přičiněním jeho knihovna dříve obecní, péčí

několika mužů zřízená, ale ve stavu velmi žalostném. Ježto však ku zřízení knihovny té zapotřebí bylo většího nákladu, měl Šafránek v řemeslnicko-rolnické besedě dne 16. května 1886. přednášku, v níž poukázal na důležitost dobrého čtení, potřebu knihovny poměrům místním vyhovující, vybízeje ku konci přítomné ku příspěvkům jak peněžním, tak i na knihách, čehož se mu během roku slušnou měrou dostávalo. Když knihy byly svázány, sestavil seznam a roku 1887. odevzdal knihovnu v nejlepším pořádku besedě do správy, maje stále péči o její rozšiřování. V odměnu za to byl Šafránek jmenován prvním čestným členem besedy řemeslnicko-rolnické v Zahrádce.

Šantroch Josef, farář v Bošíně (nar. 27. července r. 1829. ve Vyskři u Turnova), za svého působení v osadě té pořídil mnoho knih pro farní archiv. Dále zakoupil všechny Mathonovy spisy a z Dědictví sv. Janského, z čehož se stala slušná knihovna farní. Učitel Hůla založil v Bošíně školní knihovnu, k čemuž přispěl Šantroch 5 zl.

Osadníkům půjčuje všechny své knihy ku čtení, jako Zábavnou bibliotheku, sv. Janské Dědictví, Blahověsta, spisy spolku Katolického tiskového, Obzor, Čecha — proti Národním Listům, kteréž odebírá pastor — a jiných mnoho knih.

Šeda Jan, farář a čestný občan v Čermné (nar. 4. dubna r. 1825.; † 9. srpna r. 1884.), jest zakladatelem farní knihovny pro lid v Čermné.

Vida ve své kolatuře, kterak protestanti rozličnými spisky i katolíky zaplavují, jejich víru nemálo ohrožující, přičinil se, by řádění takovému položil meze četbou zdravou. Rozmnožil tamní knihovnu, na ten čas toliko z děl theologických záležející, nejen svými zábavnými knihami, jež knihovně daroval, ale i spisy z Dědictví sv. Janského, z Dědictví Maličkých, jichž členem knihovna se stala, a mnohými jinými spisy.

Ve snaze své, opatřiti lidu katolickému čtení ušlechtilé v hojné míře, našel vydatnou podporu ve svých pp. kaplanech, tak že společným úsilím jím založená knihovna vzrostla na množství knih.

Půjčování děje se bezplatně. Na zachování a rozmnožení knihovny ustanovena jest každoročně ofěra o sv. Václavě.

Scharfenberger Karel, farář v Bystřém (nar. r. 1796. v Jaroměři; † r. 1880.). Týž měl velice mnoho knih poučných i zábavných — a odebíral ještě všechny možné české spisy jako 80letý kmet — než pro svoji známou dobrotu rozdal a rozpůjčil téměř všecky, tak že mu jich jen velmi málo zbylo. Nebylo snad ani jediné knihy u Pospíšila v Hradci Králové vyšlé, které by mu nebyl odkoupil a mnohou i několikráte, protože, když komu se líbila, Scharfenberger ji daroval a koupil zase jinou. „Kdybychom my kněží těch knih nekupovali, kdo by jich koupil,“ říkával a již zase objednal knihu a třeba jí sám nečet jiným zapůjčil.

Zemřelý kanovník Ehrenberger byl jeho žákem — ministrantem — ježž velmi často ku čtení dobrých knih již jako chlapce nabádal.

Schauffler Filip, farář v Brandýse n. O. († 13. listopadu r. 1811.), odkázal v závěti celou knihovnu svou faře brandýsské. Nástupci jeho rozmnožovali zděděný odkaz tím, že buď vlastní knihy darovali, buď je zakupovali z toho, co za půjčování jich od čtenářů vybráno bylo; neboť knihy se vydávají chudým zdarma, bohatším však dle objemu knihy za poplatek a za to, co časem sejde se, pořídí se vždy nová kniha nebo vazba, čímž knihovna farní stále se rozšiřuje.

Šimek Josef, býv. farář ve Zvoleňovsi (nar. 30. července r. 1828. v Kališti), našel všude, kam za faráře přišel, již založenou knihovnu. Tak byla zřízena knihovna v Čestíně farářem Malým Jakubem, v Kácově ka-

planem Růžičkou Aloisem, r. 1862. v Zeměchách farářem Kučerou Ferdinandem, který věnoval do základu 80 knih; Šimek staral se na všech místech těchto netoliko o zvelebení dotčených knihoven, jako ku př. v Zeměchách uspořádáním hry Budečské jesličky, alebrž půjčoval ze své vlastní biblioteky hojnost knih jak mladším, tak i dospělým osadníkům. Též byly jeho přičiněním některé školy za členy do rozličných Dědictví uvedeny.

Šimůnek Damian, farář v Chousníku u Tábora (nar. 19. února r. 1810. v Haraticích), vítal knihy české, vydávané v době národního vzkříšení, s nelíčenou radostí a přinášel sám ze svých kaplanských příjmů značné oběti na oltář vlasti; on má bez odporu největší zásluhu o národní uvědomění vždy čilého obyvatelstva v Sobotce, kdež byl 30 let kaplanem.

Ze své dosti bohaté knihovny, která mu však roku 1873. v Chousníku shořela, půjčoval Šimůnek v Sobotce vždy v neděli a ve svátek odpoledne po požehnání zábavné a poučné čtení, čímž prospíval zvláště odrostlejší mládeži. (Čech r. 18¹³/₇83.)

Šindelář František, farář v Jílové († 3. října r. 1873.), založil tu s Burkou Karlem, nyní farářem v Počaplech (nar. 28. března r. 1834. ve Stříbře). a Pittnerem Karlem, nynějším farářem v Jílovém (nar. 28. října r. 1834. v Potřekově), školní knihovnu, obsahující 300 svazků.

Schmid Jan, vikář a děkan v Čechticích (nar. 25. března r. 1810. v Rosici; † 21. července 1884.), založil kolatorní knihovnu r. 1857., obětovav k tomu 10 zl. stříbra. Zakládající údové složili po 5 zl. stř. s tou výhodou, že každý takový úd bude moci knihy zdarma pro sebe si vypůjčovati, kteréžto právo pro všecky časy na jeho čísle domovním ostane. Knihy se půjčovaly i jiným, ale když toho zneužívali, a knihovna by byla docela zašla, dal zmíněný duchovní správce r. 1869.

Klusem Františkem, bohoslovcem 4. roku v Hradci Králové, čechtickým to farníkem, a s vlastním přitom přispíváním všecky knihy převázati, opravit i a přivedl zase celou knihovnu do slušného stavu.

Knihovna má svou vlastní prostrannou uzavřenou skříň, jest údem všech tří Dědictví a obsahuje 380 knih dobře vázaných. Knihy převazoval sám zakladatel.

Nynější farář v Dolních Kralovicích, Růžička Karel (nar. 27. června r. 1827. v Týništi), daroval jí 5 zl. str. a 9 roč. Květů.

Schmid často upozorňoval při křtu sv. kmotry na případný a velmi dobrý dárek do vínku, t. j. aby kmotři předplatili novorozeně na Dědictví Maličkých. (Sv. r. 1870., č. 39. a s. zp.)

Schmidinger Josef, kněz na odpočinku v Hostomicích (nar. 24. října r. 1801. v Strakonicih; † 1. února r. 1852. v Hostomicích.*), byl originalem vlastenců. Odveden byl jako studující k vojsku a stal se poddůstojníkem, avšak, poněvadž zdraví jeho bylo podkopáno, propuštěn byl a opět se vrátil ke studiím filosofickým a potom k bohosloví, kteréž absolvoval r. 1834.

Pro vetché zdraví stal se brzy po vysvěcení vychovatelem a zámeckým kaplanem, nejprve v domě Veita Ant., slavného tehdy mecenáše našeho, a pak u statkáře Šafaříka v Tažovicích u Strakonic; poslední čas života svého strávil v městečku Hostomicích, požívaje skromné od Veita pense.

Hlavním účelem Schmidingrovým povždy zůstalo probuzovati a tužiti mysl národní a vlasteneckou. S prací svou začal již v bohosloví; tehdy zakládali alumnové kníž. arcib. semináře pražského českou

*) Pozn. Dějiny Matice České od Tieftrunka udávají chybně jako místo úmrtí jeho Dobříš.

knihovnu v ústavu tomto, a tu, jak s námi soukromě sdělil zvěcnělý spisovatel Doucha František, vzal leckdy Schmidinger na hlavu vojenskou čepici a chodě v semináři od ročníku k ročníku, vymáhal „exekucí“ poplatky na českou knihovnu. On také v bohosloví, a to již r. 1832., stal se členem Matice České.

Vstoupiv do života veřejného, rozšiřoval hlavně Dědictví sv. Janské a knihy z Matice České. Tomuto ústavu získal na 400 členů, onomu Dědictví (Blahověst r. 1842., str. 242.) v Čechách na sta údů.

— Jak si výbor Musejní Schmidingra vážil, o tom se dočítáme v dějinách Matice České str. 86 toto: . . . „se zvláštní vděčností třeba zde připomenouti vlasteneckou horlivost některých přátel Matice Přední z nich byl kněz Josef Schmidinger, jenž několik set zakladatelů Matici získal. Tak oznámil správce důchodů doktor Frič dne 1. prosince r. 1843., že Schmidingrem minulého měsíce listopadu, jako prý v předešlých letech vždy činival, 48 zakladatelů Matici bylo zjednáno. Protož také Sbor dne 1. dubna r. 1844. žádal výboru Musejního, aby horlivého vlastence jmenoval činným údem musejním, což se také 10. května skutečně stalo.“

O jeho horlivosti a zásluhách možno nám toto sdělit: Světozor z r. 1868. str. 348., z něhož jsme i životopisná data o Schmidingrovi vybrali, poznamenává: V činnosti jeho „žádná oběť, žádná práce ho neodstrašovaly, ani neduhem svým nedal se zdržovati. Jakmile mu totiž dovolovaly nezbytné povinnosti, ihned vydal se na cesty, jako pravý apoštol velmi často pěšky, navštěvuje hlavně krajiny vzdálenější od středu života národního, aby tam probouzel dřímající a uváděl je ve skrovný tehdejší zástup národovců uvědomělých. O vytrvalosti, ba možno říci houževnatosti, s jakouž si počínal v tehdejších dobách trudných, těžko nyní míti ponětí; často i největších ne-

příjemností bylo mu zakoušeti; avšak čím větší odpor, tím větší byla příčinnivost jeho, a nehnul se, až zvítězil. Na takové cesty nikdy nevydával se bez hojné zásoby knih, zvláště matičních a spisův Dědictví sv. Janského,“ on „z poutí svých se nevracel, dokud neodbyl všech knih a nezískal osob, kteréž si byl vyhlídl. Více než 15 let obětoval takovému apoštolování, kteréž ovšem již beztoho vetché zdraví ještě více podkopalo.“

Kalendář Českoslovanská koleda pro rok 1883. Šimáčkem vydaný mezi jiným o Schmidingrovi píše: „Představme si doby let třicátých a čtyřicátých, kdy jazyk český byl u samých Čechů v opovržení. Jakého namáhání stálo to tohoto šlechtetného národovce, než jediného člena získal, než všechny jeho předsudky přemohl, než roztavil ledovou kůru, obkličující srdce jeho, vzkřísil v něm jiskru lásky k rodnému jazyku! Představme si to a dovedeme teprve zásluhy Schmidingrovy oceniti. Každý nově získaný člen nejen že odbíral a četl knihy, nýbrž získán živým slovem stal se zároveň národovcem a učitelem celých osad, celých měst, a tak působením Schmidingrovým organisovala se celá síť horlivých národovců po vlasti české.“

Probošt Štulc Václav pravil nám o Schmidingrovi, že zvláště o poutích rozšiřoval knihy mezi duchovenstvem; po obědě rozložil své zboží a nabízel a prodával.

Veliký ctitel Schmidingrův Dlask Ant., kanov., děk. a kníž. arcib. vikář v Kouřimi, napsal nám: „Schmidinger živ byl velmi skrovně, na svých cestách spokojil se i skývou suchého chleba, hospodařil pro vlast, kteréž věnoval celé své jmění; putoval od města ku městu, dokazoval nutnost knihoven, vybízel k jich zakládání, sám půjčoval představeným obcí k tomu účelu peníze (a přišel o mnoho), sám přinášel knihy aneb je posýlal a s radostí nesmírnou vypravoval,

když se mu poštěstilo získati někde několik „vlastenců k založení knihovny.“

K těmto lichotivým projevům připojujeme také slova barona Helferta, která ve krásných člancích pode jménem „Das Wiederaufleben der böhmischen Sprache und Literatur“ ve Vaterlandu uveřejněných o Schmidingrovi pronesl: Einzelne Enthusiasten machten sich das Werben für die Matice (roz. Česká) zum besonderen Geschäfte; der Eifrigste und Wirksamste war jener (on se o Sch. již jednou zmínil) P. Joseph Schmidinger, der sich schon als Seminarist unter die ersten Begründer der Matice gereiht hatte, und nach der Vollendung seiner theologischen Studien jede freie Zeit, jedes erübrigte Geld zu Wanderungen, meist zu Fuss, durch alle böhmischen Lande benützte, um Theilnahme für die nationale Sache zu erwecken.“ (Vaterland 18^{17/3}82.)

Poslední čas strávil Schmidinger, jak již řečeno, v Hostomicích, ale ani tehdaž ještě, když již nad samým hrobem se potácel, nepřestával účinkovati vznešeným směrem svým. Asi dva dni před smrtí povolal k sobě příbramského fysika Dra. Kristiana z Alemannů, a ten, ač je do Hostomic mnoho hodin cesty, z lásky a úcty k Schmidingrovi spěchal k nemocnému, vyložil mu nebezpečný stav nemoci a blízkou smrt. Schmidinger nebyl překvapen, odhodlaně očekával konec života a ještě se tázal: „Et quid tibi debeo?“ ale tento drahý jeho, také již v Pánu odpočívající přítel, odpověděl, že ničeho a že by tisíce sám obětoval, kdyby mu mohl život zachovati. Zaopatřen byv svátostmi umírajících, brzy potom Schmidinger skonal.

Poslední pořízení jeho výmluvným jest svědectvím šlechetného smýšlení, neboť všecken svůj majetek odkázal účelům vlasteneckým a dobročinným.

Ze závěti, jejíž vykonavatelem byl ustanoven od Schmidingra hrabě Thun Lev, a kterouž přinesl

Blahověst z r. 1852. na str. 99., vyjímáme toto: Matici České odkázal 1000 zl. stř., kterýžto kapitál, byv teprve r. 1867. svému účelu odevzdán, vzrostl na 2000 zlatých, a dovršil dávno očekávanou summu 100.000 zl. v Matici České. Úroky ze 400 zl. na stř. odkázal na zakládání knihoven českých po vlasti, buďtež si již školní neb obecní, do kterých ovšem, jak se rozumí, jenom dovolené české knihy dávati se mají.

Na strakonickou českou knihovnu pode jmenem Josefa Schmidingra věnoval 1000 zl. v stř., žádaje, by ji spravovalo 6 měšťanů, a to, jak se rozumí, moudrých, hodných, poctivých.

Schuh Václav, farář v Krýrech, odkázal v poslední své vůli Akademii křesťanské v Praze celou svou bibliotheku, přes 1600 svazků čítající, kterou administrátor Hauer do Prahy ochotně odeslal, sestaviv obětovnou píli úplný seznam všech děl. (Čech, 15. října 1882.)

Schwarzenberg Bedřich, kardinál kníže-arcibiskup pražský (nar. 6. dubna r. 1809. ve Vídni; † 17. března r. 1885. ve Vídni), dával každého roku rozličné knihy a brošurky, české a německé, alumnům kníž. arcib. semináře k štědrému večeru. R. 1878. zůstal jsem přes svátky vánoční v Praze a tu jsem viděl na vlastní oči velikou řadu knih, kterou nám Ježíšek nadělil, a o niž jsme se všickni stejným dílem rozdělili. Zvláště mne těší německé krásně vizané životy Svatých od M. Vogla S. J., které mi tehdy podílem připadly.

Na cestách visitačních dával zvěčnělý kardinál v českých vikariátech darem knížky, nejvíce vydané Desoldou a Dědictvím sv. Janským, jmenovitě tam, kde se konala zkouška z náboženství; ovšem v posledních letech méně, nežli v době, kdy bývala zkouška ze všech předmětů.

Světozor z r. 1871., č. 8. uvádí jej mezi dobrodinci kníž. arcib. české seminářské knihovny.

Škarda Alois. Knihovna národní školy v Horních Bojanovicích u Hustopeče založena byla tamním lokalistou Škardou A. r. 1861. dne 5. srpna. (Sv. r. 1870., č. 43.)

Škoda Jan Karel, kněz na odpočinku v Praze (nar. 15. května roku 1810. v Příbrami; † 31. prosince r. 1876.), již jako bohoslovec založil českou knihovnu v kníž. arcib. semináři v Praze. Nalezát se na druhé straně Památníku zmíněné knihovny toto: „Naše česká seminářská bibliotheka založena jest dne 10. března r. 1830. hlavně přičiněním tehdejšího pana pastora-listy p. t. Jana Karla Skody, nynějšího katechety na hlavní české škole v Budči, jak nám vypravoval p. t. p. cis. rada pf. Dr. Jan Fabian (jeho bývalý kollega v pastorálce) r. 1658.“

V Praze, v červnu 1858.

T. Novák.

Po svém vysvěcení dostav se r. 1832. za kaplana do Zlonic, r. 1836. do Počapel u Berouna, r. 1837. do Prahy k hlavnímu chrámu u Panny Marie před Týnem, r. 1848. stav se katechetou na hlavní české škole v Budči — všude se horlivě staral o vzdělání mládeže i dospělého lidu.

V Bibliothece Paedagogické, svazku XLVIII., podává Kredba Václav Škodův životopis a některé jeho přednášky ve škole i ve veřejnosti. Z tohoto spisu uvádíme do slova řadu knihoven, jež Škoda za svého kaplanování v Týně založil neb rozmnožil. (str. 18.)

„Zakládaje z počátku knihovny porůznu, dal brzy této myšlence ráz obecný, „přičiňuje se s obětovností věru vzácnou o zakládání knihoven i po venkově. K tomu účelu napsal formulář nadační listiny pro knihovny jím založené, v němž účel knihoven školních naznačil takto: Jan Škoda, kněz církevní a toho času pomocník na vinici Páně hlavního chrámu Teynského

v Praze, daroval škole českých knih o dílcích v ceně s tím úmyslem, by všemožně zachovány a rozmnožovány byly a pilným dítkám školním tak jako žákům opakovacích hodin i nedělního cvičení zdarma, ostatním pak obyvatelům vůkolním za mírný plat na čas přiměřený se půjčovaly, aby lid příležitosti nabyl, čtení, jemuž se ve škole byl naučil, zvláště za času zimního a svátečního ku prospěchu svému konečně používati, po práci své zábavy nevinnější i rozmanitější než měl potud, obyčejně nabývati, ducha stále ušlechťovati, zároveň pak u vědomostech dobrých ku zlepšení stavu svého vůbec prospívati a všech výhod účastným se státi, kteréž knihy dobré poskytují v ohledu mravním, obecním a živnostenském.“

Ovšem plynul z českých knihoven školních ještě jiný prospěch, jež úředně vytýkati nebylo radno. Čtením českých knih zajisté pěstovala se i láska k jazyku mateřskému, kterýž tím v ústech lidu se i zušlechťoval, národní vědomí se probouzelo i sílilo. Naváděti tedy mládež a lid ku čtení českých spisů bylo nejvydatnějším prostředkem probouzení národ z jeho stoleté dřimoty duchovní vůbec a národní zvláště.

Pohledme pak již na Škodovu v tom směru činnost.

A) založil knihovny :

1. V Týně r. 1842. svazků 415, r. 1843. sv. 102, r. 1845. sv. 71, r. 1846. sv. 111, celkem tedy 699 dílků za 272 zl. 19 kr. stříbra.

2. V Tismicích. „Založena v lednu 1843. Ujednali jsme to s učitelem tismickým Frant. Kocourkem; já dal do prvního začátku 30 dílků vybraných spisů pro mládež; pak jsem přidal zase 30 dílků, dohromady za 13 zl. 52 kr. stříbra. Po deset let (od r. 1844. až do r. 1854.) hodlám dávatí každoročně

deset dílků nejméně. Za rok 1844. dány; též za r. 1845., 1846., 1847. 1848.“

3. V P o ě a p l e c h. Tu jsem založil v říjnu 1845. Do prvního začátku dal jsem 100 spisů o 116 dílech, vybrané to spisy pro mládež: stály 30 zl. stř. Po pět po sobě běžících let, tedy od r. 1846. do r. 1850. inclusive, dávám jí každoročně darem 20 dílků.

4. V S k r e j š o v ě. „Založil jsem ji r. 1846. Do prvního začátku dal jsem jí 150 dílků. Stály 41 zl. 36 kr. stříbra. Po pět po sobě běžících let (od r. 1847. do r. 1851.) dám každoročně deset dílků, všeho tedy 200 dílků.“

5. V L i b š i c í c h. „Založil jsem ji r. 1846. Do prvního začátku dal jsem jí 146 spisů ve 202 svazcích čili dílech. Stály 57 zl. 53 kr. Po pět po sobě běžících let, od r. 1847. do r. 1851., dám ještě každoročně deset dílků nejméně; všech mnou darovaných knih bude 252 dílků.“

6. V C h r ž í n ě. Knihovna učitele Filipa Fr. Sojky. „Ku založení knihovny pro půjčování lidu daroval jsem učiteli na Chržíně následující knihy: (uvádějí se počínajíc 22. lednem 1839. do 10. března 1847. ve 14 lhůtách) 166 dílků za 44 zl. 22 kr. stř.*)

B) rozmnožil knihovny:

1. V S l u h á c h (vikariatu brandýsského). „Dal jsem do nejprvnějšího začátku P. Dom. Veselému, t. č. tam lokalistovi, dne 22. listopadu 1842. tyto knihy.... (uvádějí se) 30 dílků za 6 zl. 47 kr. stř. Poněvadž ale nadzminěný p. lokalista žádné více kroky k založení knihovny neučinil, nic více nedáno, a věc celá zapadla.

*) Poznámání. Dále měl úmysl založiti knihovny ve Skrejích, ve Višnové, Krásné Hoře a ve Skořici, ale nepokoje r. 1848. to překazily. Zdaliž potom je založil, ze zápisek jeho nelze na jisto postaviti.

2. V P r a z e — škole u Karmelitánů na Malé Straně. „Daroval jsem p. J. Hornovi, t. č. tamnímu učiteli, na dvakrát ve školním roce 1843. následující knihy 53 dílků za 13 zl. stř.

3. V e V r a n n é m u P r a h y. „Václavu Pokornému, t. č. tam lokalistovi, 50 dílků za 10 zl. 36 kr.“

4. V P r a z e knihovně pluku dělostřelců při nemocnici na Hradčanech. Na žádost veleb. P. Jana Berkovce daroval jsem dne 20. června 1845. 30 dílků za 7 zl. 24 kr.

5. V P r a z e školní knihovně u Dominikánů. „Na žádost pana Kadrlatého 32 dílů za 11 zl. 8 kr. stř.

6. Š k o l n í k n i h o v n ě v B e n e š o v ě. „Na žádost p. dra. Špolce daroval dne 10. července r. 1847. 50 dílků za 15 zl. 49 kr.

7. V P r a z e dívčímu ústavu slč. Eleonory Jonákové na zaražení ústavní knihovny v květnu r. 1847. 60 dílů za 15 zl. 45 kr. *)

Za svého kaplanování v Týně, jak sám zaznamenal, půltřetího tisíce knih pro mládež rozdál a v celku, jak katecheta Ježek ve svých „Zásluhách českého duchovenstva o řeč a literaturu českou“ str. 9. praví, přes 30.000 knih mezi lidem rozšířil.“

Mimo do divadla, jež bylo jedinou jeho zábavou, nechodil Škoda do společnosti nižádné, obíraje se ve prázdných chvílích pořádáním knihoven školních i obecních a obstaráváním nových knih do knihoven již založených, tak že provozoval vlastně knihkupecké kommissionářství, do něhož se zabral až náruživě

*) Poznámání. Ještě tu mají své záhlaví školní knihovna v Budňanech pod Karlovým Týnem a školní knihovna v Ledči, kteréž tu sice darů nevykazují, ale o nichž Světozor se zmiňuje, a to tak, že Škoda knihovnu v Budňanech založil a v Ledči rozmnožil; posledním způsobem přispěl také české knihovně v Liberci, v Jinonicích u Smíchova a čt. spolku v Jistebnici.

(Kredba str. 32.). Jak nás o tom Světozor z r. 1870. a 1871. na mnohých místech poučuje, obracely se k němu četné spolky a jednoty venkovské se žádostí, aby jim za připojené peníze koupil vhodné knihy, načež on vždy s ochotou a s velikými oběťmi za levný peníz knihy zaopatřoval a venkovským bibliothekám zasýlal, uděluje tu i tam rady, jak by venkovské knihovny zařizovány býti měly.

Po jeho smrti dostala se značná část jeho knih do pražského kníž. arcib. semináře, kdež byly mezi bohoslovce prodány.

O působnosti Škodově v Počaplech uvádí Kredba (str. 14.) list rolníka Kohouta Václava, z něhož na jevo vychází, že tam Škoda lidu také vlastní knihy půjčoval a příčinou byl, že si rolník Kohout knihovnu na 220 děl čítající zařídil.

V klubu americkém v Praze, v Měšťanské besedě v Karlíně a v Pražské Budči obral si Škoda za předmět přednášky thema: Knihy a knihovny.

Kde mohl, Škoda o probuzení národní pracoval; my se na konci zmínujeme ještě o tom, jak jsme již u Arnolda uvedli, že byl Škoda spoluzakladatelem pražské Měšťanské besedy, o čemž napsal obchodník a měšťan pražský Straka Matěj mezi jiným německy toto (Kredba str. 23.):

„Průvod s pochodněmi, uspořádaný k uvitání arcivévody Štěpána 16. dne m. ledna 1843., projevil obecnou žádost jednomyslně po místě ke schůzkám, v nichž by mohlo se rokovati o vzdělání českého jazyka, a kdež by se i duch pobavil P. Jan Arnold, farář miletínský na odpočinutí, radil se s P. Janem Škodou, kaplanem týnským, s mnohým pak měšťanem pražským, jak by se tomuto radostnému ducha projevení mohl zjednatí průchod, a údové všech stavů se ho účastniti mohli.“

Z úrady této povstala pražská Měšťanská beseda.

Škopek Jan, b. vikář v Zaháji, založil jako kaplan na Vácově školní knihovnu, kterou spravoval a rozmnožoval.

Šourek Josef, děkan v Turnově, založil tam r. 1841. školní knihovnu.

Špachta Adolf, farář. Školní knihovna v Loučkách u Turnova byla založena r. 1864. přičiněním horlivého místního faráře Špachty, který věda jako dobrodinec chudé mládeže a upřímný přítel učitelstva, že knihovna jest mocným a trvalým prostředkem k rozšiřování potřebných vědomostí jak u mladých, tak i dospělých, hned po svém ustanovení za faráře neunavně hledal prostředkův k založení knihovny. I obrátil se s prosbou k některým dobrodincům, kteří ho ochotně podporovali. (Sv. r. 1870., č. 22.)

Šrámek Vojtěch, farář ve Volešci u Českého Brodu (nar. 29. dubna r. 1839. v Plzni), když jako neomysta přišel do Střebka, ve vikariátě příbramském, a nenalezl tam ani stopy po nějaké knihovně, dal k tomu účelu ze své vlastní zásoby 119 knížek. Později přišed na Slivici, dílem daroval, dílem vyprosil 327 dílků, které ve středu a v sobotu lidu půjčoval. Konečně jako farář na Makové pro knihovnu 425 dílů daroval a vyprosil. Tam byl pořádán každoročně ples, z jehož čistého výtěžku dalo se vždy dosti knih poříditi. Šrámek také přispěl knihovně farářem Bucharem ve Krutech založené.

Šrůtek Josef Ant. (nar. 2. září r. 1822. v Náchodě z neteře biskupa Jos. Fr. Hurdálka), sídelní kanovník a bisk. konsistorní rada v Hradci Králové, redigoval r. 1848-9. Polabského Slovana, r. 1851-70. Školníka, r. 1874-82. Věstníka a Hlasatele hospodářského spolku kralohradeckého, a položil základ r. 1859. ku zřízení Dědictví Maličkových, kteréž podnes spravuje. Školník jest svědectvím, kterak pečoval o školní, učitelské a jiné knihovny. Ročenka 1854. na stránce 92. při-

nesla Vzor k založení školní knihovny. Ročník 1861. na str. 45. a 181. pojednání o bibliothece pro mládež a o školních knihovnách. Ročník 1862. na str. 19. Slovo o náležitém užívání školní knihovny, a na str. 251. provolání: Zakládejte a zvelebujte školní knihovny! Ročník 1865. na str. 243. Stanovy učitelské knihovny školního okresu Novo-Kolínského. Ročník 1866. na str. 58. Slovo o okresních knihovnách a na str. 117. Knihovní řád Jednoty Učitelské vikariatu Mlado-Boleslavského. Vydavatel Školníka netrval však na pouhém pojednávání oblíbené myšlenky, ale rozdával také všecky knížky, jež k posouzení a ohlášení ve Školníku obdržel, jednotlivým knihovnám. Dostáváje tři výtisky z Dědictví sv. Janského ročně, věnuje vždy po dvou knihovnám; ponejvíce pamatuje na školu svého rodiště Náchoda, kterouž také do Dědictví sv. Cyrilla a Met. zapsati dal. Nejvíce knížek dostává se knihovnám farním, školním, obecním a jiným z Dědictví Maličkých, jež nyní 41.000 řádných údův čítá.

Působením Šrůtkovým rozdala Správa Dědictví Maličkých nad 40.000 knížek českých a německých. Z českého oddělení obdržely knížky darem: a) farní knihovny: v Bohunovicích, Bohuticích, v Bošilci, Brtnici, Bukách, Bělé Něm., Bartultovicích, Bohutíně, Bukovníku, Besenicích, ve Čkyni, Čermné, Dlážďově, Drahově, Deštné, Frantále, Frýšavě, v Hajdě, Halenkově, Hošticích, Hlavaticích, Horkách Brod., Hartlíkově, Hodslavicích, Hůrce B., Hvoždanech, Horách Stříbrných, v Chlistově, Chýžce M., Jablonci, Jamném, Jihlavě, Jeníkově Větr., Kamberku, Klecanech, Kolodějích, Krchlebích, Kloboucích, Klučenicích, u sv. Kyliána, v Krnsku, Koruně Zl., Kašavě, Lesnici, Libici, Lhotě Horní, u sv. Majdaleny, v Medonostech, Mlazovech, Milavcích, Merklíně, Mříčné, v Němčicích, Nezdášově, Nikolčicích, v Ostravě M., Oužicích, v Políni, Písku, Pobuči, Petrovicích, Pocinovicích, Počátkách, Plané, Pištíně, Ratajích,

Rabensburku, Řečici Červ., v Slovenicích, Sedle N., Sedlici, Sušici, Stálci, Sulislavi, Skorenících, Šlapanově, Štěpanovicích, Štěžerách, v Ševětíně, Šaštině na Slovensku, Terezíně, Telecím, Turnově, ve Vodňanech, Vožici Ml., Velehradě, v Zachotíně, Zamlekově, Zbraslavicích, ve Zhoří, Zdechovicích, Znorovách, Záhřebě Charvatském, v Zelči, Žimuticích,; — b.) školní knihovny: v Břežanech, Boru V., Budějovicích, Byteši Vel., Bohdalovicích, Bytouchově, Branišově, Břesku, Březolupech, v Cuslavi, v Černovicích, Čestcích, Čibuzi, v Dobřívě, Dubě, Dolanech, Dubenkách, ve Fryšavě, Hněvkovicích, Hořicích, na Hrádku u Vlašimi, v Huntířově, Hodicích, Chřenovicích, Chousníku, Jelení, Jičíně, Jiřicích, Jeníkově Větr., ve Kbele, Kunčicích, Kamenici H., Krumlově, Křešíně, Koutech, Koterově, Kobyli, Konarovicích, v Kamenu, Lánech, Lišově, Lhotě Kost., Lhotě Malš., Lhotkách, Lhotě Štáhl., Lošticích, Lipníku, v Myslivě, Meziříčí Vel., Nasedlovicích, Nadějkově, Nepodřicích, v Německém na M., v Náchodě, v Olešnici, Pastvinách, Pavlově, v Přivratě, Přivěticích, Pobuči, Proseči, Putimi, Rudolfovicích, Rejšicích, Rudolfově, Rychnově N., Raděticích, Rotneku, v Salaši, Sedle St., Sepekově, Smržově, Slávkově, Semicích, Semečnicích, Smrčí, na Smichově, v Studené, Stupně H., Svojšicích, Trpišovicích, Třebešově, Tovačově, ve Vranově, Věrné, Vobratani, Vonšově, Veselé, Vestci, Věcově, Vrbce, Vejrovicích, v Únanově, ve Zdikově, Záhoří, Zvoli, Žampachu, Žebnicích, Železnici. Mimo to rozdáno 900 knížek školám Turnovského okresu. — c) Obec ní knihovny: v Borové, Březi, Bernardově, v Bělé u Pecky, v Blsku, Besedě mor. v Praze, v Cimicích, Hámrech, Kolovratech, Kotlasech, Karlovicích V., Kobylnici, Krumvíři, v Lachově, Lázních, ve Lhotě M., Libici n. C., Lužnici, Morašicích, Osvětimanech, Pecce, Poříčí, Počenicích, Příkazích, v Rovni, Strašicích, v Soběchleších, Studenci, Sla-

voňově, v Šárce, Vídni a Vinařicích. — d) Rozličné ústavy a korporace: Gymnasium v Hradci Kr., Čáslavi, Přerově, Uh. Hradišti a m. j., různé školy matičné, ústavy školských sester, ústav Marianský v Praze, dítky Marianské v Boskovicích, bohoslovci v Hradci Kr., Praze, Brně, Olomouci a akademické spolky pro zakládání obecních knihoven, spolky sv. Vincence de P., Marianská Kongregace na Smíchově, bratrstvo sv. růžence v Kopidlně a Praci, tovaryšské spolky v Holešově, Netolicích, Volyni, Bernarticích, literácké spolky, jednota sv. Cyr. a Met. ve Vídni, sirotčinec v N. Brodě, Jindř. Hradci, Kadani, Lublani, dívčí sirotčinec v Zábrdovicích u Brna, vojenské trestnice v Josefově a Terezíně, občanské trestnice v Hradci Kr., Doupově, Brně a Kartouzích, Museum české v Praze, nemocnice vojenská a civilní v Praze, Kuksu, Oboře, na Opočně, v Poděbradech, Slaném, N. Brodě, ve Vídni (a. d. Wieden,) Humpolci a Odrách ve Slezsku, a loni obdrželo na počest 40letého vladaření císaře pána dne 2. pros. 1888. čtyřicet nemocnic diplomy obojího oddělení i s knížkami na skladě vybývajícími. Strážní domky na drahách obdržely více 2000 výtiskův. Do Ameriky dopraveno několik beden knížek D. M., a na Kavkaz připraveno do Kyrilovky mnoho rozličných knih k zaslání v době, až přestane ruské pronásledování českých knih a obrazů.

Uvážíme-li, že půl milionu knížek D. M. dostalo se za 29 roků do rukou rodin, blahoslaviti musíme myšlenku zakladatele D. M.

Šťastný Štěpán, kaplan v Dobrovici (nar. 28 ledna r. 1846. v Líněch), půjčuje po všecka léta svého působení v Dobrovici ze své hojné sbírky zábavného čtení dítkám i dospělým; pro And. Strážného získal kolem 70 odběratelův a rozmnožil značným darem spisů občan. knihovnu svého rodiště.

Šťastný jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Štifter Jan, farář, učinil ve Hronově r. 1863. dne 7. ledna svolání, aby se pro založení obecní knihovny skládaly dobrovolné příspěvky dílem na penězích, dílem na knihách. Avšak po dlouhých obtížích byly teprve r. 1868. stanovy Čtenářského spolku ve Hronově ztvrzeny. Vedle jiných poskytl mu knihy i Štifter. (Sv. r. 1870., č. 21.)

Štulc Václav, probošt kollegiatní kapitoly na Vyšehradě (nar. 20. prosince r. 1814. na Kladně; † 9 srpna r. 1887.), byl prvním studentem, který se stal údem Matice České. Přičiněním jeho činěny jsou sbírky na rozmnožení knihovny staroměstského gymnasia. Stav se kaplanem ve Kvílicích, budil v lidu náklonnost ku čtení, opatřuje jej sám knihami. Tam založil farní knihovnu. Štulc daroval také knihy bibliothece v Chudenicích u Stankov; jeho jméno se připomíná rovněž mezi dobrodinci české seminářské knihovny v Praze, v Litoměřicích a v Bystrém u Semil. Š. byl z. čl. Dr. Vlasti. (Sv. r. 1871. č. 8. a s. zp.)

Msg. Šulák Jos., duchovní pluku na odpočinku v Mödlingu u Vídně (†), založil v Zádru v Dalmacii pro české vojiny knihovnu. V závěti odkázal značnou část svého jmění vlasteneckým účelům.

Šulák byl zakl. členem Družstva Vlasti.

Šulc Josef, arcikněz štrakonický a děkan na Čížové (nar. 13. června r. 1801. ve Voděradech; † 16. března r. 1883.), založil velmi četnou a bohatou školní knihovnu ve Štětí, kdež byl dříve farářem; čítala již za jeho času na 200 knih. Knihovnu tuto rozšířil Šourek Jan, č. kanovník, b. vikář a býv. děkan v Chorušicích (nar. 29. května r. 1820. v Zásadě), a čítala při jeho odchodu přes 400 knih. Nemalých zásluh o ni získal si také Kašpárek Václav, bývalý kaplan ve Štětí, nyní farář v Sedlici u Blatné (nar. 13. dubna r. 1827. v Malé Doubravici). Na Čížové působil Šulc po všeka léta svého 29letého

pobytu osadníkům knihy ku čtení. Odebíralť veškeré téměř dobré spisy a půjčoval je v rozsáhlé své osadě, čímž sobě dobyl velikých zásluh.

Šuster Jakub, býv. farář ve Lhenicích a kaplan jeho Fortunat Jakub založili ve své farní osadě knihovnu, kterou spravuje vždy místní kaplan. Má nyní 760 knih pod 514 čísly.

Švéda Jan, bisk. vikář a děkan v Prachaticích (nar. 9. února r. 1828. v Č. Budějovicích), byl ordinován r. 1851. a kaplanoval nejprve v Ledenicích u Budějovic, kdež zřídil knihovnu školní z výnosu divadel ochotnické společnosti tamější, které sám řídil. Vedle ní založil si vlastní knihovnu a stále ji rozmnožoval. Jsa údem Dědictví sv. Jana Nep., sv. Prokopa, Cyrillo-Methodějského, Matice České, měl vzdělavatelných knih s důstatek a belletristické si přikupoval. V Lomnici (r. 1856.) a Třeboni (r. 1857.) půjčoval knihy ze své tehdá již velmi bohaté zásoby. V Třeboni v klášteře Milosrdných sester zřídil českou knihovnu školní, kteráž nyní valně vzrostla.

V Třeboni byl Švéda agentem Kobrovým a odebíral pro vikariat, duchovenstvo i učitelstvo, Naučný slovník, Hlas varhan, Frenclovu Bibli českou a jiné spisy. Maje provisi mohl i jiným laciněji je ponechat. I v Husinci (1866.) pilně půjčoval knihy. V Prachaticích (1871.) chtěl Švéda veškerou svou knihovnu rozdělit na 5 dílů: Prachatice a 4 školy filialní. Učitelové ji měli spravovati. Na zimu měli učitelové přinést díl svůj a vzít si jiný, tak že by za 5 let celá osada knihovnu jeho přečtla. Ale učitelové nebyli v tom vytrvalí. I daroval Švéda svoji bibliotheku částečně školní knihovně v Prachaticích, částečně Besedě české. Vzácnější knihy půjčuje si lid přímo od Švédy, pro nějž týž i kalendáře každoročně obstarává.

Tachezi Jan, kanovník v Litoměřicích († asi 1830.), odkázal celou svou knihovnu, čítající asi 400 děl ně-

meckých, latinských a českých, v poslední své vůli seminářské knihovně. —

Teichl Jan N., první rektor bisk. semináře v Hradci Králové (nar. 8. ledna r. 1763. v Golčově Jeníkově; † 2. břez. r. 1830.), daroval ústavu tomu 23. června r. 1825. a dodatkem 10. července 1828. základní jistinu 8000 zl. r. č. ku podporování jazyka českého. Dle darovací listiny byly úroky kapitálu 400 zl. tak rozděleny, by professor české řeči a literatury dostával 250 zl., ostatních pak 156 zl. aby rozdělilo se buď za odměnu mezi nejpilnější žáky, buď kupovaly se za ně české knihy pro knihovnu theologů. Z jeho odkazu se posud každého roku knihy, zvláště české, pro jmenovanou knihovnu opatřují a pro některého hodného, chudého alumna vklad do Dědictví sv. Janského neb Cyrillo-Methodějského se zapravuje.

Teichl daroval také české knihovně v semináři, Zieglerem založené, 10 zl. (Sv. r. 1870.; č. 42. a s. zp.)

Telleš František, farář a os. děkan na Skalsku (nar. 18. srpna r. 1819. v Praze), založil, když byl kaplanem na Skalsku, v obci této r. 1858. školní knihovnu s tamním učitelem Honcem Štěpánem. Vedle těchto dvou získali si velikých zásluh o knihovnu Procházka Jiří, děkan a Vikner Jan, kaplan na Skalsku. (Sv. r. 1870., č. 17.)

Tesař Gotthard, člen kapucínského řádu sv. Františka (nar. v Rožmitále), pamatoval neustále, ano takorůžko žil až do své smrti pro tamější školní knihovnu, jejíž zakladatelem byl. Za to jej rožmitálská obec, uznávajíc nejenom zásluhy svého rodáka, nýbrž i svého dobrodince, jmenovala svým čestným měšťanem.

Těšínský František, dříve farář v Kostomlatech (nar. 28. září r. 1811.; † 9. června 1885.) a **Krupička Václav**, nynější farář kostomlatský, založili r. 1874. ze svých knih farní knihovnu pro lid, čítající přes

500 svazků rozl. obsahu, náboženského, spisy pro mládež i pro odrostlé, jakož i divadelní hry, v ceně 600 zl.

Mimo to půjčovali oba tito kněží lidu vlastní knihy ku čtení. Těšínský ještě jako kaplan, kolikrátkoli zimního času do filialní školy v Kostomlátkách přijel, knihy své školní mládeži ku čtení přivezl a založil po svém nastoupení fary kostomlatské r. 1850. v tomto místě školní knihovnu, která se však při smrti učitele Neumanna v r. 1860. ztratila.

Také rozšířil Těšínský v osadě své Dědictví sv. Janské ve 5 výtiscích, Dědeček Antonín, zám. kaplan ve Svijanech (nar. 18. srpna r. 1828. ve Stebně), Dědictví Maličkových ve 12 a Hlasy katolického spolku tiskového ve 5 výtiscích.

Tichovský Antonín, farář v Kojeticích (nar. 3. října r. 1819. v Kobylisích; † 16. ledna r. 1882.), vstoupiv hned v semináři do Dědictví sv. Janského a později Cyrillo-Methodějského, po celý svůj život kněžský horlivě podporoval a mezi lidem rozšiřoval katolickou literaturu.

Dostav se za kaplana do Bohnic u Prahy, kdež v tomto směru blahodárně působil také zemřelý farář Sluka, počal tu kde jak mohl kupovati dobré české knihy, jak pro školní mládež, tak pro dospělé. Po třech letech byv poslán v téže hodnosti do Charvátce, pokračoval tam ve své blahodárné činnosti, ale poněvadž pro churavost farářovu mnoho mu bylo pracovati, nemohl míti bedlivého zřetele ku knihám rozpůjčeným, čímž se mu jich mnoho potratilo.

Roku 1850. byv povolán za kaplana do Týna v Praze, i tady velmi rád mládeži i dospělým knihy půjčoval, při čemž měl hlavní zřetel k dívkám z ústavu sv. Ludmily, kdež asi 17 let sv. náboženství zdarma vyučoval.

Stav se po 20 letech farářem v Libni, z kazatelny i ve škole, lidu i dítkám dobrý tisk doporučel a nabízel a přes to, že toto město jest krvavými romány zaplaveno, získal tam přece slušně odběratelů pro Zábavnou bibliotheku, Školu B. Srdce P., Václava, Ludmilu, Anežku a pro Katolický tiskový spolek. Životů Pána Ježíše Krista 33 v Libni rozprodal a na konferenci Neposkvrněného Početí P. Marie v Libni (odbor spolku sv. Vincence z Paula) rovněž pěknými knihami pamatoval.

Podobným směrem pracoval Tichovský i v Kojeticích. Tento horlivý kněz nemiloval hostinců; za to byly knihy jeho radostí, a ročně za ně přes 150 zl. vydával. Kdyby kněz nábožných a dobrých knih nekupoval — tak často říkával, — kdo by to měl činiti?

Tippmann Karel, katecheta dívčího paedagogia v Praze (nar. 24. června r. 1846. v Jedové Hoře), vzdělal ve Vejprnicích u Plzně, když tam kaplanoval, školní knihovnu.

Truhlář Jan Václav, kaplan v Netolicích (nar. 27. ledna r. 1851. v Bubovicích), daroval velikou svoji belletristickou knihovnu bibliothece prachatické. V Netolicích založil ve spolku Katolických tovaryšů knihovnu, která jest velmi četná, a z níž se pilně čítá jak od tovaryšů, tak od ostatního obcenstva

Triska Petr, člen řádu augustiniánského ve Lnářích u Blatné († 25. listopadu r. 1861.), založil r. 1851. českou knihovnu pro osadu lnářskou.

Nejvíce obětoval na ni tehdejší držitel velkostatku lnářského, Klement hrabě z Linkru a Lutzenwiku, totiž částku 20 zl. C. M., dále přispěl konvent, který mimo peněžitý příspěvek mnoho knih obětoval, také poskytl pomoci úředníci velkostatku a konečně osadníci.

Nyní čítá tato knihovna přes 450 čísel, všecky vázané; poněvadž je lnářská osada malá, půjčují se knihy také do okolních osad.

Uhlíř Václav, farář v Jesenici u Č. Skalice (nar. 7. července r. 1842. v Třebochovicích). Knihovna příškolených obcí v Jesenici u České Skalice založena byla v listopadu r. 1869. tamním kaplanem Uhlířem, který knihy pořizoval a dobrodince i příspěvky jí vyprosil. Dobrodinové této knihovny mezi četnými jinými jsou: Havelka Jan, tehdejší místní farář, který dal knihovně vkladu 22 zl. do Dědictví sv. Janského, 43 svazky knih, býv. kaplan Budina Ignác, který dal vklady celkem 15 zl. 40 kr. do Dědictví Maličkých a Zlaté Knihy obou oddělení, kněz Hoffmann Václav, rodilý z Jesenice. (Sv. r. 1870., č. 51.)

Urban Em., bývalý děkan v Brozanech u Roudnice. Na rozhraní takořka živlu českého a německého leží v malebné krajině dědina Brozany. V roce 1864. dosazen byl tam učitel Kormunda Fr. z Roudnice, jehož první bylo starostí zařídit knihovnu. Za tím účelem uspořádal dne 22. ledna 1865. v její prospěch besedu, kteráž 33 zl. 71 kr. vynesla. K této částce přidal místní děkan Urban Em. 16 zl. 29 kr. Ku zakoupeným za tuto částku knihám daroval děkan 24 knihy, jakož i obstarával vazbu knih. Skříň na knihy dal jmenovaný dobrodinec na své výlohy zhotoviti. Hron Vojtěch, kanovník pražský, daroval knihovně 12 knih, brozanský kaplan Ženišek Tom. 2 sv. Katolické besedy. (Sv. r. 1870., č. 36.)

Urban Jan, děkan v Čelakovicích (nar. 15. dubna r. 1835. v Předměřicích u Benátek), získal jako kaplan ve Všetatech mnoho údu pro Dědictví Maličkých; podobně působil i v Předměřicích, kdež byl jmenován opatrovníkem ústavu tohoto. V témž směru pracoval pro Zlatou Knihu v Písku. V Čelakovicích řídil knihovnu farní školy a v r. 1864. vzdělal tu knihovnu ob-

čanskou, kteráž jest nyní majetkem tamní Občanské besedy. I v Čelakovicích získal Urban za pomoci kaplanů mnoho údů Dědictví Maličkých a Zlaté Knize. Nyní odebírá takřka všechny katolické časopisy a zábavné knihy v duchu katolickém psané, jež milerád buď půjčuje nebo mezi lid rozdává — a přišel již o mnohé.

Urban jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Vacek Kamenický Fr. Jaroslav, děkan v Blovicích (nar. 14. května r. 1806. v Kamenici n. L.), půjčoval studentstvu, které ho četně navštěvovalo, rád a ochotně knihy a napomínal je: „Jen pozorně čtěte a přijďte brzy.“ Vacek vyučoval dospělé dívky týdně jednou českému dějepisu a literatuře a vštípil jim lásku ku čtení českých knih.

Pilně sleduje rozvoj národního života, všecko všude, kdy a jak mohl, podporoval: vše, co s lidem a pro lid souviselo, nejpřednějšího příznivce v Kamenickém nacházelo. Dům jeho byl střediskem národního života v celém okolí. Vacek každý rok mnoho vydal na knihy. (Sv. r. 1869. str. 100; 1870. č. 43. a 44.)

Váhala Augustin Pavel, biskup v Litoměřicích (nar. 23. března r. 1802 v Polcendorfu u N. Jičina na Moravě; † 10 září r. 1877. v Litoměřicích), složil větší jistinu, za jejíž úroky, kolem 80 zl., se každý rok chudým bohoslovcům potřebné knihy pořizují.

Vamberra L. Norbert, farář v Mirošově (nar. 1. června r. 1793. v Chrudimí), byl dříve kurátem na Karlově, kdež založil r. 1845. školní knihovnu ku prospěchu dítek i dospělých chorých, která však zanikla, až pak zase r. 1868. Krutil František, redemptorista, novou zakládati se jal pomocí kanovníka Bradáče Vincence, jenž několik děl Dědictví sv. Janského do začátku daroval, pak pomocí bývalého správce chorobince Kursy Václava.

Roku 1870. Navrátil Karel, později farář u sv. Jindřicha v Praze (nar. 29. října r. 1830. v Kondráci; †), knihovnu spořádal a přispěním dárců rozmnožil a správný seznam sestavil. (Paměti Karlova od Navrátila str. 204.)

Vaněk Václav, děkan ve Velvarech († 13. prosince r. 1862.), založil již jako kaplan r. 1821. tamní školní knihovnu, k čemuž darovali knihy vedle jiných Drobilek Matěj, děkan, 10 výtečných děl, Meloun Josef, farář v Postupicích (nar. 30. července r. 1831. vOUNĚticích), mnoho knih a Bernardin Václav, bývalý děkan velvarský (nar. 27. března r 1812. v Radnici).

Roku 1852. stala se knihovna péči zakladatelovou údem Dědictví sv. Janského.

Když r. 1858. učitelstvo při poradě na Vepřku konané založilo si knihovnu, byl Vaněk mezi předními spolku toho podporovateli; mezi jiným poskytl darem slovník Jungmannův a Dějepis Palackého. I vikář Štěpnička A. bibliotheku tu obdaroval. (Sv. r 1870., č. 38.)

Vaško František, kaplan v Brandýse nad Labem (nar. 1. října r. 1851. na Včelákově), zřídil si knihovnu přes 300 svazků obsahující, kterou v Čelakovicích, Hlavně Kostelním a v Brandýse lidu ku čtení otevřel.

Vaško vstoupil v Žižkově do konference sv. Vincence z Paula a převzav na se úřad knihovníka, z katolické bibliotheky této dospělým, hlavně pak školním dětem, dobré čtení poskytoval.

V Žižkově a Michli rozšířil Vaško mezi školní mládeží časopis Anděl Strážný.

Veletka Ondřej, bývalý farář u sv. Markéty v Břevnově, začal zřizovati v letech 1860. knihovnu pro školní mládež. V krátkém čase čítala přes 200 spisů, nejvíce zábavných a něco poučných. Zakladatel sám pilně a zdarma žákům knihy ty ku čtení půjčoval a předplatil pro ni Dědictví Maličkých.

Po něm horlivě ujal se práce zmíněné Neureutter Václav, kaplan (nar. 27. února 1843. ve Štíříně), obohativ ji spisy Katolického tiskového spolku, Zábavnou bibliotekou, Zlatými Klasy a Lístky. K rychlejšímu půjčování používal zvláštního prkna, na němž byla jména knih a jich čísla z hlavní knihy. Pomocí praporečků, na nichž jména čtenářů s jejich čísly ze seznamu napsána byla, zastrkovaných do dirky nad jmenem knihy na prkně napsané bylo hned viděti, která kniha jest půjčena. Když se kniha odvedla, praporeček se vytáhl a položil. V r. 1881. čítala knihovna ta přes 600 svazků.

Vepřek Antonín, č. děkan v Lanžově (nar. 1. března r. 1821. v Radechově), vstoupil r. 1845. do Matice České, rozšiřuje dobré užitečné knihy po všem okolí, zvláště ve své farnosti. Již jako kaplan ve Dvoře Králové a pak jako farář v Lanžově získal údů Dědictví sv. Janskému a Cyrillo-Methodějskému a rozšířil Anděla Strážného.

Vetešník Fr., † děkan v Sobotce, založil r. 1835. školní knihovnu v Markvarticích u Sobotky. On s děkanem Markem, jak již u tohoto řečeno, složil první příspěvek do rukou Jungmannových ve prospěch Společnosti české, a když Matice Česká skutečně založena byla, brzy za člena přistoupil.

Veverka Václav, farář v Ratajích, založil v tomto místě farní knihovnu a odkázal veškeré spisy z Matice České obci Žamberku.

Nástupce Veverkův Rothberger V. rovněž několik knih farní bibliotece odkázal.

Vinař Jan Nep., osobní děkan a farář na Vratslavi (nar. 29. května r. 1803. ve Vysokém Mýtě; † 22. srpna r. 1883.) byl členem Matice České a v mladších letech podporoval naši literaturu nad obyčej. Bohatou knihovnu svou rozdal již r. 1869. dílem mezi bohoslovce v Hradci Králové, dílem mezi své známé; ve-

likou část knih poslal však ministerstvu vyučování ve Vídni.

Když roku 1874., jak již u Kudrny podotčeno, založena byla na Vratslavi knihovna, věnoval jí Vinař velickou část knih. (Čech 18²⁹/₈₃.)

Vinařický Karel, kanovník kollegiatní kapitoly na Vyšehradě (nar. 24. ledna r. 1803. ve Slaném; † 3. února r. 1868. na Vyšehradě), jako ceremonář arcibiskupa Chlumčanského byl duší vlastenců českých; on, seč byl, pomáhal Palackému, zakládajícímu v letopisech literatury naší významný Časopis českého Musea; onť byl nejpřednějším, neli jediným původcem Časopisu pro katolické duchovenstvo; on se účastnil porad o vydávání Naučného Slovníka a dal podnět ku spolku sv. Prokopa.

Stav se farářem na Kováni, kdež lid rád čítal knihy nábožné, vynasnažil se půjčováním dobrých spisů zdravý a užitečný pokrm poskytovatí osadníkům a povzbuzoval zámožnější k odebírání knih. Z tohoto místa zaslal seminářské knihovně v Litoměřicích 50 zl.

Vinařický se také připomíná mezi dobrodinci české seminářské knihovny v Praze a bibliotheky v Přes-ticích.

Než ještě Matice Česká byla založena, vedle Pešiny, Purkyně a Presla vypracoval i Vinařický plán k založení ústavu literárního. On byl vůbec v Matici České osobou velice váženou a hledanou; k žádosti Sboru napsal pamětní spis, jakou škodu v ohledu mravním i náboženském přináší národu českému nepřirozené se učení jazyku německému, kterážto práce vynikala důkladným obsahem i formou uhlazenou i náležitou mírností.

Mezi muži, kteří tajně skládali příspěvky pro Šafaříka, aby mohl v Praze žítí, nalézá se z duchovenstva vedle Marka i Vinařický. Dárcové, jejichž jmen se Šafařík nikdy nedověděl, uložili mu, aby za

to psal česky, což on nezištně činil. Vedle Palackého, Jungmanna vzešla příchodem Šafaříka třetí vědecká hvězda národu českému, a protož budiž čest a sláva a vroucí dík i těm mužům, kteří pro nás tohoto obdivuhodného muže zachovali.

Vedle Štulce, Marka, Douchy býval i Vinařický přítomen jako host schůzím českých patriarchů, Sboru Matice České.

Jak si ho Palacký vážil, vysvítá z jeho slov ve schůzi Sboru ze dne 31. prosince 1845. pronesených. Palacký prohlásil o smutném stavu kritiky české řka, že jen, co Čelakovský a Vinařický napsali, zasluhuje uznání.

Mezi členy Matice nalézá se Vinařický na 23. místě. *Vindyš Josef Hajislav*, až do r. 1856. farář v Nechanicích, horlivý vlastenec a spisovatel, založil při farní nechanické knihovnu obsahu různého, z níž se až dosud knihy půjčují mládeži i dospělým občanům. Z indexu, nalézajícího se v archivu farním, vysvítá, že bibliotheka ta čítala za Vindyše přes 1000 svazků. Co dobrého za jeho živobytí bylo v češtině sepsáno, všecko tam bylo. V seznamu jest také udáno, kolik která kniha stála a od koho jest.

Nástupce Vindyšův, nynější děkan nechanický Nosal Vojtěch (nar. 23. dubna r. 1820. v Habrové), obohatil tuto bibliotheku mnohými spisy vědeckými, učiniv ji členem Matice České. Nosal rozdal mezi lid množství populárních knih.

Vlasák Antonín, em. farář ve Vlašimi (nar. 10. ledna r. 1812. ve Vlašimi), založil r. 1837. ve Vlašimi farní knihovnu, kterouž kaplani vlašimští až do r. 1872. spravovali a vskutku zvelebovali; jsouť to: Kohlrus Josef, zpovědník v Praze; Macháček Vincenc k. a vikář a farář ve Zdislavicích (nar. 2. dubna r. 1821. ve Velkém Semptínu), kterýž také některé členy získal Dědictví sv. Janskému a Cyrillo-Metho-

dějskému; Kouba Vojtěch, farář v Souticích (nar. 6. července r. 1833. v Kojčínu) a zemřelý farář uhliřsko-janovický, Trnka Václav, který též jako kaplan ve Bříství lidu knihy půjčoval. Nyní jest knihovna v rukou světských učitelů.

Vlasák věnoval také knihy Čtenářskému spolku ve Vlašimi, začež byl jmenován prvním čestným členem.

Roku 1883. zaslal darem knihovně učitelského spolku ve Vlašimi 40 ročníků pěkně vázaného Muzejníka.

Nežli přešla ve správu školní, knihovna tato velice utrpěla. Dle katalogu čítala přes 1000 svazků a když byla odevzdána škole, zbylo z ní sotva 400 knih. Tyto knihy rozděleny byly ve dvě: pro sbor učitelský a pro mládež školní. Sepsání katalogů a nové roztrídění spisů obstaral, jakož i knihy po 6 let žákovstvu půjčoval tehdejší katecheta ve Vlašimi, nyní professor a katecheta ústavu učitelského v Jičíně, Příkop Fr. (nar. 7. října r. 1847. v Dubu)

Vohnout František, farář v Žlunicích (narozen 28. února r. 1838. v Podhradí), přistěhovav se na své nové stanovisko do Dymo ur, brzy seznal, že tamější v mnohém ohledu pokročilé občanstvo postrádá zdroje ku svému duchovnímu vzdělání a občerstvení, totiž poučných a zábavných knih; tomuto nedostatku hleděl Vohnout odpomoci společně s některými občany, zvláště s úředníky hraběcími.

Usneseno se na tom, založiti čtenářský spolek. Rychle ustavil se zařizovací výbor, jenž poctil zakladatele volbou předsedy. Když stanovy od místodržitelství dne 1. března r. 1866. potvrzeny byly, sehnáno prosbou a přimlouváním od členů a dobrodinců (mezi nimi i hraběcí rodina Černínská) příspěvků tolik, že zaplatil spolek do r. 1869. do Matice České přístupné 100 zl. a do Dědictví sv. Janského 20 zl. Mimo to postaral se Vohnout o to, že se spolek stal

členem Dědictví Maličkých a že odebírá spisy Katolického tiskového spolku, Zábavy večerní a Zábavnou bibliotheku z Brna.

Od času potvrzení spolku zastával Vohnout úřad knihovníka; skříň s knihami měl v domě farním a zhotovoval potřebné dopisy a výkazy.

Vedle této činnosti rozšiřoval Vohnout mezi lidem Dědictví Maličkých a Zlatou Knihu, začez od obou ústavů jednatelstvím a od Dědictví Maličkých i Diplomem opatrovnickým byl poctěn.

R. 1888. vzdělal Vohnout v Žlunicích farní knihovnu pro lid, k čemuž přispělo 20 knihami Družstvo Vlast. Zakladatel věnoval k tomu účelu všechny své knihy zábavného a poučného obsahu.

Vorel Václav, arcikněz a děkan v Bechyni (nar. 26. září r. 1820. v Černešově.) Obecní a školní knihovna v Bernarticích v Tábořsku založena byla 6. prosince r. 1867. na podnět místního I. učitele od pp. Králíka Eduarda, Vorla Václava, faráře a jiných, kteří jako výbor správní všemi silami o rozkvět její se přičiňovali a hmotně ji podporovali. (Sv. r. 1870., č. 20.)

Vydra Stanislav, jesuita a professor matematiky na universitě pražské (nar. 13. listopadu r. 1774. v Hradci Králové; † 13. listopadu r. 1847.), byl s Krameriusem jediným mužem, který nikdy dobré mysli nepozbyl, anobrž pevně doufal a za jisté pokládal, že nelze, aby národ český zahynul. Kupoval a rozšiřoval knihy a časopisy české, rozdával je svým žákům a povzbuzoval své známé a přátely, aby tolikéž knihy české odbírali a pilně čítali.

Povzbuzoval staré i mladé, světské i duchovní osoby, aby neztráceli mysli, alebrž stáli pevně k dědictví národnímu. On získal a zachoval národu svému mnoho mužů. (Musejník, r. 1870.)

Vyhnálek Josef, farář. Myšlénka založiti knihovnu v Kublově u Žebráka vznikla r. 1860., kterou uskutečnil ve Štěňovicích Březina, t. č. knížeckí lesní příručí na Kulnách u Kublova. Avšak po jeho odchodu nedařilo se knihovně valně. Teprve když se na Velíz za farního administratora dostal Vyhnálek, opět nastal v Kublově ruch čilejší. Vyhnálek ujal se horlivě započatého díla, a vlivem jeho dávaly se čas od času besedy, vesměs ve prospěch knihovny, kteráž v krátké době pod jeho správou vůčihledě vzrostla. (Sv. r. 1870., č. 29.)

Wildmann František, farář v Sudoměřicích u Bechyně (nar. 28. listopadu r. 1839. v Kamenici nad Lipou), působil v Sudoměřicích jako kooperator, Kardašově Řečici, Slavikovicích, a nyní opět v Sudoměřicích. Měl svou vlastní knihovnu, z níž půjčoval po všecka léta knihy svým osadníkům. V Kardašově Řečici založil školní knihovnu, která obsahovala přes 300 svazků. V Slavikovicích chtěl Wildmann knihovnu na faře zanechat, když však liknaví osadníci ani skříň k tomu poskytnouti nechtěli a raději v kořalně se zdržovali, rozdal před svým stěhováním knihy školním dítkám, aby aspoň ty neupadly do moru kořalečného.

Zahradník Bohumil, kooperator ve Zruči (nar. 21. srpna r. 1862. v Hostačově v Čáslavsku). Ve Zruči nalézala se farní knihovna školní již drahně let; byla uschována na faře a v ní rozmnožována a odtud půjčována. Kdy byla tato bibliotheka založena, nemožno udati, poněvadž byly ztraceny všechny písemné doklady, když se z fary do školy stěhovala. Novou knihovnu zřídil kooperator Zahradník r. 1887. Byv tam r. 1886. dosazen, získal hlouček čtenářů pro odebírání časopisů; zbytek z předplatného věnován byl jako základní kámen k zařízení farní knihovny pro lid. Tento přebytek činil 9 zl. 10. kr., ochotníci

darovali 20 zl. 90 kr., přifařené obce přispěly z obecního jmění 20 zl. 40 kr., záložna poskytla 5 zl., soukromníci 1 zl. 99 kr. K tomu věnovala správa velkostatku starou, nepotřebnou skříň. S kapitálem tímto naložil zakladatel farní knihovny, jemuž ochotně radou pomáhal farář jeho Bráza František (nar. 4. prosince r. 1836. v Načeradci), takto: zakoupil spisy Ehrenbergovy, Pravdovy, Tylovy a dal je svázati; pořídil inventář, pamětní knihu a jiné k tomu potřebné věci. Knihovna byla otevřena 1. ledna r. 1888. a v několika měsících vykazovala oběh přes 500 čísel.

Svolením místní a rozhodnutím okresní školní rady vráceno ze školy farní knihovně 82 knih, k tomu poskytli spisy někteří osadníci, hlavně učitelé, tak že bibliotheka zručská čítá 276 svazků. Knihy se půjčují osadníkům zdarma, a to ve čtvrtek a v neděli. *Zahradnický Beno*, kvardián kláštera františkánského v Zásmukách (nar. r. 1818. v Deštné), byl dříve představeným kláštera v Uherském Hradišti, a maje na zřeteli vzdělání tamního zanedbaného lidu slováckého, dovolil mu zdarma sobě vypůjčovati knihy z bibliotheky klášterní, sám pro ni mnoho knih daroval, a značnou část peněz zaopatřil na koupení knih nových, aby se čtenářstvu, kterého stále přibývalo, vyhověti mohlo.

Knihami se také okolnímu kněžstvu a studujícím realného gymnasia vypomáhalo.

Od r. 1868. počal knihovník půjčovati některým řemeslníkům vedle knih také staré a nové časopisy. (Sv. r. 1870., č. 43.)

Zachar František, farář u Dobré Vody u Č. Budějovic (nar. 25. července r. 1834. v Ševětíně), ustanoven byv jako neomysta v r. 1862. za kaplana do Dubného (vesnice 1 1/2 hod. od Budějovic vzdálené), záhy pečoval o to, by vzbudil lásku k četbě u četných svých osadníkův. Za tou příčinou obětoval ze svých

příjmů co jenom mohl na dobré knihy, uspořádav si takto v krátkém čase velikou knihovnu pro lid, obsahující vesměs výtečné, poučné a zábavné spisy našich nejlepších spisovatelův. Dvěře pokojíku jeho bývaly zvláště v době zimní téměř oblehnuty horlivými čtenáři, kteří beze vší náhrady čerpali z této soukromé, objemné sbírky. Více než 10 let působil Zachar ve směru tomto na osadě dubenské, probouzeje čilé vědomí a snahu po ušlechtilém vzdělání. Vzpomínka na knihovnu farářovu, jakož i na ochotu, se kterou knihy se půjčovaly, dosud na jmenované osadě trvá, čemuž nasvědčují i řádky tyto, jež s námi sdělil bývalý „horlivý čtenář“ a vděčný jeho žák.

Zátka, gymn. katecheta v Jindřichově Hradci. Jeho ponuknutím začali si studující v Jindř. Hradci zakládati českou knihovnu.

Závesský Jan, osobní děkan v Charvátci (nar. 30. října r. 1794. ve Velkém Radošíně; † r. 1870.), stal se r. 1853. farářem v Chržíně, kdež předchůdce jeho Brožovský Josef školní knihovnu založil. Závesský ji věnoval mnoho knih zábavných a poučných, z nichž se tam posud nalezá 60, jeho podpisem a dedikací opatřených. On učinil školu chržínskou údem Dědictví Maličkých.

Zeman Bohdan, kaplan ve Velkých Kostomlatech (nar. 17. listopadu r. 1859. v Kralovicích), založil společně se říd. učitelem Jarým Josefem r. 1884. v Loukově u Semil, kdež byl 10 měsíců kaplanem, Živnostensko-čtenářskou Besedu a zakoupil z peněz k tomu účelu sebraných jeviště pro ochotnické divadlo. Sám pak založil v novém spolku knihovnu, darovav jí četné knihy obsahu hospodářského i zábavného a 5 zl. na penězích.

Zeman jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Ziegler Josef Liboslav, b. vikář a děkan v Chrudimi (nar. 10. července r. 1782. v Hradci Králové; † 23. května r. 1846.), stav se prof. v semináři královéhradeckém, zasadil se o zřízení české knihovny při tomto alumnatě.

Tehdy nebylo při alumnatě hradeckém téměř žádné sbírky českých knih, i hleděl Ziegler hnedle po uvázání se v professuru svou při podrektorovi semináře Webrovi toho dověsti, by nějaká summa peněz na zakoupení knih českých se vykázkala. I nebylo snažení jeho bez účinku, nebo již v měsíci listopadu 1817. obdržel od řečeného podrektora 30 zl. r. č. a potom v měsíci prosinci a lednu opět 53 zl. 30 kr., k čemuž byl představený semináře Teichl 10 zl. připojil. Celá summa tato obrácena ihned k zakoupení českých knih obsahu náboženského, mluvozpytného i zábavného, a již ku konci měsíce února 1818. čítala knihovna tato okolo 40 dílů (v 60 svazcích), vše pevně vázaných. Způsobem tím pokračováno každého roku; z pomůcek podrektorem, professory i jinými vlastenci, jakož i posluchači dílem na penězích, dílem v knihách poskytovaných, množila se knihovna tato den ode dne tak, že ku konci r. 1825. nebylo téměř nově vyšlé knihy české, která by tam nebyla.

Roku 1818. založeno bylo národní Museum české. Již první Markem Ant. sdělená zpráva, že se jedná o zřízení ústavu toho, naplnila Zieglera radostí velikou. Horlivost jeho u sbírání knih, listů i jiných věcí starožitných, jakož i příspěvků peněžitých pro ústav tento neznala nyní mezí, ani nešetřila výloh, nesnází a obtížností. Působení jeho v té příčině neobmezovalo se pouze na jeho okolí; dopisoval v důležitostech musejních až do Moravy i jinam. Jestli tudíž kdo, tu jistě Ziegler zasloužil si jména činného a sbírajícího úda musejního.

Roku 1825. stal se Ziegler děkanem chrudimským. I povzbuzoval jak okolní duchovenstvo, tak i sousedstvo chrudimské ku čtení i kupování knih a časopisův, jakož i neupustil od horlivosti své ve sbírání příspěvků musejních.

Neméně horlivým ukázal se Ziegler v záležitostech Matice České a sv. Janského Dědictví. Přistoupilť nejen sám k ústavům těmto (v Matici jest 30. členem), nýbrž získal i povzbuzováním svým oběma mnoho úďů mezi kněžími a ostatními obyvateli chrudimskými a okolními

Vůbec každé nové vlastenecké podniknutí, každý takový ústav, každá nová česká kniha obsahu vážnějšího atd. — vše to naplňovalo vlasteneckého ducha jeho radostí nesmírnou.

Pořídiv závětem o své majetnosti, odkázal mezi jiným bohatou knihovnu svou k děkanství a k městské knihovně v Chrudimi, tak aby knihy obsahu bohoslovného pro děkanství zůstaly, všecky ostatní však knihovně městské vydány byly — odkudž se nazývá Zieglerovou nebo sousedskou. Pro tuto knihovnu odkázal Ziegler 100 zl. jakožto vklad do Matice České.

Ziegler byl také členem spolku Instituce literatury slovenské, jediní to s Markem čeští členové této společnosti. (Škola a Život, roč. 1855.)

Zima Karel, os. děkan v Klapí u Libochovic (nar. 8 listopadu 1806. v Hradišti), založil v Libochovicích, když tam byl kaplanem, školní a farní knihovnu.

O podnik tento získali sobě největších zásluh mimo zakladatele Hnojek Antonín, býv. děkan libochovický a Ehl Josef, děkan v Udlicích (nar. 10. července r. 1820. v Solnici) jako farní administrator v Libochovicích.

Zuman Vojtěch, děkan v Chorušicích a b. vikář mělnický († 5. února r. 1873.), má veliké zásluhy o rozšiřování knihoven při školách svého třídnictví. Za

jeho času velmi dobře prospívala knihovna učitelstva vikariatu a vznik vzala bibliotheka vikariatního duchovenstva, kterážto trvá do dnes.

Když Zuman v Lounech kaplanoval, chodil od domu k domu, sbíral dary a vzdělal z nich knihovnu, kterou lidu ku čtení otevřel a s velikou pečlivostí spravoval. Později dostala se bibliotheka tato do radnice.

Žilík Jan. Školní knihovna v Deštné u Opočna založena v květnu r. 1864. za příležitosti otevření nové první třídy z dobrovolných příspěvků občanů deštnských Žilíkem Janem, kooperátorem. (Sv. r. 1870., č. 47.)

Žďárský Jan, f. admin. ve Vrchlabí (nar. 19. června r. 1848. v Bukovině), studuje bohosloví založil r. 1868. obecní knihovnu v Dolánkách u Turnova.

Stav se kaplanem v Č. Dubě, založil r. 1875. pro lid farní knihovnu v Hlavicích u Č. Dubu.

Beneš Václav Třebízský (nar. 26. února 1849.; † 20. června r. 1884.), kaplan na Klecanech, odkázal theologickou část knihovny své dvěma alumnům IV. ročníku, aby naň pamatovali při mši sv. Ostatní knihy poručil té obci, kde zemře; avšak Mariánské Lázně se tohoto dědictví zřekly, i připadla knihovna rodné obci jeho Třebízi.

Černý Jan, katecheta v Humpolci (nar. 4. října r. 1833; † 4. dubna r. 1884.), měl rozsáhlou knihovnu, z níž půjčoval za živobyti svého knihy po městě a do tamější všeobecné nemocnice. Většinu příjmu obrátil na literaturu a co zbylo — dal chudým. Po smrti jeho theol. knihy připadly knihovně farní, některé tvoří základ bibliotheky v nemocnici, ostatními pak podělil žákovskou a učitelskou knihovnu. Sem da-

roval 674 knih, a to: 60 obsahu náboženského, 184 paedagogického, 116 mluvnického, 66 dějepisného, 30 zeměpisného, 116 zábavného, 80 přírodovědeckého, 22 obsahu hudebního a zpěvy. Tímto odkazem stala se učitelská a žákovská knihovna v Humpolci největší v okrese.

Čížinský Josef, býv. kaplan v Tyništi n. O., založil tam r. 1836. s Pelikánem Josefem, appellatorně zkoušeným syndikem v Tyništi při něm. škole školní knihovnu. Školní plat se obracel na knihy. Čížinský jí daroval 10 zl. stř. a znamenitou část svých českých knih; velikým počtem knih přispěl syndikus Pelikán. Rodáci tyništi: Růžicka Jarolím, převor v Broumově; Vilímek Fr., lokalista Licibořicích; Píra Ant., kaplan v Bojanově; Dudek Josef, kaplan v Moravci, darovali jí příspěvky peněžité. Z Hradce Králové zaslali dary: Pelikán Fr., č. kanovník a kons. tajemník, a Hais Josef, kons. registrator. Kužel Matěj, místní děkan, poskytl jí 16 zl. stř. Později byla knihovna od domácích kněží zapsána do Dědictví Maličkých a Zlatých Klasů, dříve již do Dědictví sv. Janského.

Dobicer Fr., farář v Morech (viz sešit I. str. 24.), založil v Citolibech knihovnu, kteráž dala podnět učiteli Čepelákovi Al. k zřízení zvláštní bibliotšky pro mládež. V Lenešicích a Opočně získal sv. Janskému Dědictví 16 členů a vůbec Dobicer staral se všude, aby lid sobě svěřený dobrým čtením zásobil.

Dušek Jan, kaplan v Blovicích (nar. 16. ledna r. 1852. v Nezamyslicích), jest horlivým šířitelem Anežky, Ludmily a Václava a půjčuje lidu ze své bibliotšky knihy.

Dvořák Matěj, katecheta v Žižkově (nar. dne 8. ledna r. 1862. ve Vysokém Hrádku u Vltavotýna), našel se na sklonku svých bohosloveckých studií myšlénkou, založiti v rodišti svém knihovnu. I staral se s bratrem svým, nyní bohoslovcem v Č. Budě-

jovicích, knihy sehnati, a co by se nedostalo, zákoupiti. V této práci byl jim nápomocen bratranec jejich Polánsky Ant., rodilý z Vys. Hrádku, nyní katecheta v Blatné, a Fabian Jos., rodilý ze Křtěnova, nyní bohoslovec v Praze. I shledali 108 svazků.

V témže roce založil Dvořák pomoci řídícího učitele Jelínka Adolfa ve Křtěnově, kamž jest Vys. Hrádek přifařen, Odbor Nár. Jednoty Pošumavské, k němuž se ihned 105 údů přihlásilo. Tomuto Odboru zapůjčil Dvořák svoji knihovnu s tím doložením, aby připadla bibliotheka farní osadě křtěnovské, kdyby se odbor rozešel.

K žádosti Dvořákově zaslal Ústř. výbor Nár. Jedn. Poš. této bibliothece 40 knih, ostatní spisy se přikoupily, takže nyní ústav tento čítá na 300 svazků. Láska ku čtení jest veliká; i z okolních vesnic přichází v sobotu posel, jenž přečtené knihy přináší a nové odnáší.

V Lošanech u Kolína založil Dvořák jako kaplan Cyrillskou Jednotu, jež čítala přes 70 členů. Aby horlivost členů odměnil, předplatil jim ze svého několik časopisů a rozpůjčil jim všechny své knihy. Knihy tam zůstaly do dnes, a časopisy věnoval Dvořák Čtenářské besedě ve Voděradech na téže osadě, jejímž byl spoluzakladatelem.

Foitik Viktorin, farář v Malšicích u Tábora (nar. 31. srpna r. 1825. v Plzni), kaplanoval od r. 1852. až 1867. ve Vejprnicích u Plzně, kde hned prvního roku rodičům i dítkám prospěch dobrého čtení na srdce vloživ, učinil na osadě sbírku a zakoupiv z tohoto i ze svého knihy obsahu vzdělavatelného, založil tu knihovnu, několik set svazků čítající. Vedle toho dítky při výroční zkoušce i jindy knihami poděloval, Štulcových kalendářů ročně 50—100 v osadě rozšiřoval, i Dědictvím sv. Janskému, sv. Cyrilla a Methoda mnoho údů (D. Maličkových 112) získal;

vůbec po čas patnáctiletého působení dostalo se osadě jeho působením tisíce knih.

Foitik zkoušival školní dítky z toho, co doma četly, o čemž se přesvědčil při generalní visitaci sám † kardinal kníže-arcibiskup Schwarzenberg Bedřich.

Dostav se za faraře do Hlavatec u Soběslavi, věnoval stejnou péči Dědictvím a za 16 let získal Dědictví Maličkých 88 údů.

Fortunát Jakub, arcikněz v Lomnici u Třeboně (†), založil asi r. 1848. školní knihovnu ve Lhenicích. V letech padesátých dal ji zapsati za věčného úda do Dědictví sv. Janského tamní farář, zemřelý Schuster Jakub; v roce pak 1866. zaplatil jí věčné údství do písecké Zlaté Knihy tamní kaplan Kocábek Jak. Fr. (nar. 13. července r. 1839. ve Lhotce), nyní farář na Horách Ratibořských u Tábora.

Harmach Vojtěch (viz sešit první, str. 42.) založil před třemi roky ve Volyni Spolek katolických tovaryšů a při něm knihovnu z děl zábavných i odborných pro všechna řemesla. Volyňský děkan Fischer Josef (nar. 14. dubna r. 1824. v Chlenu) daroval této bibliothece 200 děl, z nichž mnohá jsou nemalé ceny.

Harmach jest horlivým rozšiřovatelem českých časopisů, hlavně Anděla Strážného, jemuž získal jednoho roku až 53 odběratelů.

*Hessoun Josef**) (nar. 8. srpna r. 1830. ve Vrcovicích u Písku), studoval bohosloví v Budějovicích, a byl na kněžství vysvěcen 31. července 1853. Když r. 1865. v čís. 15. uveřejnil biskup budějovický zvěčnělý Jirsík ve svém konsistoriálním listu několik dopisů, které ho došly ze St. Louis v Americe s prosbou od tamějších katolíků za českého kněze, odhodlal se Hessoun z čisté, nezištné, obětovné lásky pro Boha

*) Obrázky z jeho života viz ve Hlasech katol. tiskového spolku r. 1870., č. 10 a 1885., č. 2.

a bližního jíti tam a působit na vinici Páně. Odešel s pevnými předsevzetími obětovat sebe blahu svěřenců svých v zámořské nové vlasti. Po tklivém rozloučení s osadníky v Jiníně, kdež kaplanoval, vydal se s doporučujícími listy biskupa Jirsíka na cestu dne 3. září a přijel šťastně 30. září do St. Louisu a 4. října nastoupil v úřad svůj jako duchovní správce. Tu naň čekala veliká práce, která se dá roztržiti: 1. na zařízení katolického týdeníku, 2. vystavení školy a 3. kostela. Nehledíce k dvěma posledním podnikům, které Hessoun s velikým namáháním zdárně k cíli přivedl a katolíkům St. Louiským ke krásnému chrámu Páně a pěkné škole dopomohl, všimněme si jeho literárního podniku. Aby učinil přítrž svobodomyslnému tisku novinářskému, koupil r. 1867. v St. Louisu tisk zašlého tam Pozoru za 850 tolarů, z nichžto 400 tolarů zaplatil se třemi jinými českými kněžími, a ostatní zůstali dlužni. Katolické Noviny počaly v Chicagu skutečně jako týdeník vycházeti. Vydavatelé i směr listu staveni od listů nevěreckých na pranýř posměchu. Z Čech docházelo pro list ten dosti příspěvků od přátel Hessounových, hlavně pak ho podporovali Novák Tomáš, Šmat Fr., Pravda Fr., a j. Ale tento podnik se nezdařil pro netečnost odběratelův. Neunavný Hessoun nevzdal se této myšlenky. Zatím zařídil se přičiněním jeho v St. Louis Katolický literární spolek, jehož účelem jest vydávati mimo jiné veliký katolický týdeník Hlas. Se zakoupením tiskárny a se zařízením všeho měl Hessoun mnoho starostí a také obětí peněžních. A hle! jeho neoblomnou vytrvalostí se stalo, že Hlas se rozšířil mezi Čechy katolíky v Americe na 2000 výtisků, a v krátké době na to na 4000 a stal se našim krajanům nejoblíbenějším listem, který je s velikou láskou všudy vítán. S nedočkavostí sáhá každý po novém čísle Hlasu, který se stal nejvítanějším domácím přítelem

a rádcem všech Čechů-katolíků v zaoceánské vlasti. Výbornou sílu měl P. Hessoun při Hlasu v P. Koudelkovi, kooperatoru tamtéž. Jeho vybidnutím sebráno jest velké množství knih po Čechách pro novou školní knihovnu. Sbíralo se v Budějovicích pod ochranou šlechtěného Jirsíka, v Písku přičiněním nynějšího vikáře Pecha Fr., v Chudenicích obětovností upřímného synovce jeho faráře Souhrady Jos. Sbírký tyto měly veledárný výsledek, neboť v krátké době seřizena v St. Louis knihovna, která jest snad první toho druhu v Americe. Také slovatný Desolda J. N. daroval knihovně této nemálo knih, které po jednom vystěhovalci tam zaslal; ale tento jich neodevzdal, ač starostlivý Hessoun do krajiny Jova několikráte pro ně psal. I dodává k tomu šlechtěný Hessoun: „Bohu poručeno! Snad dostanou se do rukou lidí, kteří jich ještě více potřebují nežli my zde, a tak se účelu šlechtěného dárce přece dosáhne!“ Hessoun založil také Český katolický dělnický spolek v St. Louis.

S radostí a hrdostí patříme na rodáka svého za mořem a přejeme mu hojného zdaru do budoucnosti na dráze tak šťastně započaté.

Hlavsá Josef, kaplan v Chomuticích (nar. 4. dubna r. 1860. v Bílém Újezdě), byl kaplanem v Nekoři, i půjčoval lidu knihy z tamní farní knihovny i svoje. Podobně činí v Chomuticích, určiv si každou sobotu pro půjčování knih.

Hrubý Vilém, farář v Petrovicích (nar. 23. února r. 1824. v Branné), byl od r. 1850—1860. kaplanem v Jablonci nad Jizerou v Krkonoších. Krom „minucí“, t. j. malého kalendáře, nenalezl tam ničeho. I půjčoval lidu svoje knížky, vzdělal školní knihovnu a ukládal do ní, co kde sebrati mohl. Půdu tam našel dobrou: k Dědictví sv. Janskému a Cyrillo-Methodějskému přihlásilo se najednou 30 údů; přistou-

pily i rody se vkladem dvojnásobným, aneb manžel stal se členem Dědictví jednoho, manželka druhého.

V Raketnici (od r. 1860—1862.) rozšiřoval Dědictví Maličkových v řeči německé.

Od r. 1862—76. byl Hrubý farářem v Poniklé, v české osadě, kdež staral se hlavně o Dědictví Maličkových a Zlatou Knihu v Písku. Od r. 1876. činí podobně v Petrovicích; tady lidu knihy i časopisy půjčuje a na konci roku je ukládá do knihovny školní nebo učitelské, aneb je rozdává.

Hrubý jest od r. 1845. údem Matice České, později stal se členem Dědictví sv. Janského a Cyrillo-Methodějského: knihy tyto daroval buď kostelu anebo lidu je rozdál.

Hrubý odebírá s kaplanem svým Vichtou Lambrechttem, zakládajícím členem Družstva Vlasti (nar. 16. září r. 1861. ve Sklenném na Moravě), mnoho časopisů, které hojně mezi lidem kolují.

Hyxa Vincenc, farář v Bílé Třemešné u Králové Dvora (nar. 5. září r. 1854. v Turově), má přes 500 knížek pro lid, které již v Nechanicích lidu půjčoval, a odebírá téměř všechny spisy, které lid vzdělávají a ušlechťují.

Jakeš Vavřinec, kaplan v Blatné (nar. 7. srpna r. 1850. v Brloze), půjčuje lidu své vlastní knihy, rozšiřuje mezi lidem moravské noviny Hlas a Dělník a stará se o knihovnu obecní v Brloze, svém rodišti.

Ježek Jan, katecheta české reálky v Praze (nar. 20. října r. 1849. ve Chvalkovicích), dostav r. 1882—83. dovolenou, přebýval ve Volšovech u Sušice. I přicházeli k němu lidé, žádající sobě knížek ku čtení. Chtěje vyhověti prosbám lidu, objednal si knihy z Brna a z Prahy a radil hraběnce Chotkové, by zřídila knihovnu pro lid. Žádost jeho byla splněna, a 180 knih bylo objednáno.

Třetí neděli v červnu r. 1883. poučen byl lid po mši sv. o důležitosti dobrého čtení, a knihovna svému účelu odevzdána. Koncem měsíce července bylo již 95 čtenářů. Vedle toho získal Ježek v obci volšovské 10 údů pro Děd. Maličkých a rozšířil tam Anděla Strážného a Školu B. S. Páně.

Jíně Václav, kaplan v Blatné (nar. 25. září r. 1847. v Řevnovicích), půjčuje čtenářům knihy ze své vlastní bibliotšky, obstarává podíly Zlaté Knihy, Ludmily, Anežky a kupuje časové brošury v mnohých exemplářích a lidu je daruje.

Just Josef, č. děkan a býv. farář v Hněčevsi, dal v letech 1850—1860. za pomoci Eugena Girtlera, rytíře z Kleebornu, a starostů přifařených obcí zapsati školu hněčevskou do Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje a sv. Jana Nep. a v 6 exemplářích do Dědictví Maličkých, ustanoviv, aby farář knihy každého roku hodným žákům za odměnu rozdíl, Také Zlaté Klasy nezůstaly nepovšimnuty.

Kačer Jan, kaplan u sv. Štěpána v Praze (nar. 17. ledna r. 1848. v Břehově u Č. Budějovic), založil v rodišti svém knihovnu, odevzdav ji ve správu spolku Štítného. Kačer jí získal dobrodince a každého roku ji knihami rozmnožuje.

Kadlec Václav, kaplan v Bělé u Bezdězu (nar. 26. září r. 1863. v Turnově), věnoval žákovským knihovnám v Bělé a Březince, pak bělské Besedě měšťanské a škole v Dolním Bousově 200 knih. Ze sbírky soukromé poskytuje Kadlec čtení lidem.

Kadlec jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Kalaš Václav, farář v Hněčevsi (nar. 3. dubna r. 1843. v Lochenici), jest milovníkem ušlechtilé literatury, i zaopatřil sobě pro lid značnou knihovnu, na 300 svazků čítající. Mimo značnou řadu starých, nyní již vzácných knih českých obsahuje knihovna jeho vzácné spisy z novější literatury.

Kalaš kupuje každého roku u Stýbla a Celerýna hojný počet modlitebních knih pro mládež, dává tisknouti pěkné modlitbičky na obrázky, což vše dítkám i dospělým rozdává za odměnu pilné návštěvy chrámu Páně, modlení se sv. růžence a při jiných vhodných příležitostech.

Kamarýt Jan, farář v Miletíně (nar. 4. července ve Velešíně), dal základ ku školní knihovně v Kohoutovicích a Žebětíně na Moravě. Roku 1888. založil farní knihovnu pro lid v Miletíně, čítající 100 svazků, k čemuž přidal 30 knih kaplan jeho Málek Petr (nar. 28. června r. 1863. v Rohoznici). V osadě kolojí z fary četné časopisy.

Klein Josef, č. děkan, spoluzakladatel a spiritual kláštera Milosrdných sester sv. Karla Borr. v Oboře u Chomutic (nar. 19. dubna r. 1811. v Oboře), nadal r. 1880. ústav tento Dědictvím sv. Jana Nep., Cyrillo-M. a Maličkých, předplácí pro něj časopisy, zábavné spisy a životopisy. Farní školu na Novém Hrádku, filialní ve Sněžné a na Borové na Opočensku, kdež 14 let kaplanoval a užitečné čtení rozšiřoval, nadal trvale členstvím Dědictví sv. Jana a Cyrilla a Methoděje. Podobně učinil s bratrem Janem, děkanem v Činěvsi, škole chomutické, kdež oba školu navštěvovati začali.

Kloboučník Antonín, farář ve Zhoři u Pacova (nar. 26. prosince r. 1839. v Deštné), byl fundačním kaplanem v Pacově, i půjčoval hojně knihy ze své vlastní knihovny. Na to stal se farářem ve Zhoři u Pacova, v odlehlé to vesnici, kdež jeho rozsáhlá knihovna stala se jediným pramenem četby osadníkům. I denní listy a časové noviny půjčuje s nevšední horlivostí všem, kdo se u něho přihlásí. Ale i vědecký oddíl knihovny jeho nezůstal pro jiné čtenáře ladem ležeti. Studující z blízka i dále o prázdninách horlivě čítali knihy od tohoto faráře sobě za-

půjčené, a ačkolí mnohý již všecky pročetl, našel o budoucích prázdninách zase nové. Studujícím těmto byla a jest tato knihovna ochotně otevřená velice vhod, ježto o prázdninách by se jim na venkově podobné knihy do rukou nedostaly. Mnozí z nich stali se nadanými, vzornými bohoslovci. Knihovna tato jest dosud každému otevřena a jest jedinou bibliothekou v celém okolí.

Kukla Jan, gymn. professor v Pelhřimově (nar. r. 1844. ve Zbudově v jižních Čechách). V Pelhřimově byla mu do správy svěřena professorská knihovna, kterou znamenitě zvelebil. Celé dni strávil tuto, rovnal, pořádal a vhodné knihy k zakoupení doporučoval. Studujícím doporučoval častokráte, by sobě strádali a z toho knihy si kupovali. Kladl jim na srdce, by až dorostou, knihovnu jen na péči měli, tuto si rozšiřovali. K tomu však základ že si mají klásti již za let studentských a dle možnosti si v mladých letech knihy zakupovati. Tak mluvíval k české mládeži často a mnohému z těchto jinochů utkvěla slova tato v srdci, mnoho z nich již honosí se hezkými knihovnamí. I jeho soukromá knihovna byla a jest každému otevřena.

Letošník Jan, farář v Čibuzi (nar. 11. srpna r. 1843. v Oulibici), a Chejnovský Fr., kaplan v Jaroměři (nar. 10. září r. 1848. v Plchovicích), založili knihovnu i v jaroměřské okresní nemocnici.

Macháček Jan, farář na Dohaličkách (nar. 8. února r. 1840. v Kutříně), shledával vzdělavatelné knihy od prvního svého vstoupení do správy duchovní a půjčoval je ku čtení žákům i lidem odrostlým a knížkami i obrazy obdarovával pilné žáky. Tak působí dosud svojí soukromou knihovnou, rozdávaje kalendáře i časové brošury a lid vybízejí, by do Dědictví vstupoval. Aby si žactvo snáze opatření mohlo náboženské knihy školní, kostelní zpěvníčky a knížky

modlitební, Macháček sám věci ty na skladě mívá a přenechává je chudším dětem za cenu sníženou. Svým spolubratřím duchovním při různých příležitostech snažně odporoučí, by knihy své kněžským knihovnám farním zanechávali a odkazovali, neboť po smrti kněze na venkově za knihy nejméně se dostane.

Mucha Josef, farář v Ohnišťanech (nar. 7. května r. 1826. v Solnici), půjčoval na rozličných místech lidu ku čtení knihy, až v Ohnišťanech o všecky přišel. Farní školu v Ohnišťanech, filialní v Smrkovicích a v Šaplavě dal zapsati za údy Dědictví Maličkých a rozličné školy knihami podaroval.

Podlaha Antonín, kaplan v Rokycanech (nar. 22. ledna r. 1865. v Praze), nastoupiv po svém vysvěcení místo kaplanské v Rokycanech, otevřel tam osadníkům rozsáhlou svoji knihovnu a seznam, že lid rád čte, přikoupil k tomu nové a vhodné knihy.

Činnost Podlahova v semináři ve spolku literárním i ve prospěch české seminářské knihovny byla blahodárná.

Podlaha jest zakl. členem Družstva Vlasti.

Uhliř Václav (viz str. 156.). Knihovna v Jesenici ustavičnou další podporou vzrostla nyní na 1170 čísel a jest rozdělena v občanskou, knihovnu školní mládeže a bibliotheku učitelskou.

Nejvíce hmotných obětí poskytl Uhliř V., který jí věnoval během let několik set zlatých a knihami českými ji doplnil. Za poslední doby zřídil týž farář novou knihovnu pro lid ve faře, která již přes 400 čísel obsahuje. Lidé, zvláště v čase zimním, velmi pilně čtou. Dále zjednal Uhliř Dědictví Maličkých 56 údův, Zlaté Knize čili Dědictví sv. Ludmily v Písku 16 údův. Mimo to jest v osadě farní 10 údův Dědictví sv. Jan-ského v Praze a 6 údův Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně.

Uhlíř pokoušel se i jinak o rozšiřování dobrých knih a časopisů mezi lid, ale s nevelikým úspěchem. Školním dětem na Anděla Strážného doplácí na každý exemplář po 30 kr., nebo shledal, že úplně darované knihy nejsou ve vážnosti.

Uhlíř jest členem Matice České, Dědictví sv. Prokopa, sv. Jana Nepomuckého, ss. Cyrilla a Metoděje, Dědictví Maličkých, činným údem Vlasti, a odbírá všechny knihy a časopisy duchem katolickým psané.

Uhlíř vzdělal také r. 1887. při Hospodářském spolku pro okres Č. Skalický jako předseda jeho knihovnu hospodářskou. *)

*) Pozn. Na str. 107. položen omylem „†“.

